

ITALICA FIDES

Nova odložitve parlamentarne razprave o zakonskem predlogu za zaščito naše slovenske narodne manjšine je seveda še vedno predmet pozornosti naše in tudi vse slovenske javnosti. Zanimivo in tudi pomembno je, da je sklep o odložitvi razprave na čas po deželni volitvah, ki bodo 16. aprila, padel le nekaj dni po prvem uradnem obisku novega slovenskega zunanjega ministra Rupla v Rimu, kjer so mu njegovi italijanski sodelavci zagotavljali, da za našo zaščito ne bo novih zaprek. Izkazalo pa se je, da te zapreke še obstajajo, kar potrjuje nova prekinitev parlamentarnega postopka.

Sicer lahko rečemo, da je zgodovina italijansko-slovenskih odnosov ali natančneje zgodovina odnosov med italijansko državo in našim slovenskim ljudstvom na las podobna igri mačke z miško, saj se skozi prepletajo neizpolnjene obljube, izigravanja, sprenevedanja in podobno. Pričelo se je že leta 1918, ko je general Carlo Petiti di Roretto (1862-1933) kot prvi guverner na od Italije zasledenem ozemlju z javnim proglasom zagotovil Slovincem uživanje takšnih pravic, kakršnih niso imeli niti pod Avstrijo. Kaj je bilo z nami Primorci do leta 1945, je znano. Bili smo obsojeni na narodno izginotje, kar z drugimi besedami pomeni rodomor ali genocid. Odnosi med Italijo in Slovenijo so se uradno obnovili s podpisom Londonskega sporazuma leta 1954, po katerem se je v Trst vrnila italijanska uprava. Sporazumu je bil priložen Posebni statut, v katerem je bila natančno določena raven zaščite slovenske in italijanske manjšine v obeh conah nekdanjega Svobodnega tržaškega ozemlja. Vsi predobro vemo, kako je bilo s to pogodbo. Zgodilo se je, da je tržaški sodnik označil Posebni statut za "navaden kos papirja", češ da njegova določila niso sestavni del italijanske notranje ureditve, kar pomeni, da ne obvezujejo nikogar, torej nobene veje oblasti v državi. Italijanski parlament te pogodbe ni ratificiral, saj vlada sploh ni predložila ustreznega ratifikacijskega zakonskega osnutka, kot se dogaja za vse mednarodne listine. Ali ni to izigravanje drugega pogodbenika?

Enaindvajset let kasneje (novembra leta 1975) je bil podpisan tako imenovani Osimski sporazum, s katerim sta obe državi (Italija in Jugoslavija) dokončno pravno uredili mejo na bivšem Svobodnem tržaškem ozemlju. Sporazum v uvodnem odstavku in predvsem v svojem 8. členu zagotavlja obema prizadetima manjšinama enako raven zaščite, kot je predvidena v Londonskem memorandumu in njegovem Posebnem statutu. Obe listini sicer prenehata veljati, a se podpisnici obvezujeta, da bosta državi v okviru svojih notranjih ureditev ohranili veljavnost dosedanjih ukrepov v korist obeh manjšin (slovenske v Italiji in italijanske v Istri). Konec leta 1975 je Slovenijo obiskala kvalificirana delegacija deželne vlade Furlanije-Juljske krajine. Vodil jo je tedanji predsednik Comelli. Delegacija je v Ljubljani sprejela tudi odposlanstvo italijanske manjšine, ki živi na ozemlju Slovenije. Ob tej priložnosti je predsednik Comelli med drugim dejal, da bodo "obe državi in Slovenija ter Furlanija-Juljska krajina v okviru lastnih pristojnosti in z zakonskimi instrumenti znale konkretno urediti tista področja, ki so pomembna za ohranitev in okrepitev jezikovnega, narodnega in kulturnega bogastva obeh manjšin".

STRAN 2

DRAGO LEGIŠA

JANEZ PAVEL II. V SVETIH KRAJIH

PONIŽNOST IN POGUM

Sveti oče Janez Pavel II. se je v nedeljo, 26. t.m., vrnil s svojega odmevnega potovanja v Sveto deželo in za kristjane, Jude in muslimane svete kraje. Svetovna javnost je z res velikim zanimanjem spremljala njegovo potovanje, saj je papež v zadnjih štiridesetih dneh napravil tako velike stvari, kakršnih doslej nismo bili vajeni: poklonil se je muslimanom in Judom, katere je prosil odpuščanja za vse hudo, ki so jim ga bili storili kristjani, Palestincem je posredno priznal pravico do samostojne države, ko jih je obiskal. Goto pa je največja zasluga tega velikega poljskega papeža v tem, da je v tretje tisočletje pripeljal Cerkev spravljeno "z brati muslimani" in "s starejšimi brati Judi", kot sam papež Wojtyła imenuje pripadnike muslimanske in judovske vere. Če k temu dodamo še njegovo nenehno zavzemanje za odpravo krivic, za složnost in mir, za

spoštovanje drugačnosti in za globoko spoštovanje prav vsakega človeka, potem imamo pred seboj sliko papeža in Cerkev, kakršnih še do nedavnega nismo poznali: nič več torej neumestnega triumfalizma, temveč skromno spoštovanje evangelijev, ki zahtevajo prav od vsakega kristjana, da živi po Jezusovih besedah.

Če smo bili presenečeni nad odprtim in lepim sprejemom, ki ga je bil papež deležen v Jordaniji s strani muslimanov, potem moramo še z veliko večjim veseljem ugotoviti, da so Janeza Pavla II. z navdušenjem in neprikritim občudovanjem sprejeli v Izraelu, tako da je izraelski predsednik Weizman po obisku svetega očeta v Sveti deželi v izjavi za tisk dejal, da je šlo za zgodovinski dogodek, s katerim je papež naredil veliko dejanje, ker je katoliško Cerkev spravil z Judi in tako zares vstopil v t. etje tisočletje kot eden najvidnejših ver-

skih, etičnih in moralnih voditeljev na svetu.

Kot vreden Petrov naslednik na čelu Cerkve se je Janez Pavel II. pokazal tudi takrat, ko je globoko in vidno ganjen počasi stopil do Zida žalovanja (na sliki), najsvetejšega kraja vseh Judov na svetu, in je v zidno špranjo po izrazito judovski navadi vtaknil listič, na katerem je bila prošnja prvega moža Cerkve za odpuščanje vsega gorja, ki so ga prizadeli kristjani Judom. Česa takega svet ni še videl in ni bil vajen. To veliko papeževo dejanje je prepričalo tudi najbolj pravoverne Jude, da papež misli s spravo med kristjani in Judi resno, da čisto zares misli, ko nenehno govori, da je za boljšo prihodnost na svetu odločilnega pomena složno zavzemanje treh monoteističnih verstev (muslimani, kristjani in Judje) za sožitje, mir in zglede sobivanje v svetu.

STRAN 5

JURIJ PALJK

SRAMOTA!

To, česar smo se bali, se je zgodilo. Poslanska zbornica je na predlog predsednika Violanteja spet odložila (koliko je že bilo odlogov!?) razpravo o zaščitnem zakonu za Slovence v Italiji. Ta naj bi se spet začela po aprilskih deželnih volitvah, kar pomeni po velikonočnih praznikih, 25. aprila, 1. maju, referendumu...

Ne bomo se na tem mestu spuščali v groteskno ozadje ali bolje izumetničene argumente predsednika parlamenta, da bi spet potisnil naš zaščitni zakon na ne vemo kakšno mesto. Tu si je Violante izmislil celo vrsto razlogov (bolje izgovorov), da se debata o zakonu spet odloži. Tehnično poročilo (ki da ga še ni), namišljeno neskladje med okvirnim manjšinskim zakonom in Masellijevim osnutkom - to so le drobci iz bogate imaginacije tretjega najvišjega predstavnika države (po predsedniku republike in predsedniku senata). To je Violante naredil kljub odločnim protestom ministra za zveze s parlamentom Loiera, predsednice ustavne komisije Russo Jervolino in samega poročevalca Masellijskega.

V Italiji bodo 16. aprila deželne in delno upravne volitve. Teh pa ne bo v naši deželi, razen malih izjem. Prav gotovo je v rimskih političnih krogih za odlog razprave o slovenskem manjšinskem zakonu botrovalo tudi volilno dejstvo. Kot že rečeno, bo glavnina volitev v ostalem italijanskem prostoru in ne pri nas. Če bi bile deželne volitve tudi v naši deželi, bi bil odlog vsaj deloma razumljiv, čeprav nikakor opravičljiv. Tako pa sploh ni mogoče govoriti o kakem nestvarnem "razumevanju" za to dejanje.

Kaj pa sedaj? Težko je napovedati, kaj se bo zgodilo. Omenili smo že termine, ki bodo meseca aprila ali maja tako ali drugače pogojevali naš zakon. Pa če pade vlada (v slučaju volilne zmage desnice) in pride do razpusta parlamenta? Vse to je v teoriji - in ne samo - možno. V tem slučaju bi vse skupaj padlo v vodo. Zakon bi moral znova začeti svoj križev pot v novi parlamentarni dobi - kako in kaj pa se ne ve... STR. 2

ANDREJ BRATUŽ

02 Alojz Tul
ZAŠČITNI ZAKON "NA POČITNICAH"

ROMANJE V OGLEJ

JUBILEJNO
ROMANJE V OGLEJ
SLOVENSKE
VERNIKOV
GORIŠKE
NADŠKOPIJE BO
PRIHODNJO

NEDELJO,
2. APRILA 2000.
ZBRALI SE BOMO
OB 14.30 PRI
KRSTILNICI
V OGLEJU.
(STRAN 11)

02 Janez Povše
PRELOMNI POSEGI JANEZA PAVLA II.

03 Jože Horvat / intervju
JANEZ PODOBNIK

04 ALI JE BOG OČE IN MATI?

06 Iva Koršič
SSG: IMENITNA SIMFONIJA V DVOJE

07 Marko Vuk
ZASLUŽNI TRENTAR

07 Ivan Žerjal
SLOVENSKO ZGODOVINOPISJE 90. LET

08 OBČNI ZBOR SINDIKATA SLOVENSKE ŠOLE

10 Danijel Devetak
POMEN KULTURNE TRADICIJE

12 Erika Jazbar
BENEŠKI ARHITEKT IN IZOBRAŽENEC

14 Davorin Devetak
OSREDNJA POVEZOVALNA VLOGA SDGZ

S 1. STRANI

ITALICA...

Te in še druge izjave so med drugim odstranile vsakršni dvom o ozemeljskem obsegu zaščite, kar pomeni, da pravica do zaščite ima celotna slovenska manjšina na ozemlju republike Italije. Zadeva pa se je v Rimu kmalu začela krhati, saj je zakonski osnutek, ki ga je pripravila vlada za ratifikacijo Osimskega sporazuma v parlamentu, popolnoma prezrl obveze do slovenske manjšine. Poslanska zbornica je sporazum potrdila decembra leta 1976 in ob tej priložnosti le odobrila resolucijo, ki med drugim obvezuje vlado, da "pripravi primerne instrumente, ki naj zagotavljajo popolno enakopravnost, svobodni razvoj in globalno zaščito slovenske manjšine v deželi Furlaniji-Juljski krajini". Senat je Osimsko po-

godbo odobril na začetku leta 1977, s čimer je dokončno postala veljavna. Toda od leta 1977 do danes je poteklo že celih 23 let in mi še čakamo na izpolnitev obljub ter podpisanih mednarodnih obvez!

Iz zgodovine odnosov med Grki in Rimljani vemo, kako so prvi za Rimljane veljali za nezanesljive ljudi, za ljudi torej, ki jim ne moreš zaupati, da bodo držali dano besedo. Odtod tudi znani rek "graeca fides" in tudi znani izrek "Timeo Danaos et dona ferentes" (Bojim se Grkov, četudi prinašajo darove). Ali ne bi glede na pravkar opisano zgodovino odnosov med italijansko državo in Slovenci lahko povsem upravičeno namesto "graeca" napisali "italica fides"? Ker smo že pri latinskih izrekih, napišimo še tega: "Quousque, tandem?" (Doklej, torej?).

Med pripadniki slovenske manjšine v Italiji bi lahko razpisali stavo o tem, kdaj in kako se bo zaključila zgodba o parlamentarnem postopku zaščitnega zakona v mandadni dobi levosredinske vladne navede v senci prejšnje Olike. Zadeva vedno bolj zadobiva oblike burke v značilnem slogu italijanske tradicije. Že pred časom smo namreč na tem mestu zapisali, da se nič več ne čudimo stalnemu prelaganju parlamentarne razprave in da moramo pričakovati vsemogoče zaplete in razprave.

Zadnji dogodki so znani. Po nedavnem obisku novega slovenskega zunanjega ministra Rupla v Rimu in imenovanju valdostanskega poslanca Caverija za podtajnika v vladi za vprašanja dežel in jezikovnih manjšin je kazalo, da bo le prevladala politična doslednost in se bo parlament lotil odobritve zakona, četudi po obrokih, še pred deželnimi volitvami 16. aprila. Po javnih napovedih bi se to moralo zgoditi na seji poslanske zbornice minulega 16. marca, za katero je bil že pripravljen dnevni red: obravnava zaščitnega zakona naj bi se začela takoj za točko o "evropski direktivi o uporabi maščob pri izdelovanju čokolade...". Predsednik Violante pa je nepričakovano predlagal, da se točka o zaščitnem zakonu prenese na čas po deželnih volitvah, se pravi tam nekje po 20. aprilu. Velika večina prisotnih poslancev, vključno onih Pola svobosčin, je ta predlog sprejela. Resnici na ljubo moramo povedati, da sta odložitvi jav-

UŽALJENOST SLOVENSKE MANJŠINE

ZAŠČITNI ZAKON NA "POČITNICAH"

ALOJZ TUL

no nasprotovala tako poročevalec Maselli kot predsednica odbora devetih za usklajevanje zaščitnega besedila poslanka Jervolinova.

OGORČENOST IN UŽALJENOST MANJŠINE

To je pri slovenski manjšini povzročilo hudo zaskrbljenost in moralno užaljenost, kajti več kot enomesečna odložitve prinaša s sabo veliko tveganje, ali se bo postopek sploh redno nadaljeval in pozitivno zaključil. Poleg časovne stiske bo na delovanje vlade in parlamenta gotovo vplival izid aprilskih volitev v petnajstih deželah z navadnim statutom. Manjšinske organizacije civilne družbe in politične komponente v tem času dajejo duška razočaranju in se sprašujejo, kaj storiti. Iz njihovih izjav izhaja, da je treba vsekakor pokazati odločnost in temu ustrezno nekaj ukreniti. Izjemo predstavlja slovenska komponenta Levih demokratov, ki se postavlja v vlogo gasilcev omenjene ogorčenosti v manjšini, češ da "eklatantnih akcij ne potrebujemo".

Ob tem zadnjem zastoju se nujno moramo vprašati, kateri so resnični vzroki za tako razburljiv potek parlamentarnega postopka v zvezi z zaščito slovenske manjšine v Italiji. Ni težko jih izluščiti, kajti iz celotnega dogajanja izhaja, da sedanja levosredinska vladna koalicija sama pri sebi

ni trdno odločena odobriti zaščitni zakon za vsako ceno. Odtod stalno zavlačevanje in odlaganje, kakor da bi šlo za usodo države, ne pa za ukrep v prid neke že močno ošibljene narodne manjšine. V bistvu gre namreč za apliciranje splošno priznanih človekovih pravic na konkretne primere v duhu evropskih standardov.

V primeru slovenske manjšine v Italiji gre za anahronističen in neutemeljen politični odpor, ki se pri nas ob tako imenovani "vzhodni meji" že dolgo umetno vzdržuje s sklicevanjem na tragične medvojne in povojne dogodke. V resnici gre za staro zasidranost o odklanjanju slovanskega sveta v nacionalističnem ključu, in to navzlic neizbežnemu procesu odpravljanja državnih meja v okviru snuje se Evrope, gospodarske integracije in globalizacije. Središče teh nacionalističnih krogov in njihovih pomožnih organizacij je, kot znano, ravno Trst. Ni slučaj, da je njihov vidni glasnik znani tržaški poslanec Nacionalnega zavezništva.

NEUSKLAJENOST V MANJŠINI

Po drugi strani pa ne moremo mimo dejstva, da se je slovenska manjšina sama znašla razdvojen, potem ko so se vse njene komponente predhodno dogovorile za skupno zakonsko besedilo. Daje ni nobena skrivnost, da sta vladnemu poročevalcu Maselliju pomagala oblikovati "poenoteno" besedilo vidna

slovenska predstavnik levičarskih strank in ga nato predstavila drugim manjšinskim komponentam kot največji možni dosežek v sedanjih razmerah, ki ga zato ne gre bistveno spreminjati oziroma dopolnjevati. Tudi znano srečanje med Finijem in Violantejem pred dvema letoma v Trstu naj bi pripomoglo k omiljenju nasprotovanja desničarjev zaščitnemu zakonu.

Že omenjena predstavnik levice sta v polemiki z drugimi manjšinskimi komponentami nasprotovala temu, da bi manjšina spodbujala Slovenijo k odločnejšemu zavzemanju za zaščito, češ da "je resna napaka postavljati manjšino kot talca v pasivno odvisnost od medsebojnih odnosov dveh držav" (Novo Delo 26.6.99) oziroma klicati na pomoč "mamico iz Ljubljane" (Novi Matajur 27.7.99). Kljub temu sta 6. marca tekla v Ljubljano v okviru skupnega manjšinskega zastopstva prositi zunanjega ministra republike Slovenije, naj se ob obisku v Rimu odločno zavzame za sprejem zaščitnega zakona.

Razvoj dogodkov je pokazal, da je bila stalna zaskrbljenost manjšinskih krogov tako glede vsebine zakona kot politične volje odgovornih v državi, da ga parlament odobri, upravičena in stvarna. Po vsem, kar se je doslej dogajalo, manjšini očitno ne ostane drugega, kot da odselej verjame le v dejanja.

S 1. STRANI

SRAMOTA!

Pri vsem tem je treba poudariti, da ima tudi Slovenija svoje naloge in odgovornosti. Sicer pa je že od strani slovenske stranke (SSk) padel zelo umesten in aktualen predlog o internacionalizaciji celotnega vprašanja. To lahko uradno naredi najprej sama republika Slovenija, kot nekoč Avstrija za svojo manjšino v Južnem Tirolu. Danes se uradno Slovenija sicer o tem zelo previdno izraža. V neki izjavi npr. zunanje ministrstvo v Ljubljani komentira, da še upa na skorajšnji vpis na dnevni red parlamenta, kar da bi bilo že pozitivno dejstvo. Ampak, ali ni bil slovenski zakon že stokrat na dnevnem redu? Ali naj živimo od diplomatskega upanja?!

Če postopka za internacionalizacijo ne stori uradna Slovenija, lahko to v nekem smislu opravi tudi manjšina sama. To pa predvsem s tem, da se obrne na ustrezne evropske ustanove, kot so evropski parlament, Evropski svet, evropsko sodišče v Luksemburgu itd. V javnost je med drugim že prišla tudi vest, da se je neka nevladna organizacija v matični domovini že obrnila na ZDA, Veliko Britanijo in še druge države, ki so bile med podpisnicami mirovne pogodbe z Italijo, da posredujejo v zadevi.

Že smo nekoč omenili, da so marsikdaj države v delikatnih trenutkih v odnosih s kako državo odpoklicale svoje ambasadorje v domovino. To bi lahko res bil vsaj eden od signalov, s katerimi bi Slovenija močnejše nastopila pred Rimom. V zadnjem času je to npr. naredil Izrael z odpoklicem svojega veleposlanika na Dunaju ob Haiderjevem vstopu v avstrijsko vlado. Zato bi morala Slovenija tu zarožljati...

To vsekakor ni v čast državi, ki se ponaša z dolgoletno demokracijo in evropsko tradicijo.

SSK ZA RABO SLOVENŠČINE

Deželno tajništvo SSK je poslalo na ministrstva za notranje zadeve, deželna vprašanja in zdravstvo ter na deželno odbornišтво za zdravstvo zahtevo, da se za področja, kjer živijo priznane etnične manjšine, pripravijo dvojezična volilna potrdila za referendum 21. maja in privolenja za odstop telesnih organov po smrti, ki jih bodo delili z volilnimi potrdili. Za F-Jk pridejo v poštev slovenščina,

furlanščina in nemščina. SSK meni, da bi se morala omenjena dvojezična potrdila in obrazci razdeliti v 35 občinah naše dežele, kjer so prisotni Slovenci (šest občin na Tržaškem, osem na Goriškem in 21 v videmski pokrajini).

Zahteva SSK temelji na 6. čl. ustave, 8. čl. Osimske pogodbe ter številnih razsodbah o pravici do rabe slovenščine. Odgovorne oblasti imajo možnost, da z upoštevanjem omenjenih določil izkažejo spoštovanje temeljnih pravic narodnih manjšin.

POVEJMO NAGLAS

JANEZ POVŠE

PRELOMNI POSEGI JANEZA PAVLA II.

V zadnjem času je papež Janez Pavel II. opravil dvoje epohalnih dejanj. Najprej opravičilo kristjanov Bogu za vse, kar je bilo v preteklosti zmotno in nasilno, nato pa še potovanje v Sveto deželo z željo po spravi z vsemi osrednjimi verami v Jeruzalemu. V prvem primeru je papež slej ko prej začutil veliko nevarnost, pred katero ni varen nihče, in sicer v prevelikem človekovem prepričanju v lastno nezmotljivost ali celo popolnost. Nezmotljivost in občutek popolnosti namreč vidita krivdo le v drugih, takšna miselnost pa ne more prispevati k ustvarjanju novega sveta, v katerem se človeštvo z vsemi svojimi različnostmi vse hitreje prepleta v eno samo družino. To nevarnost je mogoče oprijemljivo dokazati na dogodkih preteklosti, zato je papež s svojim opravičilom pokazal na dokazane primere zmote ter iz njih izvirajoče sovražnosti. Pri veri se je mogoče sklicevati na Boga in ga imeti v zakupu, s čimer zmota naj ne bi bila zmota, krivica naj ne bi bila krivica. Dejstvo je, da je le Bog popoln in nezmotljiv, ker je izvir in poosebljeno večno delovanje ljubezni, ker še ni nikomur storil nič žalega in ker ne potrebuje krutosti za doseg svojih ciljev. Prav je, da se zato človek zaveda, da, kadar dela bližnjemu slabo, to zagotovo ni Bog.

Potovanje v Sveto deželo je tako kot opravičilo za zmote v preteklosti enako epohalno. Ni mogoče mimo iztrebljanja Judov v drugi svetovni vojni, naroda, ki je postal

klavna žrtev za nakopičeno sovraštvo tedaj razvitega sveta in njegovega prepričanja v lastno popolnost. Judov je razmeroma malo, zato se niso mogli braniti, to pa ne velja za muslimane dandanes, ki so v veliki meri postali del razvitega sveta in brez složenega sobivanja z njimi ni mogoče računati na mir v tem tisočletju, prav tako pa jih ni mogoče spremeniti v krivce in žrtve. Janez Pavel II. je to nevarnost začutil, zato je pokazal tisto pot naše prihodnosti, ki ne bo pot zmote, sovražstva in nasilja. V tem smislu je nujno v večji meri upoštevati Boga in se zavedati nevarnosti, če bi videli popolnost v sebi. Prav ta nevarnost je naš največji sovražnik, saj nam preprečuje, da bi se zares vživeli v drugačnega od nas in se z njim zblížali. Brez zblížanja z drugačnimi se bodo v nas že tolikokrat v preteklosti nakopičili presodki in strahovi, od tu pa že ni več daleč do nestrpnosti in nasilja. Vse to velja za vse ljudi in vse vere tega sveta.

Kako utemeljeno je epohalno papežev poslanstvo, med drugim priča televizijska oddaja, ki je pred nedavnim soočila italijansko javnost s tukaj živečimi muslimani. V predstavnikih naše civilizacije je bilo toliko nezavednega razizma in vzvišenosti, da je človeka upravičeno obšel strah. Papeževa sedanja velika dejanja torej še kako izhajajo iz problematičnih nagibov današnjega sveta in vseh nas v njem.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL 0481 533177
FAX 0481 536978
E-MAIL noviglas@tmedia.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL 040 365473
FAX 040 775419
E-MAIL nglas@tin.it

GLAVNI UREDNIK: ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL: ZADRUGA GORIŠKA MOHOREJA, PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK: TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDENIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA: ITALIJA in SLOVENIJA 70.000,

INOZEMSTVO 110.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 140.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN: 10647493

CENA OGLASOV: PO DOGOVORU

FC

INTERVJU / JANEZ PODOBNIK

ZA NOVO POLITIČNO PODOBO SLOVENIJE

JOŽE HORVAT

Gospod Podobnik, je združitev ljudske stranke in krščanskih demokratov tako rekoč že dejstvo?

Govorim lahko predvsem z vidika SLS. Naša stranka je iskreno in s političnim preudarkom, da gre za zelo resen in naporen proces, storila vse, da bo 15. aprila prišlo do združitve obeh strank - v nov politični subjekt, ki bo desnosredinsko usmerjen in bo po mojem trdnem prepričanju preoblikoval politično podobo Slovenije za daljše obdobje. Prepričan sem, da je podobno stališče tudi pri SKD.

Skeptiki kljub temu pravijo, da še ni povsem zanesljivo, da bo na omenjeni dan prišlo do združitve.

Takih v naši stranki ni. Treba pa je povedati, da slovenski medijski prostor, še posebej politični dnevniki in elektronski mediji niso delovali v prid temu procesu. Seveda mediji oblikujejo javno mnenje in tudi pričakovanja ljudi - toda zanimivo je tole: slovenski vplivni mediji so že nekajkrat naredili križ čez združevanje, ki pa se je vendarle nadaljevalo, in mediji so šele v zadnjem času začeli iskati drugačne razlage tega dogajanja. Tako v prihodnjih dneh pričakujem poglobljene komentarje in analize o tem, kaj združevanje pomeni za naš politični prostor. Res pa je, da je v tem času bilo nekaj neznank, recimo, kakšno bo novo ime, vprašanje o vodenju stranke, njene organizacije, različnega položaja obeh strank, saj je ena v opoziciji, druga v vladi. O rešitvah teh zadev tečejo v teh dneh najbolj intenzivni pogovori.

Kaj je ta hip še najbolj sporno: novo ime stranke - ali kako do novega predsednika?

Mislim, da ime ni sporno. Pri imenu nove stranke je po mojem mnenju upoštevati dejstvo, da se združujeta dve samostojni politični stranki, da pa obe pristajata na navezavo ali pozitivni vzgib, ki izhaja iz zgodovinske slovenske ljudske stranke oz. vsega pozitivnega, kar je prinašala v slovenski politični prostor. Zato mislim, da bi bila ena izmed možnih dobrih rešitev, če bi se nova stranka imenovala "SKD in SLS - Slovenska ljudska stranka". Je pa še nekaj drugih predlogov. Zelo pomembno je seveda vprašanje vodstva nove stranke. V zvezi s tem bom izrazil osebno mnenje, ki pa je pravzaprav tudi mnenje naše stranke, da bi namreč bilo politično modro, če bi se obe stranki oz. njuni vodstvi odločili in skupaj predlagali novo povezovalno osebnost, človeka z velikim ugledom v Sloveniji, tudi s politično karizmo, istočasno pa bi sedanjim vodstvi, še posebej oba predsednika, enotno podprla to tretjo osebnost. Odprta pa je še način izvolitve; v SLS menimo, da je treba najti takega, ki bo primerljiv evropski politični tradiciji in ne bo zahteval velikih finančnih sredstev. Najustrenejši bi za to bil kongres. Kot se ve, pa vodstvo SKD še vedno meni, da bi o tem povprašali članstvo obeh strank. V SLS tega sicer v principu ne zavračamo, predlagamo pa tehne premislek.

Mnogi so prepričani, da je združevanje Slovenske ljudske stranke (SLS) in slovenskih krščanskih demokratov (SKD) najpomembnejši politični proces teh tednov. Če se bo združitev posrečila - kar je skoraj zanesljivo -, bo gotovo imela velike posledice za Slovenijo. O tem združevanju smo se pogovarjali s predsednikom slovenskega državnega zbora in predsednikom programskega sveta SLS Janezom Podobnikom, tudi sicer enim najvidnejših politikov pomladnega prizorišča v Sloveniji.

Kot voditelja nove stranke se omenja ime Franceta Arbarja, sedanjega guvernerja Banke Slovenije. Bi Arbar bil za vas sprejemljiv?

Rad bi bil kar najbolj korekten do guvernerja Banke Slovenije dr. Arbarja, saj zelo spoštujem njegovo delo, njega kot človeka in kot uglednega strokovnjaka, ki je sinonim za stabilnost slovenskega talarja in je tudi sicer verodostojen - po mojem bi bil odlična rešitev za vodenje nove stranke, vendar tega vprašanja v ničemer ne bi rad prejudiciral.

Omenili ste združeni stranki kot novo stranko. Ta torej ne bi bila preprosto sestavljena iz dveh strank?

Šlo bo za novo, proevropsko, in ob tem za slovenstvo afirmativno usmerjeno stranko, za nov politični subjekt, ki bo imel novo vodstvo in tudi nov program, ki ga napolnjuje vsebinske, človeške, kadrovske novosti pa tudi programska in politična dediščina dosedanjih strank. To bo stranka, ki bo na novo ustvarjala politične pogodbe in zavestništva.

Zanjo bo torej do neke mere treba najti tudi nove kadre?

Predvsem je treba slediti klasični maksimi, ki velja za politično delo, da se ne smeš nikomur odpovedati in vsakomur najti mesto, kjer je lahko najbolj ustvarjal. In če je kje moč nove stranke, je v tem, da bo k sodelovanju znova povabila sposobne Slovence in Slovence, ki so se morda v zadnjih letih razočarali ali so se umaknili v zasebnost. Ob njih pa je, razumljivo, še vedno veliko mest za dosedanje aktivne člane obeh strank, še posebej članov vodstev.

Se pravi, da je program nove stranke tisto, kar je najmanj sporno - oziroma je že izoblikovan?

S tem vprašanjem sem se skupaj z Andrejem Umkom veliko ukvarjal in lahko rečem, da so programske usmeritve nove stranke pokazale veliko stopnjo soglasja obeh strank, kar še zlasti velja za preambulo programa, ki se sedaj dokončuje v zadnji redakciji. To ne bo "klasičen", dolg program, ampak bolj operativne narave, iz katere bo izšla zaveza, da nova stranka in novo vodstvo zelo hitro oblikujeta predvolilni program.

Vaši ministri bodo pred združitvijo predvidoma odšli iz vlade. Nekateri menijo, da bi to utegnilo škodovati ali zavreti približevanje Slovenije Evropski zvezi, za kar si zelo prizadeva.

SLS je znana po tem, da je svoje odločitve vedno dobro premislila. Kot je znano, je kolegom iz SKD odsvetovala, da bi zahtevali predčasni odhod ministrov SLS iz vlade. Ker pa je bilo to postavljeno kot pogoj za združevanje, smo ga nazadnje sprejeli, saj se zavedamo, da je sama odločitev za združevanje v novo stranko mnogo bolj daljnosežnega pomena kot morda še nekaj mesečno sodelovanje v sedanji vladi, v kateri pa je SLS uspelo marsikaj doseči, v njej pa je pustila tudi svoj pečat. Sprejeli pa smo sklep, da naj bo odhod naših ministrov tak, da bi čim manj neugodno vplival na delovanje državnih institucij. Kot predsednik državnega zbora lahko rečem, da bom storil vse, da bo delo parlamenta predvsem pri sprejemanju zakonodaje za pridruževanje EU potekalo nemoteno. Pri tem pa se bo pokazala tudi politična zrelost parlamentarnih strank ter zmožnost razločevanja med tem, kaj je volilna tema, in kaj področja, ki morajo funkcionirati ne glede na volitve.

Vi kot predsednik parlamenta ostanete do izteka mandata?

Kot veste, sem bil na to funkcijo izvoljen nekaj mesecev prej, preden je bilo znano, kakšna bo nova vladna koalicija. Če pa bi kdorkoli ocenil, da nisem več primeren za vodenje državnega zbora, in sprožil postopek za mojo zamenjavo, bo postopek speljan po določilih poslovnika. A zaenkrat bom zelo odgovorno in resno opravljal svojo funkcijo, saj mislim, da se bo izkazalo, da je zelo pomembno, da parlament čim hitreje svojo stabilnost in intenzivno opravlja svojo zakonodajno vlogo.

Takoj po združitvenem kongresu sredi prihodnjega meseca boste, kot je predvideno, sklenili zvezo z Janševimi socialdemokrati in ustanovili koalicijo Slovenija. Kakšen dogodek bo to?

Mislim, da je o tem že pripravljen poseben protokol. Važno je, da nova stranka prispeva nov impulz, postane kreator te koalicije. A večina zadev je glede tega že dogovorjenih in najbrž ne bo kakšnih zapletov.

Se pri tem ne zastavlja vprašanje, kdo bo to koalicijo vodil?

Zelo jasno imamo zapisano, kako se določi vodja. To bo dogovor. Mislim pa, da je 10-letna zgodovina naše samostojne države pokazala, da se je tega treba lotiti zelo pozorno in občutljivo. Prav pri vprašanju vodenja koalicije je zelo pomembno, da se najde osebnost, ob kateri se bodo vsi subjekti koalicije čutili enakopravne partnerje, zato upam, da bo sprejeta rešitev, ki bo to upoštevala. To bo največje jamstvo njene trdnosti.

Predvidevate, da bo združena stranka tista stranka, ki se bo številu glasov na volitvah lahko primerjala z liberalno demokracijo (LDS) in socialdemokracijo (SDS)?

Nedavna javnomnenjska raziskava v Dnevniku je potrdila raziskave, ki smo jih opravili tudi pri naši stranki. Te pa so potrdile sodbu, da bo nova stranka zanesljivo tekmovala za prvo mesto, na desnosredinskem prostoru pa bo sploh najmočnejša. Zelo pomembno je, da se zavedamo dejstva, da se pripravljamo na večinski volilni sistem. V njegovem okviru pa niti ni najvažnejše, kdo bo najmočnejši. Odločilna je politična motivacija in zmerna sredinska usmeritev, ki zna nagovoriti zelo širok krog volilcev. Zame je ključno, ali bo nova stranka v desnosredinski politični prostor prinesla tisto širino in prepoznavnost, da bo na letošnjih volitvah lahko zmagal. Sam menim, da bo to lahko prinesla.

Ali ni v navadi, da vodstveno osebnost neke koalicije prispeva najmočnejša stranka koalicije? Ne bi v tem primeru lahko tu prišlo do problemov, saj je zdaj videti, kot da je vodja koalicije vodja SDS?

Vztrajam pri svojem: modrost tistih, ki bodo vodili posamezne stranke, jih zavezuje, da poiščejo najboljše rešitve. Seveda pa v Sloveniji ni veliko osebnosti, ki bi lahko bile kompetentne za tak položaj.

Kako po vaši sodbi združevanje vpliva na stranke na "drugi strani", na t.i. levici?

Dogajajo se premiki, ki pa so mnogo bolj, kot so bili tisti pri nas, skriti pred očmi javnosti. Večinski sistem, v katerega stopamo, in istočasno združevanje na konservativnem polu slovenske politike, levi prostor izzivajo in silijo k ukrepanju. Rešitev je več, zelo pa je pomembno, kakšno vlogo bo v teh procesih odigral sedanji predsednik LDS dr. Janez Drnovšek. Mislim, da se je odločil za zelo modro potezo in je svojo politično usmeritev nekoliko prestavil v smer sredine. To je nalozba za prihodnost.

V zvezi s programom nove stranke bi bilo zanimivo izvedeti, kakšen bo pogled nove stranke na vprašanja Slovencev v zamejstvu in zdomstvu?

Združena stranka bo nadaljevala tradicijo obeh strank, ki sta obe imeli zelo odprto in naklonjeno sta-

lišče do zamejstva, kar je bilo z naklonjenostjo sprejeto med Slovenci onstran meje. Ne glede na to, da stopamo v procese pridruževanja EU - ali pa ravno zato je toliko pomembnejše, da imamo z zamejstvom, kjer je avtohtona slovenska manjšina, razvite gospodarske, znanstvene, kulturne, raziskovalne, športne in druge povezave. Nova stranka bo gotovo nadaljevala s to usmeritvijo, pri tem pa je treba še bolj okrepiti vlogo urada pri zunanjem ministru, ki pokriva to področje. Veliko delo je prav tako opravila ustrezna državnozborna komisija, seveda pa je zelo pomembno, da se nadaljujejo procesi zbliževanja političnih institucij pri samih Slovincih v zamejstvu. Ta proces njihovega sodelovanja je okrepil tudi pozicije slovenske države, ko z najvišjimi predstavniki sosednjih držav odpira ta vprašanja. Moram povedati, da imam kot predsednik državnega zbora zelo dobre in korektne stike z vsemi predsedniki parlamentov vseh štirih sosednjih držav in je v stikih z njimi vprašanje slovenske manjšine vedno izpostavljeno.

Toda najbrž ste že sami zaznali, da so mnogi Slovenci v zamejstvu zelo nezadovoljni s sedanjo uradno politiko Slovenije do njih kot manjšine. Ni zaželenega skupnega kulturnega ne skupnega medijskega prostora, asimilacija napreduje hitreje kot kdaj prej. Ne bi bili za vse to in še kaj potrebni novi pristopi?

Vsekakor. Predvsem zdaj, ko smo pred vrati EU, ni mogoče zavreči ideje o skupnem slovenskem kulturnem prostoru, čeprav bi zanj lahko našli drugo ime. Sicer pa smo tudi v matici pred skrb zbujajočimi demografskimi trendi, ki niso neznanj tudi našim rojakom v zamejstvu. Gre za biološko moč, ki tudi tukaj žal peša. Ne eni strani gre torej za vprašanje biološke moči Slovencev kot naroda, na drugi pa politične modrosti pri sprejemanju ukrepov za manjšinsko varstvo. V tej zvezi bi rad izrazil veliko razočaranje nad tem, da italijanska poslanska zbornica in italijanska politika, ki sta imeli polna usta obljub, da bosta izpolnili zgodovinsko dolžnost, se pravi sprejeli zaščitni zakon za Slovence, tudi tokrat nista našli poti za njegov sprejem, temveč preložili obravnavo te teme zaradi argumenta prihajajočih deželnih volitev. A vztrajati moramo, da se zakon sprejme. To je politična dimenzija problema - obstaja pa tudi kulturna, ki je v naši podpori za ohranitev slovenskega jezika, slovenskih šol, stikov na področju znanosti in seveda gospodarstva. To podporo bo treba okrepiti tudi zaradi vstopa v EU, kjer bomo po dolgih stoletjih prvič imeli možnost, da zaživimo kot narodna celota v skupnem prostoru. Če bomo vanj prišli gospodarsko, jezikovno, kulturno itd. oslabiljeni, povrh pa biološko upehani, bo naše soočenje z Evropo težko in kruto.

Imate veliko stikov s tujino: kako tujci nazorsko sorodne opcije gledajo na združevanje obeh strank?

Na kratko, poudarjajo, da je to zgodovinska odločitev. Da gre v Evropi za soočenje dveh konceptov, za socialdemokratskega oziroma socialističnega in konservativnega, ljudsko krščanskega - in t.i. tretja pot je samo v tem, kako učinkovito ali modro se prvi ali drugi model uspe sredinsko uveljaviti in na volitvah prepričati več kot polovico volilcev.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU BŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

4. POSTNA NEDELJA

"Gospod, Bog njihovih očetov" (2Krn 36, 15)
 "Zapijte nam katero sionskih pesmi." (Ps 137, 3)
 "Čezmerno bogastvo svoje milosti" (Ef 2, 7)
 "Bog je namreč svet tako vzljubil..." (Jn 3, 16)

Evangelist Janez v svojih spisih, zlasti v evangeliju, uporablja besede, kot so: življenje, luč, tema, vera, spoznanje, svet, ime, mesto, veličastvo ali slava, milost, resnica, postava, pričevanje idr. Vse te besede imajo globok pomen. Judje v Jezusovem času so tako govorico veliko bolje razumeli kot mi danes. A ne v celoti. Tako smo še posebej mi prisiljeni k razmisleku. Današnji Janezov evangelijski odlomek nam poroča o možu, ki se je imenoval Nikodem; bil je član velikega zbora, prvak med Judi (Jn 3, 2). Ta imenitna oseba je pa bila pravi bojzljivec. Zato pride k Jezusu ponoči, da bi ga nihče ne opazil. Občuduje učitelja Jezusa, a se ne mara izpostaviti. Takih primerov je veliko. V časih preganjanja vere nimamo samo pogumne mučenice, marveč maso, ki se rada potuhne. Nekje je babica prinesla zgodaj zjutraj v cerkev, ki jo je hitro zaprla, fantiča, ki je bil zelo skrbno zavito, da ga na prvi pogled ni bilo mogoče zaznati. Prosila me je, naj bi bil za krstnega botra skupaj z "mežnarjem". Njegovi starši si niso namreč upali v cerkev iz strahu, da bi bili zaradi krsta otroka ob službo, želeli pa so krst otroka. Neki matičar je nekoč dejal župniku: "Vaši prihajajo k nam podnevi, naši k vam pa ponoči".

Veliko kristjanov pa je vedno odkrito živelo svojo vero, tudi bogoslužje. Za Božič so si izmenično pomagali v službi, da so lahko praznovali Jezusovo rojstvo v cerkvi. Niso se dali ustrahovati, četudi so zaradi javne izpovedi vere trpeli materialno škodo.

Že sama beseda tema ali noč je zaznamovana z nečim zlim, z lažjo in nevednostjo (gl. Jn 3, 2 - opombo). Tat in ropar prihajata povečini naskrivaj in zato, da kradeta, koljeto in uničujeta (Jn 10, 1.8.10). Nihče pa ne bo sodil ljudi, ki so pod vplivom strahu ali so žrtve javnega mnjenja, nasilja, rahlih živcev ipd. Vendar je značajnost kakor luč, ki vse razsvetljuje, tudi pamet, opogumlja in greje. Jezus pa sprejema vsakega človeka, razumeva šibke in grešne, ki se mu tako ali drugače odprejo. Nikogar ne odbija, čeprav jih tudi graja, če potrebuje, kakor našega Nikodema: "Ti si učitelj v Izraelu in tega ne veš?" (Jn 3, 10). Jezus mu je namreč govoril o novem rojstvu iz vode in Duha, o krstu torej, o rojstvu od zgoraj, od koder sam prihaja, od Očeta in Duha; ni govoril o ponovnem telesnem rojstvu. Saj tudi danes nekateri kristjani razumejo to novo rojstvo kot reinkarnacijo ali postanejo plen ločin, ki prakticirajo ponoven krst. K župniku sta pred časom prišla dva Američana, privrženca in propagandista neke ločine. Eden izmed njiju je bil civilni pilot, drugi pa zdravnik. Za tri leta sta morala v Italijo oznanjati in pridobivati nove člane. Bila sta vljudna, nevsiljiva, pravo nasprotje njunih sobratov iz mesta. Ti so namreč prepričali neko žensko, da se je dala nanovo krstiti. Sama je pripovedovala, kako je tem ljudem sveto verjela. Kmalu nato pa sta od nje zahtevala hišo in vse imetje, seveda za ločino. Tedaj ji je uspelo zbrati ves pogum, da se je zatekla po pomoč k duhovniku. Bila je namreč že tako uročena, da je dan za dnem tem sleparjem stregla. Z združenimi močmi, tudi tistih dveh Američanov, je bila rešena pred nasilniki. Take ljudi lahko mirno imenujemo tema, noč in laž, ker operirajo s strupom, ki ljudi mori.

V Mojzesovem času so ljudje na poti skozi puščavo proti domovini postali plen pikov in ugrizov strupenih kač. Umirali so. Tedaj se jih je Bog usmilil. Naročil je Mojzesu, naj obesi na drog bronasto kačo. Kogar se je kača lotila, je bil rešen, če se je ozrl na bronasto kačo (4 Mz 21, 4-9). To pa je podoba vere v Križanega: "Ko boste povzdignili Sina človekovega" (Jn 8, 28); "To pa je rekel, da je označil, kakšne smrti bo umrl" (Jn 12, 32-33).

V postnem času bolj pozorno motrimo Jezusa na križu, t.j. poglobljamo vero vanj. Vera je posebno spoznanje. Najprej tako spoznanje, ki priznava, da je vera Kristusov dar. To spoznanje je kakor novo rojstvo. Ne da se dokazati, marveč samo izkusiti, ker ga ne povzroča človekov duh, marveč Božji Duh. Te težko umljive besede in misli omilijo čudovite besede: "Bog je namreč svet tako vzljubil, da je dal svojega edino-rojenega Sina, da bi se nihče, kdor vanj veruje, ne pogubil... da bi se svet po njem rešil" (Jn 3, 16. 17).

Ko bomo v Ogleju obnavljali krstne obljube in se bomo odpovedovali vsakršni hudobiji (gl. 2 Krn 36, 14-23) in hudobnemu duhu ter bomo izpovedali vero v enega, osebnega, živega Boga, ki nas je obudil od mrtvih del ter rešil večne smrti (Ef 2, 4-8), se bomo v Duhu potopili v Božjo ljubezen, ki nas je zalila pri krstu. Ljubezen in usmiljenje sta tipično Božje bogastvo, ki se je razodelo v "človeku" Jezusu Kristusu (1 Tim 2, 5).

Jubilejni svetoletni odpustek po spovedi, romanju, sv. maši, sv. obhajilu, molitvi ter po dobrih delih nas bo utrdil še za naprej za vsakršno dobro delo. Priporočimo se zato Božji Materi, Kraljici tudi naših družin, za močno vero.

KNJIGA NAŠEGA SODELAVCA ZVONETA ŠTRUBLJA

ALI JE BOG OČE IN MATI?

Goriška Mohorjeva družba se vrača na slovenski knjižni trg s ponovnim rednim izdajanjem knjig z duhovno vsebino. Tako je lani izdala v knjižni obliki duhovna razmišljanja Otmarja Črnilogarja z naslovom *Stati in obstati*, letos pa je te dni pri GMD izšla knjiga openskega župniškega upravitelja in pastoralnega delavca dr. Zvoneta Štrublja z naslovom *Ali je Bog oče in mati?* Delo so predstavili v soboto, 25. t.m., v Zinkovem domu na Opčinah, v sredo, 29. t.m., pa v Katoliški knjigarni v Gorici.

Po besedah avtorja je knjiga *Ali je Bog oče in mati?* poljudna teološka knjiga, v kateri je skušal prikazati aktualnost Jezusa po dva tisoč letih. To aktualnost odkriva v Jezusovi poti do Boga: tako poudarja dosledno Jezusovo spoštovanje človeka, njegovega dostojanstva in osebe, dalje odkriva Jezusovo hojo do smisla, ovrednotenje vseh človeških izkušenj in povezavi z Bogom ter osrečujočo zavest Jezusovega božjega otroštva, njegovo veselje in radost bivanja. V

FOTO KROMA

knjigi je podčrtan izrazito naklonjen pristop do vseh tistih izkušenj, ki nas približujejo Bogu. On pa je v bistvu vsake stvari, je povsod prisoten.

Pri GMD so prepričani, da bo Štrubljeva knjiga marsikomu pomagala odkrivati aktualnost Jezusovega nauka in se mu približati. Avtor je opravil analizo, s katero je skušal predstaviti Božjo naravo, ki združuje veliko prvin, med temi tudi očetovstvo in materinstvo. V njej so tudi vsakdanja,

praktična razmišljanja o človeku, rdeča nit, ki se vleče skozi celotno knjigo, pa je vsekakor vprašanje vere. Knjiga bo tako marsikomu pomagala premostiti nekatere strahove, pomisleke, nezaupanja in tudi občutek krivde, ki človeka oddaljujejo od Boga.

Zvone Štrubelj je priznan slovenski teolog, ki prenaša sodobno znanje iz bogoslovja v svoje zapise, katere odlikuje prepričljivost in današnje-mu človeku razumljiv ter so-

čen jezik; njegov slog je neposreden in svež, interpretacije Božje besede pa kažejo na veliko znanje in iskren odnos do teoloških vprašanj, katera je dr. Štrubelj dodobra spoznal tudi med svojim visokim študijem teološke antropologije na Gregorijanski univerzi v Rimu, kjer je opravil doktorsko disertacijo leta 1990. Velika razgledanost, pristna navezanost na človeka in globoka vera v živega Kristusa odlikujejo njegova razmišljanja, ki jim je vedno osnova Božja beseda, včasih odlomek iz Stare, včasih iz Nove zaveze, večkrat pa se avtor knjige tudi naslanja na sodobne mislece, neredko tudi na današnjemu človeku bližji film in dogodek iz sodobnega sveta. Prepričljivo branje torej, h kateremu se bomo še vrnili.

Knjigo je lektoral Leon Hozjan (krtačne odtise je pregledala Berta Vremec), ilustrirala jo je Jasna Merku, tiskala pa so jo v tiskarni Villaggio del Fanciullo na Opčinah. Zanj bo treba odšteti 20.000 lir.

POKONCILSKA VIZIJA

SPOLNOST V KATEKIZMU
IN SVETEM PISMU

MARTIN MARUSSI

Prepričan sem, da se ne motim, če trdim, da imajo danes, 30 let po spolni revoluciji, slika, risba ali ikona večjo moč in učinkovitost kot pa beseda, namenjena spolnosti. Podoba je močnejša od črke. Stalno nas s podobami "bombardirajo" televizija, revije, reklame. Veliko je člankov, ob katerih je tudi spolna slika ali risba; veliko je filmov s prizori, ki bi jih vsi razumeli, ne da bi bila potrebna erotična scena. Vse to vodi premišljena strategija vzbujanja čutov in poželenj s trgovskim namenom, s katerimi se moderno tržišče ukvarja, da bi povišalo svoj prodajni kvocient. Spolno naslodo nas trgovski svet skuša zavijati v svoje "skrite mreže" in nas spreminjati v kupce ali porabnike.

Zdi se mi, da se v katoliških družinah veliko manj govori o spolnosti kot pa v laičkih družinskih krogih. Zgodovina katoliške morale s svojim strogim pogledom na spolnost še danes nosi posledice na eni strani frustriranih ljudi, ki podijo izpred oči vse, kar je v zvezi s spolnostjo, na drugi strani pa se skrivata hinavščina in perversnost v najbolj nepričakovanih "brlogih". Pozitivna plat medalje so številne lepe družine, ki so - prav po zaslugi te morale - dale Cerkev veliko dobrih in dejavnih ljudi. Res je, da se morala kot vsaka človeška stvar s časom spreminja, preoblikuje; bolj pravilno je, če rečem, da

se s časom dopolnjuje. Kar pa Cerkev vedno brani in z ljubosumnostjo varuje v spolnosti, je vrednota potomstva. Po drugem Vatikanskem koncilu, ki je imel svoj uradni začetek in konec pred spolno revolucijo, pa stopa v ospredje prepričanje, da namen spolnosti ni samo potomstvo, ampak enotnost zakoncev, se pravi, da je namen spolnosti tudi združevanje med možem in ženo. Če ne bi bilo tako, intimna dejanja v zakonu, pri katerem ne more priti do spočetja, ne bi bila smiselna. Tako pravi novi Katekizem katoliške Cerkve v 2363. členu: "Z združitvijo zakoncev se uresničuje dvojni namen zakona: blagor zakoncev samih in posredovanje življenja. Teh dveh smislov ali vrednot zakona ne moremo ločevati, ne da bi ponaredili duhovno življenje zakonskega para in spravili v nevarnost dobrine zakona ter prihodnost družine".

Izredno lep primer zakonske ljubezni in spolnosti, ki ga navaja tudi Katekizem, je Tobijeva knjiga v Svetem pismu. Tako pravi ta knjiga v zvezi s spolnostjo: "Odsli so in zaprli vrata spalnice. Tobija je vstal z ležišča in rekel Sari: »Vstani, sestra, moliva in prosiva našega Gospoda, da nama izkaže usmiljenje in rešitev.« Vstal je in začel moliti in prositi, da bi jima prišla rešitev. Začel je govoriti: »Slavljen, Bog naših očetov, slavljen bodi tvoje ime v vseh prihodnjih rodovih! Naj te slavijo nebesa in vse tvoje stvarstvo na veke! Ti

si ustvaril Adama in ustvaril si mu pomočnico in oporo njegovo ženo Evo, iz njiju je vzklilo seme ljudi. Ti si rekel: Ni dobro človeku samemu, naredimo mu pomočnico, ki mu bo podobna. In zdaj si vzamem svojo sestro, ne iz pohotnosti, ampak iz resnice. Izkaži usmiljenje meni in njej, daj, da skupaj doseževa starost.« Nato sta drug drugega rekla: »Amen!«. »Amen!«. In skupaj sta zaspala v noč" (Tob 8, 4-9).

To, kar pretežno mladi iščemo v spolnosti, je potešenje poželenj in zadostitev spolne naslade. Vendar tu ne gre za zadostitev naslade ali za nagib pohotnosti, temveč za resnično podarjanje zakoncev v ljubezni. Tako pravi Katekizem v členu 2362: "Dejanja, s katerimi se uresničuje tesno in čisto zedinjenje zakoncev, so torej nekaj dobrega in čistnega, in če so izvršena res na človeka vreden način, izražajo in podpirajo medsebojno podaritev, s katero se zakonca v veselju in hvaležnosti medsebojno bogatita. Spolnost je vir veselja in ugodja." Naj dodam še zelo važno razliko, ki je svet ne poudarja, ampak jo išče, in sicer razliko v ljubezni. To razliko zelo dobro opisuje p. Tomáš Špidlík v knjigi *Pot Duha* (Ed. Lipa). Gre za razliko med erotično ljubeznijo (Eros), ki sloni predvsem na čutnem doživljanju, in duhovno ljubeznijo (Agape), ki sloni na čustvih. Prva je bolj naravna, druga pa je bolj naravnana k no-tranjim značilnostim osebe. Prva se omejuje na človeško raven občutij, druga pa bolj na božjo raven...

P. HOČEVAR
BEOGRAJSKI
NADŠKOF

Sveti oče je pred kratkim imenoval za nadškofa s pravico do nasledstva v Beogradu znanega slovenskega salezijanca, p. Stanislava Hočevarja, generalnega tajnika pri konferenci slovenskih redovnikov in do nedavnega generalnega tajnika slovenske province salezijancev. Novi škof Stanislav Hočevár bo priskočil na pomoč beograjskemu nadškofu dr. Francu Perku, ki je v Beogradu že 15 let. O imenovanju sta v nedeljo, 25. t.m., spregovorila obenem Vatikan in ljubljanski nadškof dr. Franc Rode. P. Hočevár je v prvi izjavi za tisk povedal, da si bo v Beogradu prizadeval za čimveč dobrega.

Znano je, da ima beograjska nadškofija že dolga leta slovenskega nadškofa, kar priča o navezanosti Srbov na Slovence in o slovenski prisotnosti v srbski katoliški Cerkvi. Slovenci so imeli v minule stoletju v Beogradu izjemno delavno in živo skupnost, ki so jo takoj po drugi svetovni vojni s svojim prihodom še utrdile usmiljene sestre.

S 1. STRANI / JANEZ PAVEL II. V SV. DEŽELI

PONIŽNOST IN POGUM

MED MUSLIMANI

V nedeljo, 26. t.m., je bil izjemno pomemben tudi papežev obisk pri muslimanih, ki od vedno hočejo Jeruzalem zase; znano je namreč, da bi ga radi imeli Palestinci za svoje glavno mesto. Papeža je v imenu muslimanov sprejel Veliki Mufti Šejk Akram Sabr z veliko skupino imamov, muslimanskih poglavarjev; tem je sv. oče prostodušno in iskreno dejal: "Mesto Jeruzalemsko vedno častili Judje, kristjani in muslimani. Jeruzalem je sveto mesto, je del naše skupne blaginje naših verstev in vsega človeštva... Vse mogočni naj podari mir vsej tej ljubljani deželi, da bi lahko vsak narod, ki živi na tem območju, užival pravice, ki mu gredo!"

Po srečanju z muslimani je sveti oče odšel k Zidu žalovanja; tam ga je sprejel izraelski rabin Michael Malchior, ki ga je pozdravil z besedami: "Pozdravljamo vas kot človeka, ki prihaja v imenu Cerkev, da napravi konec obdobjem sovražstva, poniževanj in preganjanja judovskega naroda. Danes se začne nova doba, ko vsi dvigamo oči v nebo in se kristjani, muslimani in Judje podajamo na pot miru med vsemi verstvi."

LISTEK V ZIDU

"Bog naših očetov, ti si izbral Abrahama in njegov rod, da bi ponesla Tvoje ime med ljudi; globoko smo užaloščeni za vsa tista dejanja vseh tistih, ki so v zgodovini povzročili trpljenje tem tvojim sinovom; in ko te prosimo za odpustanje, se hočemo obenem tudi zavzemati za resnično bratstvo z narodom Zaveze!" je napisal sveti oče na listek belega papirja in ga lastnoročno vtaknil - po judovski navadi - v špranjo Zidu žalovanja v Jeruzalemu, v zid, ki je najstarejši ostanek Salomonovega templja.

NA GOLGOTI

Od Zida žalovanja se je sveti oče v nedeljo napotil k Božjemu grobu na Golgoti, kjer je bil Jezus Kristus križan; to je tudi kraj, za katerega so celo arheologi prepričani, da je najverjetnejši kraj Kristusovega križanja. Na svetem kraju je Janez Pavel II. daroval sveto mašo. Popoldan je po opoldanskem kratkem počitku vse presenetil, ko se je spet in tokrat neardno odpravil na Božji grob z ožjim spremstvom in se tam dobre pol ure ustavil v globoki in zamaknjeni molitvi.

V BETLEHEMU

Seveda moramo že zaradi dolžnosti do kronike papežev potovanja povedati, da je sveti oče v sredo, 22. t.m., na tretji dan svojega obiska Svete dežele, obiskal Betlehem, kjer je po prihodu na palestinsko ozemlje poljubil zemljo, kot to počneja pri vsakem obisku vsake države po svetu. S tem dejanjem je pokazal, da imajo tudi Palestinci pravico do svoje države.

ve. Arafatu, ki ga je sprejel v imenu Palestincev, je med nagovorom dejal: "Mir vsem narodom na tem ozemlju! Nihče ne more zamolčati trpljenja, ki so ga bili deležni Palestinci v zadnjih desetletjih. To mučenje je trajalo predolgo!" Palestincem je pomenljivo dejal: "Palestinci imajo vso pravico do domovine in pravico živeti v miru in veselju z drugimi narodi na tem območju!" Ponovil je tudi zavzemanje za mir in dejal, da "v Sveti deželi ne bo konca žalostnih sporov, če se ne bodo upoštevale pravice treh narodov, ki so vanje vpleteni; reševanje težav na tem območju mora potekati na osnovi mednarodnih zakonov in upoštevanje izjave OZN."

Sv. oče je tudi obiskal begunsko taborišče Palestincev v kraju Denishe, kjer jim je izrazil solidarnost in jim obljubil mednarodno pomoč. Prav gotovo sta bila višek tega dne papežev obisk votline, kjer se je rodil Jezus Kristus, in sveta maša, ki jo je papež daroval v bližini kraja, kjer se je rodil Odrašenik.

MUZEJ HOLOKAVSTA

V četrtek, 23. t.m., je Janez Pavel II. obiskal za Jude vsega sveta sveti kraj, muzej ene-

ga največjih zločinov človeštva. Odpravil se je namreč v muzej holokavsta v Jeruzalemu. Holokavst ali shoah, kot ga imenujejo Judje, je bil zločin, ki je morda najgloblje razrezal v človeško zavest v minule stoletju. V muzeju Yad Vashem je sveti oče izrekel svojo prošnjo za odpustanje za vse hudo, ki so ga storili kristjani; spomnil se je tudi na milijone ljudi, ki so umrli v koncentracijskih taboriščih. Med drugim je dejal: "Ne obstajajo dovolj močne besede, s katerimi bi se obsodila tragedija Shoah!" Papež se je tudi spomnil svojih prijateljev in znancev, ki jih je izgubil v uničevalnih taboriščih, in obžaloval vsa Cerkev in Kristusa nevredna dejanja, ki so jih storili kristjani v času druge svetovne vojne in pred njo. Končal je z besedami: "Zgradimo tak svet in tako prihodnost, v katerih ne bo več prostora za protisemitska čustva med kristjani in ne prostora za protikrščanska čustva med Judi!" Svetega očeta je pospremil v muzej izraelski premier Ehud Barak, ki je papežu priznal njegovo moralno veličino in tudi dejal, da je "dvignil na najvišje mesto zastavo bratstva", ko je Jude

prosil za odpustanje. Nikdar doslej se še ni zgodilo, da bi kaka judovska vidna politična osebnost sprejela na tako vpluden način kakega cerkvenega predstavnika. Na ta dan se je sveti oče tudi umaknil v zasebno molitev na kraju, kjer je imel Jezus svojo zadnjo večerjo. Na isti dan je obiskal tudi dva glavna judovska rabina, to sta Meir Lau in Bakshi Doron. Obiskal ju je v palači velikih rabinov, kjer so ga prisrčno sprejeli. V popoldanskem času pa je opravil medversko molitev s predstavniki Judov, kristjanov in muslimanov, kjer je bilo opaziti predvsem papežev velik napor, da bi spravil med sabo Jude in muslimane.

NA GORI BLAGROV

V petek, 24. t.m., je sveti oče daroval sveto mašo ob Galilejskem jezeru na Gori blagrov, kjer se je okoli njega zbralo sto tisoč mladih kristjanov z vsega sveta; to je bil najštevilnejši shod kristjanov, kar se jih je kdajkoli zbralo v Sveti deželi. Med mašo je papež nagovoril mlade in jih prepričeval, naj se odločajo za pošteno življenje, saj je Jezus prav na tem mestu dejal učencem znamenite besede: "Blagor ubogim v duhu, kajti njihovo bo nebeško kraljestvo!" Te besede je ponovil tudi sveti oče in mladim dejal: "Morda se vam zdi, da je biti kristjan danes prezahtevno za vaše sile v svetu, toda Jezus vas pri premagovanju tega izziva ne pušča samih!" Na ta dan je papež tudi odšel v krščanski samostan, kjer se je srečal z izraelskim premijerom Ehudom Barakom, ki je dejal, da je papežev obisk svetih krajev izjemnega, zgodovinskega pomena za vse narode, ki živijo v Sveti deželi.

V NAZARETU

V soboto, 25. t.m., je sveti oče obiskal Nazaret, kjer je vidno ganjen dejal: "V Jeruzalemu bi morali biti predvsem možno udeleženi sožitje med kristjani, Judi in muslimani, ki bi morali živeti med seboj v bratstvu in svobodi, v medsebojnem spoštovanju, v pravici in miru!" Obiskal je votlino, kjer se je po pripovedovanju evangelijev prikazal nadangel Gabrijel Mariji in ji oznanil veselo novico, da bo rodila Jezusa. V votlini je papež pokleknil in molil k sveti Mariji, "da bi pomagala Cerkev oznanjati veselo novico ubogim, kot je to delal Jezus!" Papež je imel čast, da je lahko daroval mašo ob oltarju Oznanjenja, kjer se ne sme več maševati od 16. stoletja dalje.

Papežev obisk svetih krajev je bil tako odmeven, da ga imajo opazovalci za enega največjih prispevkov k iskanju miru na nemirnem Bližnjem vzhodu, miru, v katerem bi svojo pot v lepšo, plodno in mirno prihodnost našli pripadniki treh veroizpovedi, ki se prepoznajo v Bogu skupnega očeta Abrahama.

SVETNIK TEDNA

4. APRIL

SILVESTER ČUK

IZIDOR SEVILJSKI, ŠKOF IN CERKVENI UČITELJ

Človeku, ki je doma na številnih področjih znanosti, pravimo polihistor. Dandanes so se področja znanosti tako namnožila in razširila, da ljudi, ki bi se na vse spoznali, ne najdemo več. Na prehodu iz starega v novi vek je v Španiji živel polihistor Izidor, škof v Sevilji. Po mnogih letih napornega dela je napisal Etimologijo, dvajset knjig obsegajoče delo, v katerem je skušal strniti celotno znanje starega veka. V njem je Izidor obdelal vsa področja človeške dejavnosti: gramatiko, retoriko in dialektiko, matematiko in geometrijo, glasbo, astronomijo, medicino, modroslovje, pravo, kmetijstvo... zraven pa še vsa področja bogoslovja. Dejstvo, da ga Cerkev časti kot svetnika in se ga na današnji dan spominja, pove, da se je najtemeljiteje poglobljal v sveto znanost in po njej živel.

Ob času njegovega rojstva so pirenejski polotok zasedli Goti, on pa je izšel iz družine starih prebivalcev Rimljanov. Starši so bili kristjani in vsi njuni štirje otroci: Fulgencij, Leander, Florentina in Izidor so dosegli svetniško čast; vsi trije sinovi so postali škofje, hči Florentina pa redovna prednica. Izidor je bil najmlajši in se je rodil okoli leta 560. Njegovi življenjepisci postavljajo to letnico na podlagi tega, da je Izidor leta 600 ali 601 postal naslednik svojega brata Leandra na škofijskem sedežu v Sevilji. Po cerkvenih postavah bi moral imeti vsaj trideset let, toda najverjetneje jih je imel okoli štirideset, ko je postal škof. V mladosti si je izbral duhovni poklic, najbrž je bil menih in opat. Svojo službo je označil takole: "V življenju mora biti opat menihom popoln zgled poslušnosti, prepričan mora biti o tem, da ne more odrediti ničesar, česar ni poprej sam izpolnil." V svojem delu o samostanskem življenju se Izidor kaže kot človek reda. Preuredil in poenostavil je mnoge predpise in pravila za samostansko življenje.

Iz skoraj štirih desetletij Izidorjevega škofovanja je le malo znanega. Njegovo pastirsko delo je bilo usmerjeno predvsem na utrjevanje katoliške vere in verskega življenja med Goti, ki so se šele pred nedavnim obrnili od krive vere arijanstva. Decembra 633 je Izidor predsedoval splošni sinodi v Toledu, ki se je je udeležilo 62 škofov z vsega ozemlja sedanje Španije. Sklepi te sinode so pomagali izvesti globoko prenovitev krščanstva na Španskem. Izidor je tedaj stal na višku ugleda kot varuh resnice in reda, bil pa je tudi močna luč verske in svetne učenosti, ki jo je pretil v zgoraj omenjeno Etimologijo, nekako univerzalno enciklopedijo, iz katere so črpali vsi, ki so v srednjem veku kaj pisali.

Škof Izidor si je zelo prizadeval za vzgojo duhovščine. To je bila ena temeljnih točk v njegovem škofovskem programu. Duhovnike, ki so se preveč sklicevali na svoje pravice, je opozarjal predvsem na njihove dolžnosti. Bil je moder svetovalec kraljev in knezov. Sestavil je tudi zbirko zakonov, ki je ohranila veljavo do konca dvanajstega stoletja. Z vztrajnim študijem si je pridobil neverjetno obsežno znanje v svetih in svetnih vedah. Bil je podoben hišnemu gospodarju, ki po Jezusovih besedah v evangeliju prinaša iz svojega zaklada novo in staro.

Ko je slutil, da se mu bliža konec, je delil vsak dan obilnejšo miloščino kot navadno. Pred smrtjo je prosil odpustanja vse, katere bi bil kdaj užalil, se priporočil v molitev, prejel obhajilo in razdelil ubožcem, kar je še imel. Umrli je 4. aprila leta 636. Cerkev ga časti kot zadnjega cerkvenega učitelja stare dobe: ta naslov mu je priznal papež Inocenc XIII. leta 1722.

Lepo ime Izidor ("dar Izide" - egipčanske boginje usvarjalnosti) na Slovenskem ni bogve kako razširjeno. Pa še tisti, ki jim je ime Izidor, Izo, Dore, Dorče ali Izidora, Iza, povečini godujejo 15. maja, ko je na koledarju sv. Izidor, kmet, o katerem slovenska ljudska pesem poje: "Izidor ovčice pasel."

LETOŠNJI POSTNI GOVORI PO RADIU TRST A

Letošnji postni govori po Radiu Trst A so ob torkih in petkih ob 18.45. Tema govorov nosi naslov Prihodnost bo takšna, kot je danes vzgoja, nosilci projekta pa so profesorji na Škofijski gimnaziji Vipava. Vabljeni k poslušanju vsak torek in petek ob 18.45. **Petek, 31. marca:** Brez molitve v družini ni verske vzgoje (Stanko Fajdiga); **torek, 4. aprila:** Nedelja, privilegirani čas za vzgojo (Stanko Fajdiga); **petek, 7.4.:** Vzgoja za vrednote (Vinko Lapajne); **torek, 11.4.:** Vzgoja za veselje, ki izvira iz nesebičnosti in odpovedi (Janez Zupet).

RADIO OGNJIŠČE. Vsak četrtek ob 17. uri: aktualne teme v primorski oddaji **Maestral**. Radio Ognjišče lahko poslušate v zamejstvu na Ukvi frekvencah 107,5 - Sveta gora (v Goriški in Furlaniji) in 91,2 - Tinjan (na Tržaškem).

5

ČETRTEK
30. MARCA
2000

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE / ABONMAJSKA SEZONA 1999-2000

IMENITNA SIMFONIJA V DVOJE

IVA KORŠIČ

V Kulturnem domu v Trstu je v petek, 24. t.m., Slovensko stalno gledališče imelo uradno premiero - predpremiere sta bili v goriškem Kulturnem domu že 28. in 29. februarja in sta doživeli iskren pohvalen odziv - gledališke priredbe filmskega scenarija *Poseben dan-Una giornata particolare*, ki ga je napisal Ettore Scola z Ruggerom Maccarijem in ga tudi sam režiral leta 1977. V filmu sta v glavnih vlogah nastopala Sophia Loren in sedaj že pokojni Marcello Mastroianni, ki sta bila na višku svoje igralske poti. Filmsko delo je doživelo velik uspeh in vsakomur, ki si ga je ogledal, bo ostal izredno lep spomin nanj bodisi zaradi tenkočutnega izvajanja slavni igralcev kot tudi zaradi njegove vsebine. Odrsko priredbo dela je napisala Gigliola Fantoni, v slovenski jezik jo je barvito predstavila Ivanka Hergold, režijsko jo je izbrusil Dušan Mlakar, "stari" znanec zamejskega gledališkega ansambla, ki je pomagal scenografu Marjanu Kravosu pri uresničitvi do najmanjše podrobnosti izdelane scene - v pozitivnem pomenu izredno pikolovski opis tedanje kuhinje - stanovanja ljudske hiše s konca tridesetih let. Domača ko-

stumografka Marija Vidau je tokrat verodostojno opisala fašistične uniforme za mlade in odrasle črnosrajčnike. Vestno kot zmeraj je lektorsko delo opravil Jože Faganel.

Vsebinsko preprosti zgodbi stoji nasproti pretanjeno zgrajena podoba psihološkega občutja obeh protagonistov, Antonietta Tiberi in Gabrieleja, ki se po naključju srečata na dan velike fašistične parade v čast Hitlerju; nacistični voditelj je prišel na obisk v Rim k duceju I. 1938. Dogajanje je točno določeno, saj se prične z dokumentarcem, ki prikazuje zgodovinski obisk in masovno prisotnost ljudi in vojakov ob tem dogodku.

Odrski prikaz se začne zgodaj zjutraj, ko se oče, vneti fašist, s šestimi otroki odpravi na shod, na katerega

pohitijo vsi iz stanovanjskega bloka, le Antonietta, vratarica in Gabriele ostanejo v prazni hiši.

Antonietta je soproga grobega Emanueleja, ponosnega na svojo moškost, ki jo zelo rad potrjuje v javnih hišah, tipičnega fašista, trdno prepričanega v pravilnost ducejevih načel. Ona je preprosta neuka ženska, nevajena nežnosti, ljubeče pozornosti in prijateljskega dialoga; njeno življenje poteka med stenami stanovanja v bloku, v sivi vsakdanosti, ob garanju in skrbi za številno družino. Njeno edino veselje je zbiranje časopisnih izrezkov o Mussolinijevih javnih nastopih. V nevednosti se ji sploh ne sanja, koliko ponižan in gorja trpijo antifašisti. Delček tega ji razkrije Gabriele, prijazen, izobražen človek,

odposlan iz službe napovedovalca na državnem radiu kot politični osumljenec in obsojen na konfinacijo tudi zaradi svoje drugačnosti: je namreč homoseksualec, nekaj nepojmljivega za tedanje čase, ko so moški s svojo moškostjo krojili usodo vsega. Ti dve srci, sorodni v osamljenosti in tudi v hrepenenju po svobodi, se po naključju - papiga s svojim "svobodnim vzletom" je vsega "kriva" - srečata v izpraznjeni hiši. Njuno sramežljivo, nežno, a obenem strastno zблиžanje je svetlo, čisto in obema podari kanček veselja, ki ostane le sijoč utrinek v mrki resničnosti - na le-to nenehno opozarjajo tipične fašistične pesmi in hrupna radijska poročila o shodu, ki jih slišimo v ozadju. Njega ljubezniški stik z žensko ne spremeni, ona pa se svoje božne telesne združitev s plemenitim človekom ne sramuje, lepo ji je pri duši. Vendarle jo je nekdo opazil, si zaželel njene bližine, jo nagovoril in ji naklonil ljubečo pozornost. To ji je vilo vsaj nekaj samozvesti in samospoštovanja, čeprav se je po tem svetlem dogodku spet neizbežno vrnilo vse na stare tirnice zanj in za Gabrieleja, ki ob koncu tega posebnega dne mora odpotovati v konfinacijo.

Glavna lika sta na temnem zgodovinskem ozadju izrazito osvetlila igral-

ca Lučka Počkaj in gost iz Slovenije, svobodni gledališki umetnik Borut Veselko. S čisto, izbrušeno, a obenem preprosto učinkujočo igravo sta s kretnjami, pogledi, gibi telesa prikazala stisko, srečo, pričakovanje... pač razvejano paletu duševnih občutkov in jih znala posredovati gledalcem. Njena igra je iskrena, neprisiljena, uglasna, skratka izredno doživljiva in zrela.

Ob nji se pojavijo še stranske figure. V epizodni vlogi vratarice, varuhinje reda in "morale" v hiši, je bila zelo prepričljiva Vesna Pernarčič, ki je že večkrat pokazala, da zna iz drobne vloge oblikovati nevsljivo markantni lik. Gregor Gec je z odločnimi črtami jasno zarisal topega fašista Emanueleja; šest otrok družine Tiberi so poosebili mladi amaterji, ki jih je SSG izbralo na avdiciji v januarju: Mairim Keber, Ernesto Felletti, Igor Pison, Mira Fabjan, Jurij Verč in Ilija Bufon. Nekateri izmed njih so uspešno nastopili v raznih ljubiteljskih skupinah na tretjem zamejskem festivalu amaterskih dramskih skupin v Mavhinhah. Marko Škabar in Aram Vodopivec sta policaja, ki prideta po Gabrieleja.

Brez dvoma bo postavitev *Posebne dne* ostala neizbrisno zapisana v srcih širšega kroga gledalcev zaradi svoje plemenite sporočilnosti, ki še posebno v današnjem času, ko se črni oblaki spet pojavljajo na evropskem obzorju, ni izgubila svoje aktualne misli in bo našla svoje pravo mesto v zgodovini uspešnih dramskih uprizoritev zamejskega gledališkega ansambla.

ŽIVLJENJSKA POT GORIŠKE PESNICE

"SKOZ TRPLJENJE NAS ŽLAHTNI USODA" (2)

TOMAŽ PAVŠIČ

V oddaji *Drevo ob Soči* na tržaškem radiu leta 1975 je Ljubka sogovornici prof. Mariji Češut med drugim tako odgovorila: "Po poroki sva se z možem nastanila v Gorici, na Svetogorski cesti. Ta del mesta sem takoj vzljubila; zazdel se mi je domač, ker so mimo nas prihajali v mesto naši gorjani. Tu je živelo veliko slovenskih družin in naš bližnji sosed je bil vsa leta France Bevk. Čeprav sem bila zakoreninjena v svoj Tolmin, sem se goriškemu življenju kmalu privadila." Tako Ljubka, ki je od blizu sledila moževemu glasbenemu in kulturnemu delovanju. Spoznala je Lojzetoove prijatelje, kolikor jih kot javne delavce ni poznala že prej: to so bili batuški župnik Ignacij Leban, duhovniki Stanko Stanič, Venceslav Belè, pa Filip Terčelj, ki je bil profesor in pesnik; pa Polde Kemperle, Rado Bednarik, dr. Janko Kralj, dr. Kacin, inž. Rustja, družina Abuja, Lojze Sardoč (poznejši kartuzijanec), Mara in Tone Kralj, ki je v tistem času slikal cerkev v Pevmi. Razvijali so se čudoviti družabni, družinski in kulturni stiki. Včasih so pri tej ali oni družini imeli prave domače koncerte, saj je bil Jožko Bratuž odlični tenorist, ki sta ga včasih na klavirju spremljala mož Lojze ali pa Anica Kraljeva. To so bile oaze miru in sreče v razburkanem valovju, ki je butalo ob goriško slovenstvo in mu pretilo s popolnim propadom. Sproščujoči so morali biti tudi pogosti izleti v Kromberk, v našo današnjo bližino, kjer je župnik in skladatelj Vinko Vodopivec rad spremljal goriške prijatelje, Lojzeto pa je bil tudi mentor pri komponiranju.

Junija leta '34 je Ljubko in Lojzeta razveselilo rojstvo hčerke Lojzke, kar je očetu še posebej dalo novega zagona. Takrat je postal organist in pevodja v Podgori. V tistem času je precej komponiral, seveda najraje na Ljubkina besedila. Tedaj je nastala tudi nepozabna pesem *Kraguljčki*, ki jo je bil iz rusčine prevedel Stefan Tonkli, bregrinjski rojak v Gorici. Družinico je osrečilo konec novembra '36 rojstvo drugega otroka, sina, ki so mu po bližnjem godu in standreškem zavetniku dali ime Andrej. Lojze je pridno hodil s kolesom na večerne vaje v Podgoro. Veliko dela je bilo za božične

praznike, a že na sveti večer so v cerkvi opazili čudno vedenje neznancev. Zločinska tragedija se je začela v nedeljo 27. decembra, ko so fašisti pred podgorsko cerkvijo počakali pevce in nekatere odvedli na sedež fašja, kjer so jih s silo primorali, da je vsak popil kozarec ricinusovega olja, Lojzetu, dirigentu in izpostavljenemu slovenskemu kulturniku, pa so namenili še hujše muke. Z orožjem v rokah in z grožnjami so ga prisilili, da je popil četrtlitrski kozarec umazanega strojnega olja. Od tega si ni več opomogel, nastopila je huda zastrupitev, sledili so deliriji in grozno trpljenje. Čez teden dni so ga prepeljali v bolnišnico v Rdeči hiši. Dotrpel je 16. februarja 1937. Naslednji dan bi bil dopolnil 35 let. Pokopali so ga 19. februarja, na njen rojstni dan. Imela je 27 let.

Njegovo smrt je Ljubka povelila v svojih najlepših in najbolj občutenih pesmih, predvsem v sonetnem vencu, ki je v bibliofilski izdaji izšel v Gorici leta 1957 pod naslovom *Venec spominčiču na grob*. Rado Bednarik je v spominski knjižici *Čisti žrtvi svetla spomin*, ki je seveda lahko izšla nepodpisana in le za mejo v stari Sloveniji, tedanji Jugoslaviji, in se je ilegalno hitro razširila po Primorskem, prikazal Bratužev lik in zločin nad njim. Prek te knjige je svet hitro zvedel za čisto žrtev enega najhujših narodnih zatiranj sredi Evrope tridesetih let, za človeka, ki je s pesmijo ohranjal privržnost in ljubezen do svojega naroda. Tudi pisatelj Boris Pahor je Lojzeto vemu žrtvovanju posvetil eno svojih najlepših novel - *Rože za gobavca*. Nesrečna Ljubka je z možem vstopila v težko zgodovino slovenskega naroda na Primorskem.

Polna notranje moči je živela naprej za svoja otroka in svojo narodno skupnost, brez sovraštva, čeprav z veliko, nikoli potešeno bolečino. Začasnno se je z otrokoma zatekla k mami

in sestri v Tolmin, a že jeseni so se vrnili v Gorico. Sledila so leta mirnejšega, a vendar nekako ujetega življenja.

Otroka sta doraščala in zaradi ljubeznjivega okolja domačih, zlasti strica Jožkota (ta je na žalost umrl že decembra 1944) in tete Željke, Lojzetoove sestrice, pa strica Francita in seveda zveste Cilke iz Znojil nad Huda južno (ta, skoraj devetdesetletna še vedno zna povedati podrobnosti iz tistih časov) nista prehudo občutila odsotnosti očeta. K sreči so se lahko preselili v lastno hišo, ki jo je bila skrbna mati že prej kupila za hčer v ulici Foscolo, nedaleč od svetogorske postaje, ki je danes v Sloveniji. Lojze žal ni dočakal, da bi se vanjo vselil, čeprav je spremljal njeno urejanje. Ljubka je, ob materini pomoči, skrbela za družino, tudi tako, da je v nadstropju imela na stanovanju slovenske dijake s podeželja, ki so študirali v Gorici. Prav v zvezi s tem pa je njen položaj ob poznejši aretaciji postal še bolj sumljiv in nevaren. Leta tridesetih, ko se je že krhal strateški in politični položaj Italije in je bilo partizanstvo tudi na Primorskem že dokaj razširjeno, so bile aretacije in izgoni v taborišča zelo pogost pojav.

Tisto pomlad sta pri Ljubki stanovala dva Premrlova brata in sestra Boža. (Janko - Vojko je bil, kot znano, padel tisto leto 22. februarja na Brinovem griču pri Črnem Vrhu). Ponoči prvega aprila je vodja posebnega policijskega inšpektorata iz zloglasne vile v ulici Bellosguardo v Trstu, Collotti, s svojimi pajdaši polovil nekaj ljudi v Tolminu. Z istim kamionom je ob dveh ponoči pridrvel tudi v Gorico. Vdrli so v stanovanje Bratuževih. Odkrili so bili eno od sumljivih povezav prek sicer nedolžnih pisem tolminskih zapornikov. Bratuževi so namreč obiskovali svoje zaprte (Ljubkina sestra Marica in mama sta bili v taborišču Alatri pri Frosinoneju) in tudi posredovali pošto drugim zaprtim Tolmincem. Njihova hiša je bila torej pove-

zana s sumljivimi zaprtimi, pa tudi dejstvo, da so pri Ljubki stanovali Premrlovi bratje, tako rekoč svojci razvpitega "bandita", je bil več kot dobrodošel povod za aretacijo. Nad ubogo družinico se je zgrnil pravi pekel trpljenja in strahu. Collotti s svojo bando je Ljubko aretiral. Bridko je bilo zapustiti otroka v noči, še posebej, ker so hkrati odgnali tudi Cilko in sta ostala sama. No, družbo jima je delal dvajsetletni Marjan Premrl, ki je pri njih stanoval. Hišo so zastražili in tri dni in tri noči osemletna Lojzka in šestletni Andrej ter Marjan Premrl niso smeli iz hiše. Pač, ko so fašisti in kvsturini odhajali v mesto po hrano, so jih vozili s sabo; tudi kuhali so jim oni. Po posredovanju nadškofa Margottija, ki le ni bil vseskozi samo ubogljiv podpornik fašizma, ampak je včasih naredil kaj dobrega tudi kakemu Slovenecu, je Jožko Bratužu uspelo, da je otroka vzel k sebi.

Za Ljubko pa so se začela grozovita mučenja na tako imenovani zloglasni "kšti" in pretepanje z bikovko ter pehanje in butanje ob steno, dokler se ni onesvestila in obležala. Ko so jo v zaporu pri jezuitih pahnili v celico, je tu srečala sestro Marico, ki jo bili iz Alatri pritali v Trst. Tudi njo so mučili. Ljubko so potem odpeljali v Zdravščino, Marico in Cilko pa na Kostanjevico. Vrata taborišča so se Ljubki odprla 8. septembra, ob razpadu Italije. Odšla je v Gorico k sorodnikom, kjer sta bila otroka. S Kostanjevice je prišla sestra, kmalu za njo pa se je iz daljnega Alatrija vrnila tudi mama. Vsi skupaj so odšli v Tolmin. V navideznem zatijju so leta 1944 Ljubki v Tolminu ponudili učiteljsko mesto na osnovni šoli, ki ga je sprejela, saj je bila njena življenjska želja postati učiteljica.

Tedaj je bil v Tolminu tudi učiteljski tečaj. Med predavatelji so bili Joža Lovrenčič, Anton Kacin, Vinko Beličič, Severin Šali. Imena, ki so, kot je menila Ljubka, že sama po sebi jamčila za visoko raven tečaja. Osvoboditev je Ljubka dočakala v Tolminu. Kmalu se je prijavila na nov učiteljski tečaj v Gorici; ker prometne zveze še niso normalno delovale, se je tja dol vozila s kolesom: vsak dan dvakrat po 40 kilometrov; ob slabem vremenu je prenočila v Gorici pri sorodnikih. Poleti je na Pečinah vodila tečaj za sprejem

v gimnazijo, jeseni pa je dobila učiteljsko mesto v Zadlazi-Cadrgu, a je že pred koncem šolskega leta bila predstavljena v Tolmin.

Ko je bila '46 popravljena od bombardiranja poškodovana hiša v ulici Foscolo, se je z otrokoma vrnila v Gorico. Sprva je bila tajnica na slovenskem učiteljskišču, a jo je vleklo v razred, k mladini. Napravila je usposobljenostni izpit in dobila mesto v Steverjanu. Potem pa je kot suplenta obrajžala skoraj vse goriško področje, od Ronk do Mirnika in Skriljevega v zahodnih Brdih. Končno je dobila stalnost in leta '67 prišla v Gorico, kjer je v ulici Randaccio poučevala do upokojitve leta 1975. Odtlej je imela več časa in se je laže predajala poeziji in se vključevala v širše kulturno dogajanje; krepila in navezovala je tudi nove prijateljske stike v zamejstvu, zdomstvu in v matični domovini; vabili so jo na razne prireditve in literarne večere, zelo se je posvečala mladini. Bila je kot oseba tako splošno priljubljena in imela podobno mesto kot koroška Milka Hartman, le da je Ljubka živela manj odmaknjeno, saj je bila tudi mlajša in bolj povezana z mnogimi kulturniki.

V svojem življenju je prejela nekaj pomembnih priznanj. Njenega človeškega in literarnega prispevka niso prezrli niti italijanski sosesčani, pa tudi občina in pokrajinska oblast. Goriška svetogorska četrt s Placuto ji je prisodila lepo priznanje še po smrti. Njeno dobro in hudo preskušano srce je prenehalo biti 30. aprila 1993. Ljubkino zadnje slovo je bilo veličastno, čeprav pogreb ni bil spektakularen. Kot nekdanj ob goriškem slavčku, so se ljudje zgrnili v cerkev na goriškem Travniku. Le nekaj drobcev: somaševanje je vodil primorski škof Metod ob velikem številu duhovnikov z obeh strani meje, ob goriških rojakih, se je od nje poslovil tudi dr. Inzko s Koroškega, Marta Filli je iz Tolmina svoji zvesti rojakinji prinesla domače prsti... Kobariški pevci okteta Simon Gregorčič so ji prinesli pevski pozdrav iz njenih gora. Naj sklenem z besedami dr. Franceta Bernika, ki jih je izrekel ob odkritju njenega kipa v Tolminu: Ljubka Šorli je bila pesnica ljubezni, miru in sprave.

KONEC

ZASLUŽNI TRENTAR

Dne 17. marca je v Štanjelu na Krasu potekala pomenljiva kulturna prireditve. Ob izidu manjše monografije o tem vsestransko aktivnem primorskem duhovniku polpretekle dobe so se istega dne v tej starodavni kraški vasi odločili, da odkrijejo tudi spominsko ploščo na njegovi hiši. Pravzaprav gre za ruševino, saj so od te zanimive hiše, ki svojo starost dokazuje tudi z nekaterimi gotskimi detajli, ostali le še zidovi. Gre za domačijo pri Grajzarjevih v gornjem delu vasi, nasprotno vhoda v Kraško hišo z znano etnološko zbirko, tik ob znameniti štanjelski štirni s trebušasto "šapo".

Josip Abram - Trentar se je na tem mestu torej rodil 2. februarja 1875, bogoslovje je študiral v Gorici, kjer je bil tudi posvečen v duhovnika 23. julija 1899, novo mašo pa je pel v rojstnem Štanjelu 30. julija istega leta. Njegov novomašni pridigar je bil Janez Evangelist Krek. Prijateljstvo s tem velikim voditeljem slovenskega naroda je Abrama zaznamovalo za vse življenje, saj je svoje poslanstvo katoliškega duhovnika vedno uspešno združeval s socialno aktivnostjo, močno je bil predan slovenskim narodnim vrednotam, cenil je tudi druge narode, predvsem slovanske, odtod njegovo zanimanje tudi za ukrajinsko književnost, zlasti za pesnika Ševčenka. Postaje njegovega duhovniškega delovanja so bile naslednje: Bovec, Trenta, Novaki, Bilje, Obloke, Sveta Lucija (danes Most na Soči) in Pevma. Čeprav Kraševce po rodu, je prav zaradi službovanja v Bovcu in Trenti že kmalu vzljubil tudi naše gore. Znan je njegovo prijateljstvo z Juliusom Kugijem (na sliki), uveljavil se je tudi kot zanimiv planinski pisec; iz teh časov izvira dodatek k Abramovemu pravemu imenu - Trentar.

Leta 1929 je iz Svete Lucije bil premeščen za župnika v Pevmo v neposredno bližino Gorice, kjer se je poslavil predvsem s tem, da je za poslikavo župnijske cerkve sv. Silvestra poklical Toneta Kralja. To dobro ohranjenostensko poslikavo s pomenljivo vsebino lahko občudujemo še danes. Leta 1938 je obiskal prijatelja, zdravnika dr. Antona Breclja na njegovem domu v Ljubljani in tu je tudi nenadoma umrl 22. junija t.l. Pokopani je na ljubljanskih Žalah, v duhovniškem delu pokopališča, nedaleč od groba pisatelja Frana Saleškega Finžgarja.

Zgoraj navedeno torej jasno dokazuje, kako potrebno je bilo trajno spominsko obeležje temu znamenitemu rojaku v rojstnem Štanjelu. Na slovesnosti odkritja je kratko spregovoril domačin Jožef Švagelj, ki si že vrsto let z zgodovinskimi raziskavami, s pisano besedo in tudi z vodstvi po naselju vneto prizadeva za njegovo popularizacijo med obiskovalci in oživitve. Nastopil je tudi otroški pevski zbor štanjelske osnovne šole, ki je s svojimi ubranimi glasovi dokazal, da ima kultura v tej vasi, kljub nespodbudnemu umiranju in propadanju hiš, še prihodnost. Ploščo je odkril upokojeni župnik Joško Kragelj, znan kot poznavalec in preučevalec Abramove osebnosti, blagoslovil pa jo je domači župnik Anton Požar. Udeleženci prireditve so se nato preselili v Spacalovo galerijo v bližnjem gradu, kjer je potekala predstavitev knjižice z naslovom *Josip Abram - Trentar. Življenje in delo*, ki je izšla pri koprskem Ognjišču v seriji *Graditelji slovenskega doma* kot 5. zvezek. Napisal jo je že omenjeni duhovnik Joško Kragelj, znan tudi kot ploden pisatelj in publicist in med drugim hranitelj Abramove zapuščine. Na predstavitvi je uvodoma spregovoril urednik Ognjišča Božo Rustja, ki je nato predal besedo pisatelju. G. Kragelj je z jasnimi besedami opozoril na pomen delovanja duhovnika in narodnega buditelja Josipa Abrama - Trentarja, ki se s svojim likom uvršča med zelo zaslužne primorske javne delavce.

Ob koncu tega zapisa izražamo upanje, da se bo uresničila želja štanjelskega domačina Jožefa Švaglja, da bo namreč rojstna hiša Josipa Abrama - Trentarja nekoč tudi obnovljena in da bo v njej morda dobila mesto knjižnica slovanskega značaja, obogatena z začetnimi čitankami slovanskih narodov.

MV

NOVA MLADIKA

Izšla je nova, dvojna številka revije *Mladika*. Iz vsebine naj omenimo najprej prispevek z naslovom *Od Judeža do Kajfeža* v rubriki *Pisma*. V njem se uredniki *Mladike* sprašujejo, na koga naj se Slovenci obrnemo za odobritev zaščitnega zakona, potem ko so se najvišji predstavniki italijanske države v zvezi s tem sklicali na suverenost parlamenta, na voditelje poslanskih skupin itd. Uvodnik z naslovom *Od Filipida do Interneta* je posvečen 50-letnici slovenske klasične gimnazije v Trstu, napisal pa ga je ravnatelj tržaškega liceja F. Prešeren Tomaž Simčič. Le-ta poudarja, da klasična izobrazba nasprotuje nekaterim negativnim vidikom sodobnega civilizacijskega razvoja, kot so tehnokracija, ki sredstvo zamenjuje s ciljem, ekonomizem, ki vse zreducira na gmojne interese, in globalizacija, ki izenaka in ne povezuje. Na naslednjih straneh *Mladike* zasledimo novelo Mateje Gomboc *Lepa vas*, ki je prejela prvo nagrado na zadnjem literarnem natečaju *Mladike*, zatem je objavljeno drugo nadaljevanje spominov na starše izpod peresa Petra Merkuja, Stanislav Simčič pa je prispeval razmišljanje o primorskih padalcih. Mitja Petaros piše o dejavnosti slovenskega zamejskega numizmatičnega društva, poimenovanega po Janezu Vajkardu Valvasorju, Jože Velikonja pa je prispeval zapis ob osemdesetletnici zgodovinarja Bogdana Novaka. Izmed govorov z letošnjih Prešernovih proslav v zamejstvu je objavljen govor Martine Slavec, ki se ustavlja ob pomenu literature za konstituiranje slovenskega naroda, predvsem pa o pomenu umetnosti ter o Prešernu ne le kot nacionalnem simbolu. Poleg tradicionalnih rubrik je veliko literarnih in likovnih ocen, objavljene pa so tudi pesmi Cirila Sorča, hrvaške pesnice Barbare Tanodi-Kukolja in Aleksandra Furlana.

Tudi tokrat je z *Mladiko* izšla njena mladinska priloga *Rast*. Od številnih prispevkov naj omenimo uvodnik z naslovom *Butci globalne vasi*, v katerem se Katja Vončina sprašuje, kaj je v resnici Internet. Andrej Maver pa je prispeval intervju s selektorjem slovenske nogometne državne reprezentance Srečkom Katancem, ki je bil januarja gost Slovenija Partyja v Trstu.

IŽ

SLOVENSKO ZGODOVINOPISJE DEVETDESETIH LET

IVAN ŽERJAL

Revija *Qualestoria*, ki jo izdaja Deželni inštitut za zgodovino osvobodilnega gibanja v Furlaniji-Juljski krajini, je pred časom izšla z monografsko številko, posvečeno slovenskemu zgodovinarstvu v 90. letih. Številko so pred kratkim predstavili na goriškem gradu, 23. t.m. pa v dvorani knjižarne Minerva v Trstu. Uredila jo je tržaška slovenska zgodovinarica Marta Verginella, sicer sodelavka omenjenega inštituta in docentka zgodovine 19. stoletja in teorije zgodovine na oddelku za zgodovino leposlovne fakultete ljubljanske univerze. Marta Verginella je tudi prispevala uvodno študijo o teži zgodovine, ostale prispevke pa so napisali mlajši slovenski zgodovinarji, ki so se v glavnem oblikovali v 80. letih: Peter Vodopivec (o pogledu na zgodovino Slovencev v 20. stoletju ter o "fojbah"), Ervin Dolenc (o slovenski kulturni zgodovini in zgodovinarstvu med obema vojnama), Jurij Perovšek (o Slovincih in Jugoslovijci med leti 1918 in 1941), Bo-

jan Godeša (o odnosu med italijanskimi okupacijskimi oblastmi in slovenskimi izobraženci), Aleš Gabrič (o razhajanjih med Beogradom in Ljubljano v jugoslovanski federaciji), Božo Repe (o odprtih mejah in načinu življenja v Sloveniji po drugi svetovni vojni), Janez Cvirn (o Slovincih in nemških ustavnih programih v letih 1848-1918), Andrej Studen (o nemirih ob obisku čeških študentov v Celju leta 1899) in Milica Kacin-Wohinz (o zgodovinarstvu in slovensko-italijanskih odnosih).

Namen urednikov revije je bil, da pride z objavo te številke do globlje poznavanja slovenske zgodovine in zgodovinarstva in posledično do boljšega razumevanja zgodovinskega poteka, ki je privedel do današnjega stanja. Poleg tega je tu še zanimanje za razvoj in težnje zgodovinarstva v samostojni Sloveniji, ali je pri njem prišlo do prelomnic v odnosu do prejšnjega obdobja ali prevladuje tu kontinuiteta. In ne nazadnje, ta številka je po mnenju urednikov ponoven dokaz pozornosti inštituta do prizade-

vanj za kulturno posredovanje med zgodovinarstvi sosednjih držav. Slovensko zgodovinarstvo se je v zadnjih letih nekako zaprla vase, po drugi strani pa tudi italijanski zgodovinarji ne posvečajo pozornosti državam, ki so onstran Alp. To je bilo rečeno na tržaški predstavitvi, na kateri so spregovorili Marta Verginella, Božo Repe in Francesco Leoncini z univerze v Benetkah. 90. leta so bila za slovensko zgodovinarstvo zelo plodna, saj je prišlo do prenov, razširitve in približevanja izkušnji francoskega zgodovinarstva, ki se je oblikovalo okoli revije *Les Annales*. Pri njem ni prišlo do generacijskega konflikta, nastalo je več struj, stroka se je začela ukvarjati s preučevanjem vsakdanjega življenja, z antropologijo in kulturno zgodovino, močan poudarek pa je bil dan obravnavanju slovenske narodne identitete in državnosti. Udeleženci predstavitve pa so opozorili na nevarnost političnega izrabljanja in na poskuse poenostavljanja zgodovine tako v Sloveniji kot v Italiji.

EDI ŽERJAL RAZSTAVLJAL V DEVINU

NARAVA VIR

V prijetni dvorani slovenskih pevskih zborov v Devinu se te dni zaključuje razstava del tržaškega slikarja Edija Žerjale, ki je tokrat spremljevalca njegovega likovnega ustvarjanja presenetil s svežimi in predvsem pa novimi deli. Na ogled so njegovi zadnji akvareli in samosvoje mešane tehnike, katerim je skupna zavezanost od slikarstva narave in prepoznavnih likovnih podob, pa naj gre za krajino ali nevsakdanja tihožitja, med katerimi presenečata dve upodobitvi ptička v kletki in več miz s cvetjem in vazami. Če smo bili do sedaj vajeni Edi-

ja Žerjale kot pretanjenega upodobevalca občutij na Krasu, smo tokrat lahko videli niz akvarelov in mešanih tehnik, kjer nam je tržaški slikar predstavil vedute Repentabra, Devina, Benetk, starega dela Ajdovščine, Krasa, neverjetno doživetih kraško-belih skal v Devinu in pa seveda tihožitja, pri katerih pride morda najbolj do izraza umetnikov občutek za sosljudje toplih in nevsiljivih barv, med katerimi bi omenili predvsem zemeljsko rjavo, v katere nežno vstopajo vijoličasta in paleta rdečih otenkov. Na razstavljenih delih Edija Žerjale, ki se nave-

zujejo na poetični realizem in sodobno slikarstvo, ki ga označuje smisel za celoto in notranje likovno razmišljanje, opazimo tudi to, da umetnik pri izdelavi slik uporablja pri mešanih tehnikah nevsakdanje likovne rešitve, do katerih pride tudi z luženjem z varikino in debelejšimi nanosi voska in pigmentastih barv. Pozna se mu, da ima iskren odnos do narave in do harmonije v naravi, ki mu je neizčrpen vir za ustvarjanje. Likovni rokopis Edija Žerjale je prepoznaven in samosvoj, kaže pa na določen odmik od prejšnjih avtorjevih del, v katerih je bil bolj prisoten lirčen trenutek in poskus upodabljanja trenutnih razpoloženj. Tokratna razstava sloni na sodobni figurativni, ki jo slikar nadgrajuje s svojim videnjem in doživljanjem sveta.

ZUT

GLASBENI ABONMA KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

AVE MED NAMI

Komorni zbor Ave bo svoje lepo petje prikazal tudi na koncertu, ki bo v četrtek, 6. aprila, ob 20.30 v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici v okviru glasbenega abonmaja slovenskega kulturnega hrama.

Komorni zbor Ave, v katerem poje tudi nekaj slovenskih pevcev iz naših krajev, je eden najboljših slovenskih pevskih zborov. Vodi ga Andraž Hauptman, mlad glasbeni navdušenelec, ki je po končanem študiju glasbene teorije, klavirja, flavte in solo petja na Srednji glasbeni šoli diplomiral kot dirigent in pianist na ljubljanski Akademiji za glasbo. Med študijem je pel v Akademskem pevskem zboru Tone Tomšič in vodil Primorski pevski zbor Vinko Vodopivec, leta 1984 pa

bil med ustanovitelji zbora Ave, s katerim je dosegel imenitne uspehe doma in po svetu, prejel pa je tudi priznanje mesta Ljubljane. Danes se tudi uveljavlja kot solopovski korepetitor.

Komorni zbor Ave je bil ustanovljen leta 1984 v župniji Ljubljana-Vič. Zagnanost, trdo delo, pristna ljubezen do glasbe in petja, še najbolj pa morda mladost in svežina v petju so pod zanesljivim Hauptmanovim vodstvom skupino privedli v sam vrh slovenske in evropske vokalne glasbe. Prejel je veliko priznanj, med njimi cel niz zlatih plaket na najvidnejšem slovenskem tekmovanju pevskih zborov v Mariboru, nagrado *Grand prix* na tekmovanju Seghizzi v Gorici, nagrado iz Prešernovega sklada, lansko le-

to pa prvo nagrado na mednarodnem tekmovanju v Grčiji. Izdal je tudi več glasbenih plošč, zadnjo ob 15-letnici delovanja. V Gorici bo Komorni zbor Ave izvajal skladbe iz klasične in sodobne zborovske zakladnice. Vstopnice za koncert lahko rezervirate po telefonu na št. 0481 531445.

NAJ NAM BO STAROST PRIJAZNA

Ali je starost le nadloga ali pa so zreli leta lahko še bogato in plodno obdobje? S to mislijo napoveduje Radio Trst A nov niz oddaj, ki bodo posvečene t.i. tretjemu življenjskemu obdobju. Že sam naslov *V zatonu še sonce žari* želi sporočiti poslušalcem nekaj svetlega in toplega. V oddajah, ki bodo na sporedu od 3. aprila dalje vsak ponedeljek od 18. do 19. ure, bo tekla beseda o življenju in problemih starejših oseb. Le-ti bodo sami spregovorili o sebi; razmišljanja in nasvete pa bodo prispevali tudi zdravniki, psihologi, socialni delavci in drugi, ki poklicno spremljajo težave ostarelih. V studiu bo vsakokrat prisoten tudi gost, ki bo s svojim pričevanjem popestril oddajo. Poslušalcem bo na voljo telefon (040 362875), da se neposredno vključijo v razgovor. Oddaje bo pripravila in vodila Loredana Gec.

DISKUSIJSKO SREČANJE SSK

O PROMETNI IN URBANISTIČNI UREDITVI OPČIN

MATJAŽ RUSTJA

Stranka Slovenske skupnosti je priredila v petek, 24. marca, javno diskusijsko srečanje o prometni in urbanistični ureditvi Opčin. Srečanje je potekalo v Prosvetnem domu, oblikovala pa sta ga predsednik pokrajinske komisije za gospodarska in ur-

dvopasovnih širokih ulic naj bi se promet premikal po Opčinah v enosmernih ulicah, v nekaterih celo samo za stanovalce ali za dostavo. Semaforji na glavnih križiščih bi ob tem uredili in upočasnili ritem prometa. Predstavnik Slovenskega deželne gospodarskega združenja je v razpravi predstavil gospodarsko

FOTO KROMA

banistična vprašanja Igor Švab in pokrajinski tajnik stranke ter občinski svetovalec Peter Močnik. Sestanek je stranka sklicala, da bi predstavila smernice tržaške občine za ureditev celotnega openskega področja. Drugi cilj večera pa je temeljil na medsebojni izmenjavi mnenj, saj je stranka želela prisluhniti željam in stališčem krajanov.

V zadnjih letih Illyjeve uprave se je nagrmadilo za drugi največji center tržaške občine kar nekaj novosti. Potem ko je pred kratkim državni svet s sodno obravnavo potrdil varianto k regulacijskemu načrtu občine, lahko slednji direktno poseže na teritoriji z ostalimi načrti, ki skušajo urediti znošnejše življenjske razmere na celotnem tržaškem ozemlju in toliko bolj v velikih centrih, kot so Opčine. V kopico določil, ki jih pravkar sprejema javna uprava, spada na prvo mesto podrobnostni načrt za vse kraške vasi. Komisija je na Opčinah to delo že opravila, temeljito je popisala strukturo vasi, od podzemnih cevi do popisa hiš in ulic, tako da bo v nekaj letih izdelan celovit načrt podobe Opčin. Nedvomno bo ta načrt globoko pogojeval vsakršno gradnjo in razvoj krajevnih obrtniških, trgovinskih in gostinskih dejavnosti. Močnik je zato poudaril, da je prav ta čas najprimernejši za predloge krajanov, ki morajo obenem pazljivo spremljati načrt, saj je po sprejetju tega vsako hudovalje odveč.

V izdelavi je tudi splošni načrt za ureditev prometa na Opčinah. Čeprav je avtocesta znatno razbremenila vaško jedro, je problem divjega prometa še vedno pereč. Razen

življenje na Opčinah in perspektive za prihodnost. Že dograditev avtoceste ni prizanesla trgovcem z upadom strank, vsak nadaljnji načrt pa bo gotovo pogojeval krajevno gospodarstvo. Da bi ne postale Opčine v prihodnosti spalnica mesta, bodo sodelovale pri urbanističnem načrtu vse naše stanovske organizacije. Tesno povezano s problemom prometa je tudi vprašanje parkirišč. Občina načrtuje parkirišče na državni cesti 202 nasproti bencinske črpalke in pri pokopališču. Ob nujnosti, da se čimprej razbremenijo Opčine z novimi parkirišči, je večina udeležencev izrazila mnenje, da bi bilo najprimernejše parkirišče pri pokopališču, ker bi bilo v centru vasi in bi se ga neposredno posluževali krajanje.

Pred meseci se je tisk bogato razpisal o preureditvi dveh trgov, Brdine in Škavenice, katerih posegi so vsi ostali na idejni ravni. Kako in kdaj bo to speljano, je odvisno od finančnih zmoglosti občine in od konkretnih predlogov domačinov, je dejal Močnik.

Opčine pa morajo stopiti v prihodnost tudi v primerni (tipični) arhitektonski obleki. Predstavnik rajonskega sveta so v pogovoru opozorili, da je njihovo mnenje o gradbenih posegih neobvezujoče za občino, čeprav je o vsakem sklepu sveta redno obveščena. Zato je nujno, da stališča sveta podpre tudi javnost na glasen in odmeven način; že danes, ko občina snuje med drugimi posegi načrt velikega trgovskega centra med državno cesto 202 in obeliskom.

V letu dni, torej v času do novih občinskih volitev, so na uradih v Trstu odprta še marsikatera vrata, in to prav tam, kjer snujejo novi urbanistični načrt Opčin. Da pa je vsak občinski urad odprt javnosti, že dobro vemo.

40. OBČNI ZBOR SINDIKATA SLOVENSKE ŠOLE

PROBLEM PRAVNEGA POLOŽAJA SINDIKATA ŠE VEDNO AKTUALEN

V torek, 28. marca, je bil v dvorani Zadrugne kraške banke na Opčinah 40. redni občni zbor tržaškega Sindikata slovenske šole, na katerem so obnovili vodstvene organe.

Okrogla številka kar nekaj pove o dejavnosti sindikalne organizacije slovenskih šolnikov na Tržaškem, ki si nenehno prizadeva za ohranitev in razvoj slovenskega šolstva v zamejstvu. Kljub temu pa se SSS še daj časa srečuje s številnimi velikimi težavami. Ena od teh je prav gotovo pomanjkanje pravnega statusa sindikata, ki mu od leta 1995 ni več priznana pravica do sindikalnega dopusta. Tudi v najnovejšem besedilu zakonskega osnutka za zaščito slovenske manjšine v Italiji (razprava o tem je bila, kot znano, preložena na datum po aprilskih deželnih volitvah v Italiji) najdemo le predlog o priznanju tistih stanovskih organizacij, ki poslujejo praviloma v slovenskem jeziku. Po besedah prve tajnice SSS Vesne Danieli pa je sindikat prejel tudi namig, da se v določenih zadevah ni vedel prav "korektno", kar je bilo razumljeno kot nezadovoljstvo v zvezi s šolsko politiko sindikata. Seveda, če bi delovali pod okriljem kakega vsedravnega sindikata, bi veliko težav odpadlo. Več-

krat pa ima slovenska šola težave, ker v Rimu enostavno pozabljajo nanjo, zato je samostojen slovenski sindikat še kako potreben, saj edini razume specifično slovenskega manjšinskega šolstva v Italiji in se zavzema zanj, česar, žal, ni mogoče trditi za vsedravnega sindikata.

SSS pa je vsekakor opravil ogromno dela, in vse to na prostovoljni podlagi. V preteklem letu je bil urad sindikata skozi vse leto na razpolago članom dvakrat tedensko po poldrugo uro, razen v juliju in avgustu, ko je bil na razpolago enkrat tedensko po dve uri. Samo v preteklem letu pa se je na sindikat obrnilo 289 članov in šolnikov na sploh. Velik napor predstavlja dejstvo, da mora biti sindikat ob strani vsem tistim šolnikom, ki v tem času opravljajo natečaj za dosego usposobljenosti za poučevanje (t.i. habilitacijo), ki je bil razpisan po devetih oz. desetih letih. Na natečaj se je prijavilo res veliko kandidatov, ki so morali tudi obiskovati obvezne tečaje; šolniki, ki so že v staležu, pa so bili in so še angažirani v

izpitnih komisijah. Ob koncu lanskega šolskega leta in poleti je urad sindikata deloval s polno paro s prevajanjem obrazcev za vložitve prošnje ter z nudenjem informacij. Skupaj z goriškim tajništvo je sindikat pripravil tudi pripravljalni tečaj za učitelje v otroških vrtcih in osnovnih šolah.

Sicer ostaja temeljna zahteva slovenskih šolnikov ustanovitev samostojnega urada in samostojnega zbornega organa za slovenske šole v Italiji ali pa preureditev sedanjih Deželne komisije za slovenske šole. Urad naj vodi funkcionar, izbran med rednimi uslužbenci slovenske šole, ki naj ima vse pristojnosti, organ pa mora imeti obvezujoče mnenje v zadevah, ki se tičejo slovenske šole. V vladnih odlokih o reformi zbornih organov in o preureditvi uradov pa tega ni.

Ravno tako poudarja sindikat dejstvo, da vsedravnimi parametri niso veljavni za slovenske šole. Poročevalec o zaščitnem zakonu Domenico Maselli pa je iz besedila osnutka črtal 7. odstavek 11. člena, ki je za slovenske šole predvideval odstopanja od vsedravnih parametrov, in to z utemeljitvijo, da za slovenske šole zadostuje jam-

stvo, ki ga daje 9. odstavek 2. člena Odloka predsednika republike št. 223 iz leta 1998. SSS pa je v spomenici zahteval, naj slovenske šole krijejo celoten teritorij, naj nudijo čimbolj raznoliko vzgojno-izobraževalno ponudbo z možnostjo ustanavljanja novih smeri ne glede na število uporabnikov, naj nudijo ustrezne in dostojne strukture, naj razpolagajo s samostojnim vodstvom in s primernim seznamom učnega, neučnega in upravnega osebja, naj pri sestavljanju razredov ne veljajo vsedravnih kriterij, naj se pri delovanju finančnih sredstev upoštevajo tudi poslopja, dvojezična uprava, posebne didaktične potrebe in drugo (iste kriterije naj upoštevajo tudi krajevne uprave) in naj se pri sestavi stolic na nižji in višji srednji šoli upoštevajo odstopanja od vsedravnih kriterijev. Razen popravka, po katerem bodo še naprej veljala določila zakona št. 1012 iz leta 1961 o ustanavljanju in ukinjanju šol, ni bila nobena druga zahteva sprejeta. Zelo počasi se stvari razvijajo tudi z univerzitetnim izobraževanjem za učitelje v slovenskem jeziku.

NABREŽINA / ZLATA MAŠA G. BOGOMILA BRECLJA

NENADOMESTLJIVA VLOGA DUHOVNIŠKEGA POKLICA

FOTO KROMA

Zares velika množica slovenskih in italijanskih vernikov ter sorodnikov in prijateljev iz Nabrežine in od drugod se je v nedeljo, 26. t.m., kljub slabemu vremenu zbrala v nabrežinski cerkvi sv. Roka, da bi se udeležila zlate maše domačega župnika g. Bogomila Breclja. G. Breclj je namreč v soboto, 25. t.m., praznoval 50 let mašniškega posvečenja. Kot piše na spominskih podobici, je služboval v župnijah "od Gorice do Zgonika", že več kot dvajset let pa skrbi za versko življenje v Nabrežini. Nabito polna cerkev

in šestnajst somaševalcev so bili tehten dokaz slavljenčeve priljubljenosti med našimi ljudmi, pa tudi tega, kako pomemben je slovenski duhovnik za našo manjšinsko skupnost. Slovenski duhovnik med nami je namreč porok za naše narodno preživetje, je v pozdravu v imenu slovenskih župljanov med drugim dejal Gregor Pertot, zato naša skupnost "ne potrebuje masno plačanih političnih tribunov, marveč dobrih slovenskih duhovnikov".

Pomenu duhovniškega poklica je bila posvečena tudi pri-

diga, ki jo je imel slavljenčev prijatelj, sicer znani in preizkušeni primorski duhovnik Joško Kragelj. Prvo duhovnikovo opravilo je oznanjevanje Božje besede, Kristusovega nauka. To mora duhovnik braniti za vsako ceno, učiti mora ljubezen in resnico, in to vse, otroke, mladino in odrasle. Duhovnik mora opozarjati na napake, obsojati grehe, za kar lahko doživi tudi preganjanje in sovražstvo, ki se pojavita vedno, ko mora iti proti toku. Vendar mora duhovnik opravljati svoje poslanstvo vedno, v katerihkoli razmerah; vztraja-

ti mora tako v ugodnih kot tudi v neugodnih okoliščinah.

Kot že rečeno, se je slovenske maše udeležilo zelo veliko število ljudi. Prisotni so bili narodne noše in skavti, obred pa je spremljalo petje slovenskega in italijanskega cerkvenega zbora. Celotna maša je potekala v obeh jezikih, v doslednem spoštovanju tako slovenske kot italijanske komponente nabrežinske župnije; to spoštovanje je eden od temeljev več kot dvajsetletnega dušnopastirskega delovanja g. Breclja v Nabrežini. V zahvalo za to delovanje so mu verniki darovali kelih, slavljenec pa je prejel v dar tudi lep mašni plašč. Prisrčna družabnost, ki je sledila verskemu obredu, je zaokrožila vrsto slavi, katerih krona je bila zahvalna maša za številne sorodnike in dobrotnike, ki jih je slavljenec srečal v župnijah, v katerih je deloval. Že v nedeljo jutraj pa sta po nedeljski maši imela priložnostna govora Drago Štoka in Mauro Sette, zlatomašnika pa so počastili tudi dijaki nižje srednje šole Igo Gruden. Ob prihodu g. Breclja iz zakristije pa so mu s pesmijo voščili Fantje izpod Grmade.

Ob tej priložnosti še enkrat izražamo zlatomašniku in prijatelju g. Bogomilu Breclju čestitke in voščila vsi, ki soustvarjamo Novi glas, z željo, da bi še dolgo in plodno deloval med našimi ljudmi.

iz

Zaradi stiske s prostorom so nekateri članki izostali. Bralcem in sodelavcem se opravičujemo./ URED.

DSI / SREČANJE Z DR. MUHAMEDOM KREŠEVLJAKOVIĆEM

ZA PRIHODNOST BiH JE ZELO POMEMBEN RAZVOJ DEMOKRACIJE

IVAN ŽERJAL

Društvo slovenskih izobražencev je v ponedeljek, 27. marca, posvetilo svoj redni tedenski večer v Peterlinovi dvorani v Trstu razgovoru o prihodnosti Bosne in Hercegovine. Gost DSI je bil dr. Muhamed Kreševljaković, generalni konzul Republike Bosne in Hercegovine v Milanu, sicer pa nekdanji župan Sarajeva, in to v najhujšem obdobju vojne v Bosni.

Gosta je po krajšem uvodnem pozdravu predsednika DSI Sergija Pahorja predstavil nekdanji konzul Republike Slovenije v Trstu, sicer pa predstavnik Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu pri slovenskem zunanjem ministru, Zorko Pelikan. Dr. Muhamed Kreševljaković je Sarajevčan, bivši profesor zgodovine in uslužbenec nekdanjega Republiškega zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine v BiH. Po demokratičnih volitvah leta 1990 je postal župan Sarajeva in je bosanskemu glavnemu mestu načeloval v najhujših letih vojne. Že nekaj let je generalni konzul BiH v Milanu.

Kakšne so perspektive BiH v prihodnosti? Dr. Kreševljaković je mnenja, da o sedanjosti ni mogoče razmišljati, če ne poznamo prej zgodovine te dežele. Bosna ni neka izmišljena tvorba, kot to trdijo nekateri, ampak država, ki obstaja že tisoč let. V srednjem veku je bila samostojna kraljevina s svojimi vladarji, običaji, kulturo, zakoni idr. Tudi v sklopu turškega imperija je imela svojo avtonomijo (bosanski sandžak), s prihodom pod avstroogrsko oblast (1878) je prišla v stik z zahodnoevropsko civilizacijo, v okviru Jugoslavije pa se ni smelo govoriti o Bosancih oz. Bošnjakih kot o neki samostojni komponenti, in tako si je Titova oblast izmislila muslimansko nacijo. Bošnjakov ni nihče priznaval, Bosna pa sta si skušali priključiti tako Srbija kot Hrvaška oz. sta si jo hoteli

FOTO: KROMA

razdeliti. Nova bosansko-hercegovaška država je nastala iz razpada socialistične Jugoslavije, vojne, ki ji je sledila na Balkanu, končno pa iz daytonskega sporazuma iz leta 1995. Vzroke za razpad Jugoslavije vidi Kreševljaković v pomanjkanju demokracije v takratni jugoslovanski federaciji. To pomanjkanje demokracije je dalo moč nacionalističnim gibanjem, ki so hoteli Bosno razdeliti, a v tem ni uspela. Razvoj demokracije pa je velikega pomena tudi za prihodnost BiH. V kolikšni meri pa je sistem, ki je sedaj v veljavi v državi, demokratičen, pa je vprašanje, saj je precej nejasnosti npr. s procesom privatizacije in z mediji, ki jih skušajo izkoriščati za manipuliranje javnosti.

razdeliti. Nova bosansko-hercegovaška država je nastala iz razpada socialistične Jugoslavije, vojne, ki ji je sledila na Balkanu, končno pa iz daytonskega sporazuma iz leta 1995. Vzroke za razpad Jugoslavije vidi Kreševljaković v pomanjkanju demokracije v takratni jugoslovanski federaciji. To pomanjkanje demokracije je dalo moč nacionalističnim gibanjem, ki so hoteli Bosno razdeliti, a v tem ni uspela. Razvoj demokracije pa je velikega pomena tudi za prihodnost BiH. V kolikšni meri pa je sistem, ki je sedaj v veljavi v državi, demokratičen, pa je vprašanje, saj je precej nejasnosti npr. s procesom privatizacije in z mediji, ki jih skušajo izkoriščati za manipuliranje javnosti.

Vprašanje prihodnosti BiH pa je reintegracija. Daytonski sporazum je zelo protisloven, saj si po eni strani prizadeva za ohranitev celovitosti BiH, po drugi strani pa vsiljuje njegovo delitev. Skušaja se spremeniti razvoj neke multikulturne skupnosti in vsiliti model enonacionalne države. Ta načrt pa nima možnosti, da bi uspel.

Današnja BiH doslej ni mogla oblikovati strateških ciljev, ker je bila preveč zapostavljena pri naporih za ohranitev državne celovitosti in za brzdanje centrifugalnih sil. Ljudem pa je treba dati možnost, da se zavedajo svoje vrednosti in enakopravnosti. Morajo se čutiti enakopravne, ne manjvredne.

GLASBENA MATICA

USPEH MLADE GOJENKE

Mlada tržaška harfistka Tadeja Kralj, gojenka prof. Tatjane Donis na šoli Glasbene matice Marij Kogoj v Trstu, je izredno uspešno nastopila na vseslovenskem državnem tekmovanju učencev glasbe, ki je pred kratkim potekalo v Velenju. Sedemletna Tadeja je tekmovala v prvi kategoriji. Otrdok do 11. leta starosti. Za svojo izvedbo je prejela 93 točk in zasedla drugo mesto s srebrnim priznanjem.

OBVESTILA

SLOVENSKO DOBRODELNO društvo bo podelilo Flajbanove nagrade in študijske podpore za akademsko leto 1999/2000 v petek, 31. marca t.l., ob 18. uri na svojem sedežu v Trstu, ul. Mazzini 46, 1. nadstropje.

NA ČETRTO postno nedeljo, 2. aprila, bo v cerkvi sv. Jakoba v Trstu ob 16. uri postni govor, ki ga bo imel škofov vikar msgr. Franc Vovčina na temo *Domača cerkev*.

MESEČNA MAŠA za edinost bo v Marijinem domu v ul. Risorta v ponedeljek, 3. aprila, ob 17.30. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda.

DRUŠTVO SLOVENSKIH izobražencev vabi v ponedeljek, 3. aprila, na večer z Marijanom Slokarjem na temo *Velika ruska Velika noč in druge ruske skice*. Večer bo v Peterlinovi dvorani, ulica Donizetti 3, z začetkom ob 20.30.

SLOVENSKO STALNO gledališče. E. Scola-R. Maccari-G. Fantoni, *Poseben dan*. Režiser Dušan Mlakar. V torek, 4. aprila, ob 20.30 abonma red F; v četrtek, 6. aprila, ob 20.30 abonma red E.

SLOMŠKOVA RAZSTAVA je na ogled v Baragovem domu v Ricmanjih vsak dan v popoldanskih urah.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca in Klub prijateljev vabita k duhovni pripravi na Veliko noč, ki bo v četrtek, 6. aprila, ob 16. uri pri Šolskih sestrah pri Sv. Ivanu, ul. delle Doccie 34. Vodil jo bo g. Jože Špeh. Povezana bo z molitvijo za duhovne poklice, mladino in družine. G. Špeh bo razlagal Sv. pismo v prizmi skrivnosti rožnega venca.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA konferenca s Klubom prijateljev vabi na izlet v soboto, 8. aprila, na Sv. goro pri Gorici, Lokve (900 m) in grad Kromberk z razstavo. Na Sv. gori bosta maša za jubilejno leto in priložnost za spoved. Vpisovanje v trgovini Fortunato, ul. Valdirivo 23, do 30. marca; če bo avtobus prej poln, bomo končali vpisovanje prej.

V TOREK, 25. aprila, bo skupno enodnevno tržaško romanje v Drežnico pri Kobariidu. En avtobus bo odpeljal tudi z Oberdankovega trga ob 6.30. Morebitni interesi naj se javijo v večernih urah na tel. številko 040 220332.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV IZ TRSTA

vabi na revijo otroških in mladinskih zborov

PESEM MLADIH

Kulturni dom v Trstu, nedelja, 2. aprila, ob 16. uri.

ODPRTA MEJA 2000

V ZNAMENJU SODELOVANJA IN PRIJATELJSTVA

V petek, 31. marca, bo ob 18.30 v avditoriju mestnega muzeja Revoltella v Trstu otvoritvena slovesnost pobude Odprte meje 2000. Letošnja pobuda zaobjema vse občine v tržaški pokrajini ter občini Doberdob in Sovodnje v goriški pokrajini ob aktivnem sodelovanju Kraške gorske skupnosti in Dnevo kmetijstva, ribištva in gozdarstva. Na otvoritveni slovesnosti bosta spregovorila župana sosednjih občin Trst in Sežana, Riccardo Illy in Miroslav Klun, nakar bo koncert komornega orkestra Opera Giocosa dežele Furlanije-Juljske krajine pod vodstvom dirigenta Severina Zannerinija in s solisti Ano Marincovic (flavta), Luco Zanello (violina) in Simono Zanello (kitara).

V aprilu in maju pa bodo na vrsti posamezne izvedbe odprte meje med obmejnimi občinami, in sicer v soboto, 8. aprila, na mejnem prehodu Cerei med občinama Milje in Koper, v soboto, 15., in nedeljo, 16. aprila, na mejnem prehodu v Botaču v dolini Glinščice med občinama Dolina in Hrpelje-Kozina. Ob tej priložnosti bo v soboto, 15.

april, svečanost v Občinskem kulturnem centru France Prešeren v Boljuncu s podpisom sporazuma o prijateljstvu in sodelovanju med občinama Dolina in Hrpelje-Kozina. V soboto, 29., in nedeljo, 30. aprila, ter v ponedeljek, 1. maja, bo odprta meja med občinama Trst in Sežana na mejnem prehodu Bazovica-Lipica, v nedeljo, 7. maja, na mejnem prehodu Gorjansko-Mavhinje med občinama Devin-Nabrežina, Komen in Zgonik, v nedeljo, 14. maja, pa na mejnem prehodu pri Repentabru med občinama Repentabor in Sežana. Isti dan bo odprta meja na prehodu Opatje selo med občinama Doberdob, Miren-Kostanjevica in Sovodnje. Dne 21. maja bo sklepna slovesnost Odprte meje 2000 v okviru Dnevo kmetijstva, ribištva in gozdarstva na tržaškem sejmišču.

Omeniti je treba še to, da pobuda odprte meje med občinama Trst in Sežana sloni na sodelovanju rajonskega sveta za vzhodni Kras, jusarskega odbora, kulturnega in športnega društva iz Bazovice in Krajevne skupnosti Lokve.

NOVA POSLOVALNICA POTOVALNE AGENCIJE UTAT NA OPČINAH

DVOJEZIČNO POSLOVANJE IN ZANIMIVE PONUDBE

Od ponedeljka, 27. marca, deluje na Opčinah, na Proseški ulici št. 16, nova poslovalnica potovalne agencije Utat viaggi. Tistega dne je namreč potekalo v popoldanskih urah uradno odprtje s krajšo slovesnostjo in družabnostjo, na kateri so bili predstavniki agencije na razpolago za vsakovrstne informacije.

Openski urad Utata, ki je sploh prvi turistični urad na področju tržaškega Krasa, bo, vsaj za sedaj, posloval z urnikom od ponedeljka do petka od 9.30 do 18. ure, ob sobotah pa od 9.30 do 12.30 in, kar je nedvomno lepa novost, bo posloval dvojezično. Vodja urada (ki bo, vsaj na začetku, štel dve delovni moči) je Slovenec Maks Bandelj. Pri ponedeljkovem odprtju so bile prisotni na voljo tako italijanske kot slovenske zbiranke z najosnovnejšimi informacijami.

Druga novost je, da openski urad ne bo nudil samo klasičnih uslug turistične agencije. Poleg letalskih vozovnic največjih letalskih družb po posebnih cenah in ponudbe najboljših potovalnih agencij bodo stranke namreč imele na voljo tudi "samopostrežni" kotiček, v katerem se bodo lahko seznanile z najugodnej-

šimi ponudbami za potovanja v zadnjem trenutku. Poleg najrazličnejših katalogov s turističnimi ponudbami bo na voljo strankam tudi bogata bera turističnih vodičev, priročnikov, zemljevidov, pa tudi najnovejših knjižnih uspešnic in vseh najnovejših založniških izdaj v slovenščini in italijanščini. Na razpolago so knjige, ki pišejo o potovalnih, pustolovske in akcijske knjige, kriminalke in knjige za otroke in mladino, skratka knjige s počitnicam primerno vsebino.

Ob odprtju nove openske poslovalnice ponuja agencija Utat tri potovanja po promocijskih cenah, in sicer križarjenje z ladjo Melody, oddih v turističnem naselju Club Telis na Sardiniji in potovanje po amalfijski obali. Na razpolago pa so še posebna potovanja Utata za pomlad in poletje 2000.

ZAHVALJUJEM SE vsem, ki so z veseljem in požrtvovalnostjo sodelovali pri prazniku zlate maše v Nabrežini 26. marca, zlasti cerkvenemu zboru, številnim darovalcem, zlasti v denarju za semenišče v Vipavi (dva milijona lir), Gregorju Pertotu za pomenljiv pozdrav, vsem številnim duhovnikom-somaševalcem, posebno slavnostnemu govorniku Jožku Kraglju, vsem, ki so pripravili krasne zlatomašne darove: novi mašni plašč in zlat kelih z ustreznim napisom, pa tudi vsem, ki so očistili in okrasili prostore ter pripomogli k zakuski za številno občinstvo. Posebna zahvala Fantom izpod Grmade, skavtom za udeležbo in darove, srednji šoli Igo Gruden, občinski upravi in nabrežinski godbi ter narodnim nošam. Goriška nadškofija je ob tej priložnosti darovala deset milijonov lir za popravilo strehe župnišča. Posebne čestitke sem prejel od goriškega nadškofa in koprškega škofa ter od uredništva Novega glasa. Hvala tudi Primorskemu dnevniku.

Vsem: Bog naj stoterno povrne!
BOGOMIL BRECELJ

9. APRILA NA OPČINAH

RECITAL KRIŽEVEGA POTA LJUBKE ŠORLI

V nedeljo, 9. aprila, bo v župnijski cerkvi sv. Jerneja na Opčinah slovesnost, ki bo izvenela kot priprava na bližajočo se Veliko noč in kot poklon pokojni pesnici Ljubki Šorli ob 90-letnici rojstva. Openska župnija in Radijski order pripravljata namreč recital z naslovom *Križev pot Ljubke Šorli*, v katerem se bodo prepletale pesnična poezija *Križevga pota*, ki ga je izda-

la Goriška Mohorjeva družba leta 1994, proza novele *Rože za gobavca* Borisa Pahorja in petje openskega cerkvenega zbora Sv. Jernej, ki bo pod vodstvom Janka Bana izvajal skladbe Lojzeta Bratuža večinoma na besedilo njegove žene Ljubke. Recital bodo izvajali letošnji gojenci Tečaja lepe govorice Radijskega odra.

PODPRIMO DELA OB CERKVI SV. IVANA

V AKCIJO ZA SVOJE PROSTORE

Po prenovi cerkve in zvonika poteka sedaj obnova župnijskih prostorov. Gre za dvonadstropno stavbo v neposredni bližini cerkve, ki jo je župnija pridobila po dobroti msgr. Franca Močnika. V prvem nadstropju bo župnikovo stanovanje, v pritličju pa bodo poleg župnijske pisarne tudi učilnica in sejna soba, sanitarije ter dvorana z odrom. Doslej, kot vemo, je verouk potekal v zakristiji, praznovanja in trenutki družabnosti ob večjih praznikih pa so bili popolnoma odvisni od vremena, saj so potekali na odprtem pred cerkvijo ali na vrtu za njo.

V prvi fazi, ki naj bi se okvirno končala še pred poletjem, se bodo dela osredotočila na prenovo pritličja in celotno obnovo strehe. Trenutno razpolaga župnija s 100 milijoni lir, za kar se je treba zahvaliti, poleg raznim dobrotnikom, še posebno msgr. Močniku, sedanjemu župniku msgr. Cvetku Žbogarju in neutrudnemu g. Marjanu Markežiču. Za uresničitev omenjenih načrtov so potrebna denarna sredstva v višini približno 170 milijonov lir, razlika pa bo treba zbrati z dobro voljo vseh vernikov in prijateljev.

Člani Skupnosti družin Sončnica, ki je dala pobudo za to nabiralno akcijo, smo trdno prepričani, da bi morali biti pri obnovi soudeleženi prav vsi slovenski verniki me-

stne duhovnije, še zlasti posamezniki, družine in skupine, ki zahajamo v župnijo, se poslužujemo vseh njenih uslug in tu vzgajamo svoje otroke.

Konkretno lahko izrazimo svojo solidarnost tako s pomočjo pri fizičnem delu kakor tudi s spodbujanjem in z zbiranjem sredstev za akcijo. Še posebno pa lahko finančno prispevamo z darovi in brezobrestnimi posojili od enega do petih let. DAROVE lahko nakažemo na tekoči račun št. 94981 pri Goriški hranilnici - ag. 1 ABI: 6180 CAB:12411, v ul. Carducci, na ime Chiesa di San Giovanni - Gorizia, ali pa jih oddamo neposredno g. župniku ali na upravo Novoga glasa. Za POSOJILA se lahko obrnemo neposredno do župnika Cvetka Žbogarja.

Pobudniki te nabirke smo do 28. marca 2000 že nabrali začetno vsoto, in sicer 6.600.000 lir darov in 30.000.000 lir posojil.

Podrobnejše informacije nudita odbornika Skupnosti Družin Sončnica Mauro Leban (telefon 0481 530063 ali 0481 536455) in Andrej Vogrič (0481536807 ali 0335 5276008).

Obračamo se torej na vse ljudi dobre volje, še posebno slovenske vernike naše duhovnije, pa tudi na podjetja in društva, da velikodušno prispejajo na pomoč. Že vnaprej se lepo zahvaljujemo. Bog povrni!

Prejšnji teden je imelo društvo Rupa-Peč redni občni zbor, ki ga je poleg prvega občana Igorja Petejana in župnika Viljema Žerjela pozdravilo veliko gostov prijateljskih društev.

Iz tajniškega poročila Valentinah Pahor smo izvedeli, da je društvo prisotno na domačih prireditvah in praznikih, zlasti pa daje velik poudarek mladim rodovom, ki uspešno "srkajo" slovensko kulturo pesmi in glasbe ter dajejo upanje v prihodnost. Lepo je tudi, da so v kulturno življenje Rupe in Peči vključeni tako mladi kot starejši vaščani. Predsednik Ivo Kovic se je uvodoma zahvalil za pomoč in moralno podporo dekani Žerjalu, pa tudi neutrudnemu zborovodji Zdravku Klanjščku. Zgledno podpirajo društvo tudi sovodnjska občina, Zadruga banka Dobrodo-Sovodnje, ZSKP, ZCPZ in številni darovalci prispevkov. Za uspeh društva sta potrebna složnost in sodelovanje, je podčrtal Kovic in dodal, da je prvenstvena naloga članov društva ohranjanje kulturne in pevske tradicije v vasi. Ob koncu posega se je ganjeno poklonil prijatelju zboru Rupa-Peč in vaščanom, pokojnemu Pavlu Budinu.

Na občnem zboru so bili za upravitelje izvoljeni: Ivo Kovic (predsednik), Ivo Tom-

OBČNI ZBOR PROSVETNEGA DRUŠTVA RUPA-PEČ

POMEN KULTURNE TRADICIJE

DANIJELO DEVETAK

sič (podpredsednik), Valentinah Pahor (tajnica), Loredana Cibini (odgovorna za arhiv), Milijana Kogoj (blagajničarka), Mirjam Pahor (zapisničarka), Damijana Čevdek (odgovorna za koncerte in nastope); Andrej Čevdek, Julijan Malič in Alenka Černic (nadzorniki).

Spet je bil torej izvoljen Ivo Kovic, ki stopa tako v dvajseto leto opravljanja predsedniške vloge. Kovic spada v generacijo naših ljudi, ki se jim kulturno udejstvovanje "pretaka v krvi". Brez ustvarjalnega razdajanja na prosvetnem področju si svojega življenja ne bi mogel predstavljati. Te vrednote zna s preprosto, a prodorno neposrednostjo prepričljivo posredovati tudi mlajšim rodovom.

Kako ste na občnem zboru ocenili delovanje društva?

Redni občni zbor imamo vsaka tri leta. Z delovanjem tako mešanega zbora kot društva v zadnjem obdobju smo zadovoljni; upamo, da bomo dobro nadaljevali tudi v prihodnje. V programu imamo srečanje s prijatelji iz pobratenih Vrtojbe in Dobove, po vsej verjetnosti zadnjo soboto maja v Sovodnjah. Za jubilejno romanje goriških Slovencev bomo peli prihodnjo nedeljo v Ogleju.

Koliko let ste že predsednik društva?

Pričakoval sem, da bomo tokrat izvolili za to funkcijo mlajšega člana, kajti vsak nov predsednik prinese nove ideje

in zagon. Nazadnje so izvolili spet mene, ki so me postavili na to mesto že leta 1981. Že prej nisem bil prav izvoljen, a sem dejansko opravljal glavno organizacijsko delo.

V društvu imate lepo številno mladino.

Res je med nami veliko mladih. Imamo take, ki imajo dobre zamisli in ki držijo pokonci zbor, in lepo skupino recitatorjev. Žal pa opažam, da v glavnem neradi sprejemajo odgovorne vloge.

Vaš otroški zbor pa leto rase.

To je za nas nekaj zelo lepega in pomembnega. Vsako leto se v zbor, ki ga vodi Tanja Kovic, vključujejo novi člani. Pred tremi leti jih je bilo devet, lani petnajst, letos jih je kar dvaindvajset; prihajajo iz Rupe, s Peči, iz Gabrij, Jamelj in Sovodnj, tudi iz italijanskih družin.

Steber društva je mešani zbor Rupa-Peč, ki ima za sabo dolgo pot.

Društvo smo ustanovili leta 1991, zbor pa obstaja več kot 60 let. Dolgo časa je prav zbor deloval kot društvo, prirejal je kulturne večere, veselice, izlete. Društvo smo ustanovili tudi zato, da bi lahko koristili pravice in prispevke, ki jih predvidevajo zakoni.

Zgledno je vaše obmejno sodelovanje.

Že ves povojni čas sodelujemo na ravni zborov s skupnostjo iz Mirna. Pred kratkim je žal umrl Pavel Budin, ki je bil res dober organizator. Naša občina je pobratena tudi s Škofjo Loko, tako da radi vabimo tudi tamkajšnje ljudi oz. jih mi obiskujemo.

G. Kovic, s svojimi prizadevanji ste "zaznamovali" tudi hčerki...

Tanja vodi otroški zbor pri nas. Nadja pa je poročena v Štmarer, kjer vodi moški in otroški zbor; v le-tem je kar 36 otrok. V tamkajšnjem moškem zboru pojem tudi jaz, kajti svojo ženo peljem v Štmarer, da varuje Nadjine otroke, ko vadi moški zbor; ko je žena tam, jaz pojem s Štmarerci. Poleg tega pojem tudi pri moškem zboru M. Filej. Na občnem zboru sem poudaril, kako je sicer lepo, da pomagamo drugim zborom. Pomembno pa je v prvi vrsti ohranjati in razvijati delovanje v lastni vasi, da ne bo naša tradicija zamrla. Svojo vas moramo ljubiti in posredovati prihodnjim rodovom to, kar so delali naši predniki tudi v časih, ko je bilo to prepovedano.

ČEZMEJNA ZAVEZA ZA PRIZNANJE V LJUBLJANI IN RIMU

V prejšnji številki smo obširno pisali o čezmejni zavezi, saj je SGZ priredilo zanimivo srečanje za upravitelje, gospodarstvenike in novinarje, da bi se seznanili z delovanjem organizacije, ki zajema družbene institucije goriškega obmejnega območja. Kot je povedal predsednik goriške pokrajine Brandolin, ki predseduje Zavezi, si vsi akterji, ki sodelujejo pri skupni mizi, prizadevajo in primis za uradno priznanje s strani slovenske in italijanske vlade. O tem se je Brandolin že pogovarjal s podtajnikom Caverijem.

Prejšnji teden pa so svojo pozornost namenili slovenski vladi, saj so Zavezo nekateri interesi (goriška občina in pokrajina, novogoriška gospodarska zbornica, Nova Gorica) ter številni obmejni župani in gospodarstveniki predstavili v Ljubljani na sejmu turizma, športa in prostega časa Alpe Adria. Odziv tistih, katerim je bila predstavitev namenjena, pa je bil precej skromen, saj vidnih predstavnikov slovenske vlade na predstavitvi ni bilo.

KRAŠKI PARK IN USODA KMETOV

PREDVOLILNE OBLJUBE DOBERDOBSKIM KMETOM LE SANJE?!

DARIO BERTINAZZI

V imenu občinske svetovalske skupine SSK občine Dobrodo želim predstaviti zlasti doberdobskim občanom nekatere pomisleke glede ustanovitve občinskega parka. Na občinski seji 27. januarja letos sem upraviteljem in svetovalcem večine predstavil kritično stališče do tega projekta. Da bi bolje razumeli, za kaj pravzaprav gre, mislim, da je lažje, če svoj poseg posredujem v celoti, saj se naša opozicijska skupina zaveda, da pripombe, pomisleki in posegi, ki jih imamo med občinskimi sejami, niso poznani javnosti.

"Glede ustanovitve občinskega kraškega parka bom v imenu naše opozicijske stranke posredoval stališče, ki je kritično. Gotovo je to za vas le politična akcija kot sicer vsaka naša pobuda in mnenje, čeprav nima takega namena.

Veliko se je govorilo, se govorilo in se bo govorilo o tako opevanem parku. Besede, kot

so zaščita okolja, kraški park, ekologija itd., so danes zelo v modi. Tudi mi se strinjamo z zaščito narave. Vprašanje pa je: pod katerimi pogoji in na kakšen način jo upravljati? V vašem političnem programu ste omenili, če se ne motim, tudi podporo, ki jo bodo po volitvah dobili kmetje. Tudi mi smo v našem programu to postavili med glavne cilje, vendar pa imamo do tega različna mnenja oz. izhodiščne točke. Ste se morda kdaj vprašali, zakaj je vedno manj obdelanih površin (da o živinoreji sploh ne govorimo, saj je izginila)? Od vedno sem bil prepričan, da se tisti, ki sedi pri mizi in se pogovarja o stroki (v tem primeru o kmetijstvu), o kateri nima posebne izkušnosti, še manj pa izobrazbe, igra z življenjem in svobodo sočloveka. Morda to mislim, ker sem celo otroštvo in mladost preživel na kmetiji (nisem samo živel kot nekateri, ampak tudi delal!).

Na srce vam polagam ta vprašanja: 1. ali se zavedate, koliko birokratskih opravil

mora danes kmet urediti? 2. Ali veste, koliko novih norm in predpisov je stopilo v veljavo, zaradi katerih so kmetje (še posebej najmanjši) na prepihu in v krizi? 3. Ali ste se sploh kdaj vprašali, koliko nepotrebnih papirjev mora danes kmet izpolnjevati? Kmete danes tlačijo od vseh koncev in krajev: zakoni in predpisi Evropske zveze, države, dežele in danes celo občinski upravitelji. Leto za leto se širijo gozdne površine, zaradi katerih imajo kmetje "zavezane roke". Ali sploh veste, koliko zamudnih in nepravičnih glob nosijo naši kmetje na grbi zaradi gozdnih čuvajev, in to posebno tisti, ki imajo posestva na t.i. zelenem območju ("zona verde")?

Ste sploh kdaj pomislili, kaj vsega zajema beseda park? To pomeni, da naši kmetje ne bodo več lastniki lastne zemlje. Na papirju pa bo gotovo tista zemlja njihova, saj bo država od njih vseeno zahtevala davke. Postali bodo oz. bomo tujci in nezaželeni gostje na lastni zemlji, saj kmetov, kot se zdi, nihče več ne potrebuje in tudi niso več v modi (kot vi pravite), saj vaše geslo pravi, da je treba biti napredni in se odpreti turizmu. Ali ste res tako prepričani, da vam bo država oz. dežela pustila nalogo upravljanja

kraških rezervatov? Pred vami se bodo postavljali državni in evropski zakoni, ki veljajo za vsa zaščitena območja in parke. Prodali boste slovensko zemljo za denar!

Zapomnite si to: če boste kmetu "odvzeli" zemljo, mu boste odvzeli tudi dušo. Če pa boste slovenskemu kmetu "pobrli" zemljo, mu ne boste odvzeli le dušo, ampak tudi narodno in kulturno identiteto in ga s tem potlačili do konca. Ustanovitev občinskega parka pomeni, da ne zaupate v naše ljudi oz. kmete. S tem boste izničili vse to, kar so naši predniki naredili, da bi mi lahko danes živeli še kar se da svobodno na naši zemlji.

Pozivam vas, občinski upravitelji, da za take pomembne zadeve upoštevate tudi voljo občanov, ki ni vedno v skladu z vašimi predvidevanji in načrti (kot npr. reorganizacija šolske mreže, občinski

park...). Tako ravnanje do občanov ni pošteno ne korektno, saj že vse odločate vnaprej, ne da bi občani kaj vedeli."

Odgovori na ta moj poseg so bili dvourni, površni in neresni. Podžupan je npr. izjavil, da bodo kmetje lahko zidali, kjerkoli bodo hoteli; župan pa je izjavil, da kmetijstvo, predvsem pa živinoreja, nista več življenjsko pomembna kot nekoč, zato da je moj poseg relativen. Poudaril pa je, da se je treba odpreti turizmu; to je za nas najvažnejše. Podžupan je še izjavil, da so jih izvolili Dobrodo, zato imajo pravico odločati, kaj je prav in kaj ne, saj bi gotovo izgubljali preveč časa, če bi ljudi spraševali za mnenje.

Če so izjave občinskih upraviteljev take, potem je tudi res, da se vračamo v tiste čase, ko so si kmetje sami iskali pravico.

ZAHVALA
Sorodniki

pok. ANE GERŽE v dave KOVIC

se zahvaljujemo gospodu župniku Marjanu Markežiču, gospodu dekani Viljemu Žerjalu in ostalim duhovnikom, ki so somaševali ob pogrebu, pevskemu zboru in vsem, ki so jo spremljali k zadnjemu počitku.

Hčerki Adrijana in s. Mirjam, vnuka Ivo in Boris ter ostali sorodniki

ŠTEVERJAN / JOŽKO KRAGELJ PREDSTAVIL SVOJO KNJIGO

LEP VEČER O TRENTARJU

MARJAN DRUFOVKA

V petek, 24. marca, sta župnija sv. Florijana in Marije Pomočnice v Števerjanu in SKPD F.B. Sedej priredila zanimiv večer v Sedejevem domu. Pozornost je bila posvečena 125-letnici rojstva Josipa Abrama-Trentarja, ki je potekla prav 2. februarja letos. Po uvodni besedi župnika Antona Lazarja in tajnice društva Franke Padovan je prejel besedo Božidar Rustja, predstavnik založbe Ognjišče, ki je knjigo izdala. Predstavil je zbirko *Graditelji slovenskega doma*, v kateri je izšla ta knjiga in s katero hočejo ovrednotiti like Primorcev (in ne samo), ki so dali veliko prostoru, kjer so živeli; tiste ljudi, ki so bili toliko let zamočeni. Orisal je lik Josipa Abrama-Trentarja, njegovo vsestransko delovanje, saj je bilo močno razvejano, seveda v luči trdnega katoliškega prepričanja. Predstavil je nato prijatelja Jožka Kraglja, njegovo življenje in se osredotočil na njegovo sposobnost in navdih, ki ga veže prav na razkrivanje zgodovine zamočanih Primorcev. Jožko Kragelj se je najprej zahvalil pokojnemu msgr. Rutarju za ohranjenost Abramovo zapuščino, ki mu je bila v veliko oporo pri zahtevnem delu, in nato v grobih obrisih predstavil knjižico. Josipa Abrama-Trentarja je opisal kot slovenskega katoliškega duhovnika, pesnika, prevajalca iz ukrajinske, turista. Deloval je na številnih področjih; katerega dela se je lotil, ga je opravil temeljito in natančno. Takrat so namreč ljudje željno širili kulturo, delali so ne-sebično za narod.

Če prelistamo knjižico, opazimo več zanimivih stvari in tako spoznamo, da je Abram ob zlati maši nadškofa

Sedeja spesnil slovesno pesem, ki ji je dal naslov *Vladiki zlatomašniku*. Tudi ob 25-letnici škofovanja mu je daroval 250 verzov dolgo pesnitev z naslovom *Najlepše vezilo*. Po prvi svetovni vojni, v hudih fašističnih letih, je nadškof Sedej imenoval Abrama za župnijskega upravitelja Pevme, saj je vedel, da je vesten in v gospodarskih stvareh zelo domač. Danes je osnovna šola v Pevmi poimenovana prav po Josipu Abram-Trentarju. Še veliko zanimivih stvari nam lahko razkrije ta mala knjižica, ki jo je sam avtor označil *žepna biografija*.

PRIMORSKA POJE V ŠTANDREŽU

V domu Anton Gregorčič ob štandreški župnijski cerkvi je zborovskemu petju predano občinstvo preželo 26. t.m. nedeljsko popoldne ob glasovih letošnje revije *Primorska poje*. V imenu soorganizatorja, Prosvetnega društva Štandrež, je zborovodja gostujočega mešanega zbora Tiziana Žavdrlav poudarila, da naš narod vedno rad poje. To tudi takrat, ko mu grozi "tuja roka"; nad slovenskim življenjem v goriškem predmestju namreč še vedno bdi senca novega urbanističnega načrta. "Zato je naše petje tudi neke vrste orožje, edino, s katerim lahko branimo svojo identiteto in se borimo za obstanek." Ugotovila je dalje, da je prav veselje do petja pripomoglo k temu, da so naši zbori vedno boljši, čeprav so amaterski.

Program je bil nekoliko okrnjen zaradi odsotnosti dveh napovedanih zborov. Nastopili so MoPZ Kazimir Nanut iz Kanala, MePZ Pod lipo iz Špetra, ŽePZ Ivan Grbec iz Škednja, Komorni zbor Inke in Poljubinja in oktet Vrtnica iz Nove Gorice. Med bolj ali manj znanimi napevi so seveda izstopale narodne v priredbah primorskih glasbenikov. Spored je povezovala Martina Nanut.

OBVESTILA

V PETEK, 31. t.m., bo ob 18. uri v kulturnem centru Della Torre v ul. Garibaldi v Gorici otvoritev razstave akvarelov Andreja Kosiča. Odprta bo do 13. aprila.

MISIJSKI DANILLO Lisjak bo govoril o Burundiju v petek, 31. t.m., ob 20.30 v komorni dvorani KC Lojze Bratuž. Vabljeni!

SKUPNOST DRUŽIN Sončnica vabi družine na jubilejno romanje slovenskih goriških vernikov v Oglej. Odhod z zasebnimi avtomobili ob 10.30 s Travnika. V kraju S. Lorenzo bomo imeli kosilo iz nahrbtnika, nakar bomo nadaljevali pot peš do Ogleja.

ACM GORICA vabi k maši za cerkveno edinost v ponedeljek, 3. aprila, ob 16.30 v Zavodu sv. Družine.

ODBOR STARŠEV goriških osnovnih šol vabi v četrtek, 7. aprila, ob 20. uri v šolo O. Župančič (ul. Brolo). Mag. Janko Bohak bo govoril na temo: Svet razvaja nega otroka.

V GALERIJI ARS na Travniku 25 razstavlja svoja dela Alfredo De Locatelli. Ogled razstave po urniku knjižarne.

ČETIRIKOVI FILMSKI VEČERI. Kinoateljstvo predstavlja v pomladanski sezoni *Gorica Kinema 2000* 12 filmov. Dne 6. aprila bosta na ogled film *V prahu* Roberta Dordita in polurni *Beauti-*

ful Kreplje Daria Frandoliča (koprodukcija Kinoateljstva in TV Slovenije; ta film je v tem tednu tudi na 3. festivalu v Portorožu). Projekcije bodo v goriškem Kulturnem domu ob 20.45. Ob 20. uri bo tematsko srečanje.

DAROV

ZA CERKEV sv. Ivana: v spomin na Giorgia Colomba daruje Simon Komjanc 100.000; K.S. 100.000; K.M. 200.000 lir.

ZA NAŠE slovenske misijonarje, ki delujejo v Mozambiku: v spomin ob 90-letnici rojstva Ljubke Šorli Bratuž, namesto cvetja na grob Ane Cotič ter v hvaležen spomin z najlepšimi čestitkami ob zlati maši g. Bogomila Breclja družina Franc Podveršič 200.000 lir.

Ostali darovi prihodnjic.

ČESTITKE

Prosvetno društvo in mešani pevski zbor Štandrež čestita odbornici in pevki ALESSANDRI SCHETTINO za najvišjo oceno na republiškem tekmovanju v solopetju v Ljubljani.

Mešani pevski zbor Lojze Bratuž čestita ALESSANDRI SCHETTINO ob odličnem uspehu na republiškem tekmovanju v solopetju v Ljubljani.

JUBILEJNO ROMANJE V OGLEJ

Romanje slovenskih vernikov goriške nadškofije v Oglej bo prihodnjo nedeljo, 2. aprila. Začelo se bo ob 14.30 pri krstilnici. V Ogleju se želimo na jubilejno leto skupno zahvaliti Bogu za poklic v Božje kraljestvo in Cerkev; obnoviti se želimo v veri, upanju in ljubezni do Boga in človeka; spraviti se želimo z Bogom in človekom; poživiti želimo življenje in se ga veseliti.

Navodila. Duhovniki naj poiščejo primeren kraj za spovedovanje, zlasti ob obeh straneh proti oltarju Najsvetejšega odnosno proti zakristiji. Bogoslužna barva je vijolična, tudi pri somaševanju. Združeni pevski zbori bodo vadili petje za Oglej v cerkvi v Sovodnjah v petek, 31. t.m., ob 20.30. Avtobusi naj odpeljejo 2. aprila v Oglej najkasneje ob 13.30 iz vsakega kraja. V Ogleju naj parkirajo na velikem parkirišču na levi strani glavne ceste.

ALFREDO DE LOCATELLI V GALERIJI ARS

V likovni galeriji Ars v Katoliški knjigarni na Travniku v Gorici je bila minuli petek, 24. marca, svečana otvoritev razstave zadnjih likovnih del goriškega slikarja in likovnega pedagoga Alfreda De Locatellija. Slikarja in njegova dela je

na slovesnosti strokovno predstavil v slovenskem in italijanskem jeziku prof. Joško Vetrih, za prijeten uvod v kulturni večer pa sta poskrbela prof. Andreja Konjedic na klavirju in oboist Matija Faganel, ki sta zaigrala I. stavek Sonate za klavir in oboe Stojana Stojakova. V imenu galerije Ars je prisotne pozdravil dr. Saša Quinzi, ki bo v prihodnji številki našega tednika objavil tudi zapis o likovnih delih Alfreda De Locatellija.

OB 3. OBLETNICI SMRTI BOGOMIRA SPACAPANA

Dne 30. marca bodo potekla tri leta, odkar nas je v nedeljskem velikonočnem jutru zapustil Bogomir Spacapan, cerkveni organist, pevovalja in narodni delavec, prvi deželni predsednik Slovenske skupnosti. Istega dne bo v cerkvi sv. Ivana v Gorici ob 18.30 maša v njegov spomin, pri kateri bo sodeloval mešani pevski zbor Podgora.

V nedeljo, 9. aprila, pa bo ob 16. uri v župnijski cerkvi v Podgori kot vsako leto do sedaj maša zadušnica za pokojnikom, pri kateri bo MePZ Podgora izvajal peto mašo *Za očeta Bogomira*, ob koncu pa bodo nastopili zbori, pri katerih je pokojni sodeloval, s koncertom cerkvenih pesmi na postno vsebino.

GLASBENI USPEH V LJUBLJANI

ALESSANDRI SCHETTINO ZLATO ODLIČJE

Konec prejšnjega tedna je sopranistka Alessandra Schettino, gojenka prof. Franke Žgavec, prejela na 29. republiškem tekmovanju mladih glasbenikov v Ljubljani najvišjo oceno v kategoriji 2B (95,67) in tako osvojila zlato priznanje; na klavir jo je spremljala prof. Ingrid Silič. Že v soboto, 19. februarja, je dosegla Alessandra v Kulturnem centru Bratuž v Gorici najvišje število točk na regijskem tekmovanju primorskih solo pevcev in

si zagotovila nastop med najboljšimi na republiški ravni, kjer je nastopila kot edina zamejka v solopetju in zablestela. Alessandra študira poleg solopetja tudi klavir na SCGV Komel, zraven pa je še vpisana na fakulteto političnih ved na tržaški univerzi. S svojim rahločutno donečim glasom krepi mešana zbora Štandrež in L. Bratuž. Čestitamo!

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE V GORICI

sklicuje

REDNI OBČNI ZBOR

v torek, 4. aprila 2000, ob 20.30 v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

GLASBENA MATICA GORICA
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV GORICA
KULTURNI DOM GORICA

FORUM JULII TRIO

Fabio Devetak - flavta
Franco Muscau - violončelo
Paola Chiabudini - klavir

SPORED: Muzio Clementi, Carl Maria von Weber, Heitor Villa-Lobos, Bohuslav Martinu

Kulturni dom - Gorica, ul. I. Brass 20, v sredo, 5. aprila 2000, ob 20.30.

Koncertna sezona 1999/2000

IZ ZBOROVSKÉ ZAKLADNICE

KOMORNI ZBOR AVE

ZBOROVODJA *Andraž Hauptman*

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž, četrtek, 6. aprila 2000, ob 20.30.

REZERVACIJA VSTOPNIC TEL. 0481 531445

GALERIJA

Vljudno vas vabimo na srečanje s predsednikom SAZU

DR. FRANCETOM BERNIKOM

ob izidu njegovega novega dela
OBZORJA SLOVENSKE KNJIŽEVNOSTI
v petek, 7. aprila, ob 18. uri.

Srečanje bo vodil Janez Povše.

KATOLIŠKA KNJIGARNA NA TRAVNIKU 25

ŠTUDIJSKO RAZISKOVALNI FORUM ZA KULTURO
v sodelovanju s ŠTANDREŠKO DEKANIJOM,
KC LOJZE BRATUŽ IN KC STELLA MATUTINA

vabi na predavanje:

Ezio Gosgnach in Duilio Corgnani

"VERA, JEZIK, KULTURA"

Komorna dvorana KC Lojze Bratuž, petek, 7. aprila, ob 20.30.

PROSVETNO DRUŠTVO PODGORA
ZVEZA CERKVENIH ZBOROV - GORICA

vabita na

MAŠO ZADUŠNICO ZA POKOJNIM
BOGOMIROM (MIRKOM) ŠPACAPANOM

in na

KONCERT POSTNIH PESMI

V IZVEDBI ZBOROV: Cerkevni pevski zbor Miren, Cerkevni pevski zbor Brestovica - Jamlje, Moški pevski zbor Fantje izpod Grmade, Cerkevni pevski zbor Štandrež
SPOMINSKI GOVOR: g. Jožko Kragelj
Župnijska cerkev v Podgori v nedeljo, 9. aprila 2000, ob 16. uri.

Dne 22. marca je z odličnim uspehom diplomirala na muzikološki fakulteti Univerze v Pavii pod mentorstvom prof. Klause Fischerja

FIORENZA OZBOT

Novi doktorici čestitajo starši, ded, sestra Erica in svak Paolo.

VESELO PO ISTRI

HARJET DORNIK

Lepo število družin se je v nedeljo, 26. marca, podalo na pobudo Skupnosti družin Sončnica z avtobusom in avti na izlet po slovenski Istri. Naš prvi cilj je bil Strunjan z lepo Marijino romarsko cerkvico na griču. Tam smo se kot gostje okrog oltarja udeležili sve-te daritve. Domači otroci so po maši pripravili krajši spored pesmic staršem za praznik, nato so vse mame v cerkvi obdarili z narciso. Učiteljica Rožana Špeh in pater frančiškan sta nas pogostila v bližnji župnijski dvorani, pa spet nas je vljudna Rožana privabila v cerkvico. S toplino ljubeče navezanosti na rodne kraje in običaje nam je spregovorila o nastanku in zgodovini strunjanske romarske cerkvice, ki več stoletij privablja vernike najjužnejših delov slovenskega primorja. Kljub dežju, ki se je prav tisti dan po večmesečni odsotno-

sti namenil odločno namočiti presušena tla, smo se podali do bližnjega kamnitega križa, postavljenega nad zalivom. Pred nami se je odprl čudovit razgled na morje in na bočno razkrite, od morja spodkopane sklade laporja in peščenjaka, ki tu grezijo do 80 metrov globoko. Tod, po robu prepadne stene največjega flišnega klifa ob vsej jadranski obali, vodi prav mimo križa, med jagodičjem in mirto, znamenita naravoslovna pot, ki razkazuje divjo lepoto tega priobalnega geološkega bisera, ki ga je morje podarilo slovenski zemlji v eocenskem času.

Opoldanski čas je potrkal na naše želodce. Lakoto smo si potešili v prijetnih prostorih agriturizma Mahnič v Dragoni. Ta dejavnost med vinogradi in sadovnjaki, skupno z obnovljenimi in razširjenimi oljčniki, spet privablja življenje v prej izpraznjene istrske vasice. O vračanju življenja v te kraje, o preživetju domačinov, še posebej pa o oljkarstvu v preteklosti in danes, kjer izstopa radodarna istrska belica, nam je spet spregovorila Rožana v Tonini hiši. V znameniti, 500 let stari, obnovljeni domačiji nam je pred mlinom za oljke, 400 let staro torkljo in velikimi fotografijami domačinov na delu v začetku prejšnjega stoletja pričarala posebno in hkrati trdo življenje v preteklosti, ko je bilo vsako delo že zaradi gričevnate narave istrskega sveta trše in napornejše. V njenih toplih besedah so v vsej lepoti in ožornosti oživele istrske tradicije, ki jih je čas za vedno odnesel s seboj.

Dež, ki nam je ponagajal, nam je onemogočil ogled sečoveljskih solin. Tako smo se izletniki, ki smo si za priložnost skovali nadomestno ime "deževniki", ustavili le še v slovenskem najlepšem obmorskem naselju, Piranu, ki slovi po znamenitem violinistu Tartiniju. V Pomorskem muzeju so nas pritegnili modeli raznih galej in drugih ladij ter orodja solinarjev. Dobra volja nas ni zapustila. Mokri in delno prikrajšani za program smo sedli za odhod. Smešnice in uganke otrok, petje in smeh odraslih so napolnili še zadnji uri nedeljskega izleta.

Soline in še marsikatera neraziskana istrska znamenitost so nam podžgale željo, da bi se kmalu vrnili, da bi bolje spoznali ta sredozemsko obarvani kot slovenske zemlje.

BENEŠKI ARHITEKT IN IZOBRAŽENEC

ERIKA JAZBAR

Lani septembra smo poročali o zelo zanimivi razstavi del Valentina Simonittija, za katero so poskrbeli v Cedadu beneški kulturno-družbeni delavci, da bi se poklonili spominu priljubljenega domačega arhitekta in intelektualca. Za izsek Simonittijevega opusa sta takrat poskrbeli kolega Renzo Rucchi in Giovanni Vraganz, ki sta bila obema avtorja krasne monografije o Simonittiju, ki je izšla v organizaciji Študijskega centra Nediža pri zadrugi Lipa iz Špetra. V njej lahko spoznamo misel in vzgibe, na katerih je Simonitti gradil svoje delo, in predstavlja neprecenljiv vir za spoznavanje pomembnega Slovenca, saj so za besedilo poskrbeli avtorji, ki so z njim sodelovali.

Dne 18. marca so omenjeno razstavo odprli na videmskem gradu, v prestižnih prostorih pa je bila na ogled do 27. marca. Ob prisotnosti videmskega župana Cecottija in številne publike je za predstavitev življenja in dela beneškega arhitekta poskrbelo Društvo arhitektov videmske pokrajine ob desetletnici Simonittijeve smrti. Na slovesnosti so predstavili širši italijanski javnosti tudi omenjeno dvojezično študijo z naslovom *Valentino Z. Simonitti, arhitekt in intelektualec ob meji*. Inicijato so podprli ministrstvo za kulturo republike Slovenije, deželni svet in videmska pokrajina. Razstava na videmskem gradu je bil pomemben poklon arhitektu in intelektualcu, ki je iz domačega izročila obmejnega območja črpal prvine za svoje ustvarjalno delo.

Valentin Simonitti se je rodil v Barnasu (Špeter) leta

1918. Diplomiral je na Fakulteti za arhitekturo v Benetkah z disertacijo o restavriranju del Andreja iz Loke v Landarski jami, ki je bila posebno pomembna, saj je prvič predstavil italijanskemu akademskemu svetu slovensko podeželsko gotiko. Ob poklicu arhitekta in urbanista velja posebno poudariti vlogo, ki jo je odigral pri ohranjanju ter utrjevanju slovenske zavesti in kulturne tradicije pri slovenskih ljudeh, ki živijo v videmski pokrajini. Ob strokovnem delu je bil svojim koreninam zvest tudi v vsakdanjem kulturno-družbenem življenju, saj je leta 1977 med drugim skupaj z msgr. Marinom Qualizzo in drugimi izoblikoval Listino o pravicah Slovencev videmske pokrajine.

OBVESTILA

VIDEMSKI NADŠKOF Alfredo Battisti je bil ta teden na pastoralnem obisku v špeterski foraniji, kjer se je na srečal z domačimi duhovniki, starši, mladimi, starejšimi, z župani oz. upravitelji in pastoralnimi sveti. V nedeljo, 2. aprila, bo ob 10. uri slovesna maša v cerkvi sv. Srca Jezusovega v Gorenji Mersi, ob 11.15 pa v Špetru, kjer bo škof zaključil njegov pastoralni obisk.

PRIMORSKA POJE. V nedeljo, 9. aprila, vabi Primorska poje v Zavarh v Terski dolini: ob 17. uri bodo v cerkvi sv. Florjana nastopili ženska pevska skupina KD (Prem), Oktet Pri Farci (Spodnja Idrija), MoPZ Pergula (Sv. Peter), Mešani mladinski pevski zbori (Bazovica), Moški oktet (Škofije), Kvartet Kresnice (Solkan). Prirejajo Zveza pevskih zborov Primorske, ZSKD, ZSKP Gorica, ZCPZ Trst.

TISOČI NOVI MATAJUR

V četrtek, 23. marca, je izšla tisoča številka časopisa *Novi Matajur*, tednika Slovencev videmske pokrajine. V letošnji dvanajstvi številki lahko preberemo v prilogi krajšo zgodovino in pomen tednika v spominskih člankih, za katere so poskrbeli novinarji in družbeno-politični predstavniki Slovencev v Italiji.

Visoka jubilejna številka beneškega tednika je vredna omembe, saj igra *Novi Matajur* neprecenljivo vlogo med Slovenci, ki živijo pod Matajurjem. Vloga slovenskih medijev v videmski pokrajini je pomenljivejša, saj je slovenskim ljudem onemogočena vidljivost slovenskih televizijskih programov deželnega sedeža RAI ter slovenske nacionalne televizije.

Novi Matajur pa bo letos ob omenjenem jubileju meseca oktobra praznoval tudi 50-letnico izhajanja. L. 1950 je namreč začel izhajati *Matajur*, predhodnik današnjega tednika, ki se je leta 1974 preimenoval v *Novi Matajur*, podpisoval pa ga je Dorič-Lizidor Predan, kateremu gre glavna zasluga, da se je takratni beneški petnajstdenik razvil in obogatil. Ustroj časopisa je bil podoben današnjemu, to pomeni, da je bila od vsega začetka zanj značilna jezikovna diferenciacija med slovenskim knjižnim in narečnim ter italijanskim jezikom. Do leta 1985 je bil *Novi Matajur* petnajstdenik, nakar je začel izhajati enkrat tedensko, za odgovorno urednico pa je bila imenovana Jole Namor, ki podpisuje tednik še danes.

EJ

SADOVNIK NOVI PREDSEDNIK NSKS

Narodni svet koroških Slovencev (NSKS) je svoje vodstvo drugič izvolil na neposrednih volitvah. Mladi podžupan občine Globasnica in poslovodeči tajnik EL Bernard Sadovnik se je proti izkušenemu politiku Karlu Smolleju uveljavil z dvotretjinsko večino. Bivši državnoborski poslanec je zaradi jasne odločitve v prid sotekmeca takoj po izidu volitev oddal vse politične funkcije. Mnogi so bili prepričani, da bo tokrat volilna udeležba v primerjavi s prvimi neposrednimi volitvami leta 1995 bolj ali manj porazna. Na prvih volitvah so bila navdušenje in pričakovanja zelo velika. Temu primeroma je bila tudi volilna udeležba: sodelovalo je na volitvah nad 4500 volivk in volivcev. Zaradi notranjeslovenskih razhajanj in manjkajočih podpore skupnemu demokratično izvoljenemu manjšinskemu zastopstvu s strani Slovenije so organizatorji drugih volitev pričakovali, da se bo tokrat volitev udeležilo največ 2000 koroških Slovencev. Dejansko se jih je udeležilo 3611.

Z drugimi besedami: prizadevanja za neposredno demokracijo imajo v slovenski manjšini trdno osnovo. Ali se bodo prej ali slej dokončno uveljavila v celi narodni skupnosti, pa bo odvisno predvsem tudi od novega vodstva NSKS.

JANKO KULMESCH

VREMENU

JURIJ PALJK

Včasih radi pravimo, da govorimo o vremenu takrat, ko nimamo drugega, o čemer bi kako rekli; včasih pa rečemo o nekem človeku tudi to, da se z njim ne moremo pogovarjati o drugih stvareh kot le o vremenu. V tem primeru vsakdo ve, da s tem človekom nismo najbolj zadovoljni, o njem običajno menimo, da je pust in za družbo neprijeten.

Gotovo pa se je do vremena zadnje čase naš odnos zelo spremenil, saj nam vreme ne pomeni več tistega, kar je pomenilo nekdanji človeku, ko je le-ta še bil življenjsko vezan na zemljo in pridelke, ki si jih je prigaral na zemlji. Zato ne preseneča nikogar več, da danes vsi vprek govorijo ob prvi kaplji prepotrebne dežja, kako je vreme zanič in nemogoče, "ker vedno samo dežuje". Vemo, da smo letos čakali na dež, pravzaprav premalo dežja, cele tri mesece in vsakdo, ki se vsaj malo spozna na kme-

tijstvo, ve, da je suša v zimskem času in v prvih pomladnih mesecih zelo slaba stvar za zemljo, saj bo letina zato slabša. A koga še zanima letina, ko pa imamo trgovine!

Če tistih nekaj kmetov, ki pri nas še vztrajajo na zemlji, zanemarimo, potem vidimo, da res malokoga še zanima ta zemlja in njena izsušenost.

"Češnje bodo, tako ali tako bodo! Če jih ne bo v Brdih, jih bodo pa uvozili!" je trditev, ki jo lahko slišite v vašem marketu, kjer kupujete vedno sveže sadje. Običajno vam bodo še povedali: "Če pa češnje ne bo, bodo dobre tudi banane, banan pa nikdar ne zmanjka!"

In tako smo se počasi navadili, da lahko češnje kupimo tudi v času Božiča. Prodajalka mi je ob prazniku Jezusovega rojstva pomenljivo rekla: "Pomislite, iz Čila so, v dveh dneh jih dobimo iz Čila;

bi jih kupili vsaj pol kilograma?" Nisem jih kupil, ker bi se mi zdelo vse skupaj pregrešno; toliko kmeta je kljub življenju na asfaltu in med cementom še ostalo v meni, da vem, da je vsak letni čas dober za tiste sadeže in tiste pridelke, ki nam jih takrat mati narava in zemlja ponudita. Češnje torej v pozni pomladi in grozdje v poznem poletju in zgodnji jeseni!

A naučili smo se že, da imamo paradiznik lahko na mizi ob vsakem letnem času; tudi tega smo se naučili, da ga jemo tudi v tistih letnih časih, ko nima prav nobenega okusa. Da bi takrat jedli naš primorski radič, je seveda premalo; raje jemo z vodo napihnjene kumarice s še bolj vodenimi in neokusnimi paradizniki; zunaj pa zebe in nam se niti to ne zdi več čudno. Izgubili smo vsak občutek za vreme in mero, za letne čase in nas v njih!

Zato naj vas ne preseneti, če vam bo kolega v službi ob koncu tedna rekel, da je "vreme res nemogoče, ker se je v

petek spet pooblačilo, in to samo zato, ker imam jutri prost dan in sem nameraval z družino v hribe; če pa bo deževalo, nimaš kam iti." In če si boste drznili reči, da je že prav, če pride končno malo dežja, vam bo odvrnil, naj le pride, a po možnosti v ponedeljek, ko je on v službi, ne pa konec tedna, ko se mora zabavati.

"Tudi z vremenom ni več tako, kot je bilo nekdanj," po navadi pravijo starejši ljudje, ko se spominjajo svojega otroštva in hudih zim. Pri tem pozabljajo, da so bile tiste zime zelo hude predvsem zato, ker so bili sami zelo slabo oblečeni in so bivali v neogrevanih prostorih. Danes smo, hvala Bogu, vsi na toplem in vsi toplo oblečeni tudi takrat, ko zunaj zebe; vsi smo pod dežnikom, ko začne deževati, pod tem varnim dežnikom, ki nam ga daje naša bogata družba. In kdo bi še mislil na vreme in na sušo, saj v marketu nikdar nič ne zmanjka, kmetov pa je itak samo še za prgišče suhe zemlje!

ZADNJA OTROŠKA URICA

Nič kaj prijazno vreme in pomladanski prehladi so prav gotovo krivi, da se je na zadnji pravljici urici zbralo le 16 otrok. Čeprav je bilo živahno občinstvo močno "okrnjeno", se je prav pazljivo odzivalo na tokratno pripoved, ki je bila primerno izbrana za te prve pomladne dni, ko se v naravi, a tudi na kmetiji prebujajo življenja. Domače živali skrbno varujejo svoj naraščaj in so seveda ponosne nanj. Pravljica z naslovom *Dorina jajca* ima za protagonistko belo kokoško Doro, ki je želela, da bi vsi "prebivalci" kmečkega hleva videli njena jajca. Toda račka, mamica puišek, ovčka, krava in psička je niso mogle zadovoljiti, ker so imele preveč opravka s svojimi "podmladki". Dori so se vsi mladički zdeli lepši od njenih negibnih jajčk, a ko so iz lupinice pokukale puhaste glavice, je tudi ona ponosno stopala po dvorišču in razkazovala svoj rumeni zaklad. Ljubko pravljico je sproščeno in v pravem ritmu brala dijakinja petega razreda pedagoškega liceja Simon Gregorčič iz Gorice Katja Batistič, doma iz Rupe. V pripoved je dobro pritegnila male poslušalce, ki so ob koncu prejeli papirnati polovički jajčka, izza katerih se je prikazal piščanček; temu je vsak narisal kljunček in perutnice.

Tako so se končale Otroške urice v mladinski sobi Feiglove knjižnice, ki so letos praznovala desetletnico. V tej jubilejni sezoni so jih oblikovale bodoče vzgojiteljice pod mentorstvom prof. Mihaele Pirih, ki poučuje psiho-pedagogiko na omenjenem liceju in je bila vsakič prisotna na prirčnih popoldanskih srečanjih s pravljico.

POLEMIKE ŽE V ZAČETKU VOLILNE KAMPANJE POLEMIKE

PO ODHODU MINISTROV IZ SLS PREHODNA VLADA

MARJAN DROBEŽ

Politična temperatura v Sloveniji se je že v začetku predvolilne kampanje dvignila na raven, ki napoveduje, da bo v naslednjih mesecih, vse do rednih volitev, ki bodo predvidoma v mesecu oktobru, potekalo obračunavanje med strankami in politiki.

Premier Janez Drnovšek je 24. marca na časnikarski konferenci povedal, da bo po predvidenem odhodu ministrov iz SLS na njihova mesta imenoval nove ministre, pretežno strokovnjake. Na sedanjem položaju naj bi spričo zahtev resorja ostal samo obrambni minister Franci Demšar. V vladi naj bi ostali tudi vsi državni sekretarji, tako da bi taka "prehodna" vlada delovala do volitev. Opravljala naj bi tekoče posle, zlasti pri pravljanju zakonov, potrebnih v procesu prilagajanja Slovenije EU. Premier tudi meni, da bi prehodno vladodržavni zbor potrdil tudi zaradi tega, da bi lahko pravočasno sprejeli nov dvokrožni večinski volilni sistem in na novi podlagi izvedli redne parlamentarne volitve. Seveda pa pri taki usmeritvi lahko nastanejo ovire in zapleti, ki so splošno vzdrušje v državi poslabšali. Mislimo predvsem na spore

in socialne konflikte z neurejenega področja plač v javnem sektorju. Zdravniki so nezadovoljni, ker vlada odlašala s povišanjem njihovih plač, da bi bile primerljive s plačami sodnikov. Šolniki pa so ogorčeni, ker je za povišanje učiteljskih plač voljna prispevati le 5 tisoč tolarjev na posameznika, in še to postopno v obdobju do septembra leta 2002. Okoli 40 tisoč učiteljev in profesorjev, zaposlenih v zavodih vzgoje in izobraževanja, zaradi tega pripravljajo stavko, ki bo, če vlada medtem ne bo omilila svojih stališč, 12. in 13. aprila. Tudi v sindikatu zdravstva in socialnega varstva so se odločili za stavkovne aktivnosti.

KUČAN IN RIBIČIČ V PRIMEŽU POLITIČNIH NASPROTNIKOV

Politično življenje je v prejšnjem tednu razburjal predvsem Janez Janša, predsednik socialdemokratske stranke, z izjavo, "da je predsednik Milan Kučan zagrešil veleizdajo". Obtožuje ga, da v maju leta 1990, kljub svoji visoki funkciji predsednika predsedstva Slovenije, ni naredil ničesar, da bi ustavil razoroževanje pripadnikov tedanje teritorialne obrambe, o čemer je izdal ukaz generalštab jugoslovanske vojske. "Parlamentar-

na preiskava o tem, ki jo bomo zahtevali, bo imela najlažje delo doslej, saj je vsa dokumentacija že zbrana," je zatrdil Janša. Milan Kučan se je odzval že po nekaj urah, in dejal, da soglašajo z ustanovitvijo parlamentarne preiskovalne komisije, "ker je v interesu države in v njegovem osebnem interesu, da se to vprašanje enkrat razjasni".

Janez Janša, Lojze Peterle in štiriindeset poslancev iz strank SLS, SDS in SKD so podpisali oster protest zaradi izjave poslanca iz ZLSD Cirila Ribičiča v televizijski oddaji *Odmevi* 22. marca. Po njegovem "koalicija, ki si je izposodila ime Slovenija, poskuša s svojim političnim programom izbrisati nasmeh z obraza slovenskih državljanov". V protestu je zapisano, "da je dr. Ciril Ribičič član ZLSD, naslednice KPS in ZKS, ki je za nekaj desetletij izbrisala nasmeh z obrazov večini Slovencev v obdobju totalitarnega režima".

Velik odmev v slovenski javnosti je povzročil nastop gledališčenika Borisa Kobala 19. marca zvečer na *Pomenkovanjih* - pripravljajo jih Ciril Ribičič - v Lutkovnem gledališču. Kobal je z ostro satiro predstavil slovensko politično prizorišče in nekatere

osebne, med njimi nadškofa msgr. Franca Rodeta, Janeza Janšo in Lojzeta Peterleta. Med gledalci je bil tudi hrvaški predsednik Stipe Mesić. Predstavniki t.i. pomladnih strank zatrjujejo, da je Kobal prekoračil meje politične satire, zaradi česar so zahtevali njegovo razrešitev s položaja direktorja Mestnega gledališča ljubljanskega, državna televizija pa naj bi ukinila predvajanje Kobalove satirične oddaje *TV Poper*. Protestirala je tudi Slovenska škofovska konferenca. Predsednik vlade Drnovšek pa je menil, "da ni bilo primerno predsednika sosednje države, ki je bil na obisku v Sloveniji, na tak način obremenjevati z našimi notranjepolitičnimi satirami". Osrednji slovenski časnik *Delo* je v komentarju z naslovom *Solze smeja* zapisal, da je neizpodbitno, "da je Boris Kobal v svojem nastopu, ki naj bi bil humoren, žalil, zmerjal in kvartal. Če bi predsednik Slovenije med Kobalovim nastopom ali po njem protestno zapustil dvorano, bi dokazal, da je med političnimi razprtijami, da je zoper sramotenje politično drugače mislečih in zoper najbolj grobo primitivnost. Toda državljani smo sedeli pred TV zasloni in opazovali Milana Kučana, kako se smeji Kobalovim žalitvam drugače mislečih na javni prireditvi. In to ni bilo nič najmanj smešno."

ZAHTEVO ZA UREDITEV FINANCIRANJA KULTURNIH USTANOV

Primorsko dramsko gledališče v Novi Gorici je spodbudilo zbiranje podpisov za petico, s katero bi od države zahtevali, da slednjič zagotovi redno financiranje kulturnih zavodov javnega značaja. Za to akcijo se je odločilo spričo politike in stališč ministrstva za kulturo, da bi morale omenjene zavode financirati občine, ki so jih ustanovile ali pa bile njihove soustanoviteljice. Takšen sistem je ustavno sodišče enkrat že zavrnilo, zdaj pa ga je državni zbor ponovno uveljavil v 30. členu zakona o izvrševanju državnega proračuna za letošnje leto. Mestna občina Nova Gorica in še petnajst drugih občin v Sloveniji so zaradi tega ponovno sprožile spor na ustavnem sodišču.

Zaradi različnih stališč in pogledov na financiranje javnih zavodov s področja kulture, ko tudi sredstev za plače nista voljni prispevati ne občina ne država, nastaja možnost, da v Primorskem dramskem gledališču in v Goriškem muzeju ne bi imeli denarja za plače v naslednjem mesecu. Skupaj bi za ta namen potrebovali 25 milijonov tolarjev. Zaskrbljuje tudi to,

da se država sploh ne ozira oz. ne upošteva pomembnega poslanstva, ki ga omenjena zavoda opravljata ob slovensko-italijanski meji.

PDG bo petico za zahtevo, da država slednjič zagotovi urejeno in trajno financiranje kulturnih zavodov javnega značaja, poslalo državnemu zboru, da bi ta ukrepal po nujnem postopku.

M.

KNJIGA O DUHOVNIŠKIH PROCESIH V SLOVENIJI

V dvorani Negovana Nemca v Biljah bodo 30. marca ob 19. uri predstavili knjigo z naslovom *Dnevno časopisje o duhovniških procesih na Slovenskem 1945-1953*. Gre za knjižno izdajo diplomske naloge, ki jo je na Teološki fakulteti v Ljubljani zagovarjal Iztok Mozetič iz Bilj. Kot avtorji knjige so podpisani Iztok Mozetič, Branko Kurnjek in Marjan Maučec. Predstitev še zmeraj aktualne knjige sta pripravila Kulturno društvo Bilje in Goriška knjižnica Franceta Bevka iz Nove Gorice. Delo bo analiziral in obrazložil Metod Benedik, profesor za zgodovino Cerkev na Teološki fakulteti v Ljubljani.

AMO NOVA GORICA / NAPAČNA LETA

V OSAMLJENOSTI VROČA ŽELJA PO PRIJATELJSTVU

Amaterski mladinski oder Nova Gorica že 23 let pomaga mladim pobliže in povsem stvarno soočati se z gledališkim poustvarjalnim delom. Vso to dolgo dobo vodi odraščajoče odrske navdušence po gledaliških poteh režiser Emil Aberšek, ki radovoljno razdaja svoje znanje in išče med mladimi obrazi novih igralških talentov. V teh letih jih je bilo kar nekaj: pomislimo le na Radoša Bolčina in Iztoka Mlakarja, ki sta svoje prve odrske izkušnje opravila prav v tej odrski skupini.

Vsako leto pripravi AMO eno ali več odrskih uprizoritev. V letošnji sezoni je že naštudiral dve: prva je bila predstava "iz kovčka" *Ropovlačica*, ljubka zgodba o mali lokomotivi, ki je izšla izpod peresa E. Aberška, in pa igra *Napačna leta ali Zakaj pa ne* (ali *Spomini dekleta*), ki jo je po delu *Nevidni Leonard* Norme Šerment poslovenil in ji dal še sodobnejšo podobo režiser Aberšek (Mladinska skupina dramskega odseka PD Štandrež je v isti režiji pred leti uprizorila njeno inačico pod naslovom *Vidi se, da je tvoja hči!*). To novo odrsko predelavo so prikazali skoro povsem novi člani AMO v mali dvorani novogoriškega Kulturnega doma v torek, 21.

marca, s predpremiero ob 19. in premiero ob 21. uri. Obe sta seveda zabeležili prisotnost predvsem mladega občinstva, saj prav temu je bilo besedilo tako rekoč pisano na kožo.

Če ostaja odraščajoče deklet večkrat podnevi pa tudi pozno v noč sama doma, ker so njeni premožni starši prezačeni z delom in pa z večernimi sprejemi, srečanji..., se lahko zgodi, da si zaradi prevelike osamljenosti omisli nevidnega prijatelja. Temu lahko vse zaupa, z njim se pogovarja, celo večerja in sanja o lepem, toplem, iskrenem stiku s sočlovekom. Seveda starši tega ne razumejo, ker nimajo časa, da bi se zazrli v dušo hčerke, ki hrepeni po njihovi ljubeči, pozorni bližini. Ničesar pravega ne dožene niti očkova "čudovita prijateljica" psihiatrinja (Ana Geršak), ki je prepričana v svojo strokovno nezmotljivost. Hčerka-Veronika (Tjaša Strehar) se spozna z vrstnikom, ki bi nadomestil namišljenega znanca zrelih let, a doživi veliko razočaranje, toda vseeno spozna, da je vredno živeti in se boriti.

Delo je terjalo od mladih izvajalcev nemalo navora, saj vsebuje precej dialogov in zahteva aktivno prisotnost na

odru. Igralci pa so mu bili kos, dodeljene vloge so zavzeto podajali z dobrim karakternim opisom. Primož Pavliha oče in Medea Novak-mama sta svoja lika izoblikovala v karikaturu z delom in drugimi posli "preobremenjenih" staršev, katerim hči odkrito pove, da imajo ljudje otroke zato, da lahko koga pustijo v praznem stanovanju. Poleg osamljenosti so v igri prisotni problemi prostitucije, raznih vrst zasvojenosti in očitna kritika današnje družbe, ki uničuje okolje in samo sebe. To ostro kritiko izpričujejo tudi songi, ki jih v živo pojejo igralci ob ritmično poudarjeni glasbi (avtor Marjan Mlakar), za katero se navdušujejo današnji mladi. Poleg omenjenih igralcev so nastopali še: Dorjan Krapše-Tomaž, Alenka Pavliha-slikarka, Nataša Kolavčič-dekle, Jana Medvešek in Marja Filipčič-lahki ženski. Koreografske korake je posredovala Tina Lozej, oblikovalec luči je bil Renato Strgulc, vodja predstave Žiga Aberšek, tonski mojster pa Filip Wieser. Nevidnemu Leonardu je glas posodil Janez Starina. Skopo odmerjena, a primerna scenska oblika prizorišča in kostumi so skupinsko delo.

IK

TOLMIN / SREČANJE GLEDALIŠKIH SKUPIN

LJUBITELJSKI IGRALCI SPET V OSPREDJU

Od sobote, 18., do nedelje, 26. t.m., je potekalo Medobmočno srečanje odraslih ljubiteljskih gledaliških skupin, ki ga je priredilo SLKD Ol Tolmin. Dramski teden so izoblikovale skupine iz ožjega Posočja in pa tri iz zamejstva. Pet predstav so si ljubitelji amaterske dramske umetnosti lahko ogledali v kinogledališču v Tolminu, po eno pa v Tolminskem muzeju in Kulturnem domu v Dolenji Trebuši. Prav v tej hribovski vasi se je prva predstavila Dramska skupina Budanje z Marinčevko komedijo *Poročil se bom s svojo ženo* v režiji Urške Kranjc. Dramatično društvo Idrija (nastalo je že pred 110 leti) je v režiji Jožeta Vokznja odigralo humorno delo Petra Ustinova *Komaj do srednjih let*. Amaterski mladinski oder Nova Gorica je v režiji Emila Aberška posredoval nekaj utrinkov iz sodobnega sveta z delom *Napačna leta*, ki ga je po *Nevidnem Leonardu* Norme Šerment poslovenil Aberšek in priredil za mlado skupino, ki deluje v okviru PDG Nova Gorica. Igralska skupina Drežnica je izbrala ljudsko veseloigro v treh dejanjih V. Dobskeja *Dva para se ženita ali gonja za srečo* v skupinski režiji pod vodstvom vodje Rine Berginc. Iz zamejstva pa so sodelovali Beneško

gledališče, Dramski odsek PD Štandrež in Oder 90 Gorica.

V predverju tolminskega kinogledališča je Beneško gledališče (19. t.m.) prikazalo svojo zadnjo odrsko postavitev, žalostno *O žalostnem dogodku v Topolovem*, ki jo je po besedilu Giovannija Maria Del Basso (spisal jo je po zgodbi o nesrečni Magdaleni Cujanovi iz l. 1720) za beneške igralce priredil in zrežiral njihov že nekajletni spremljevalec režiser Marjan Bevk; pri predstavitvi v beneško narečje mu je pomagala Marina Cernitig. V prikazu zgodbe iz davnih dni so poleg igralcev sodelovali pevci zbora Beneške korenine.

V Tolminskem muzeju sta 21. t.m. v primerno manjšem prostoru nastopila člana Dramskega odseka PD Štandrež Majda Zavadlav in Božidar Tabaj, ki ju dobro poznajo tudi izven ožje Goriške, saj sta bila za svoje posebne igralske zasluge kot zlahtna odrska oblikovalca edina dobitnika Severjeve nagrade, ki so jo jima podelili v lanskem decembru v Škofji Loki. V posrečeni režiji Janeza Starine sta se preobrazila v prileten par, ki ju spomin precej vara, v enodejanki Roberta Andersona *Jaz sem Berto*, s katero sta presenetila že raznoliko publiko. Gledališki teden so zaokrožili

člani Odra 90, ki letos slavijo destletnico neprekinjenega delovanja. V režiji Darka Komaca, ki je med njimi že sedmo leto, so zaigrali Jeana-Jacquesa Bricaireja *Dohodnina*, pri kateri so gledalci izvedeli, kako bi se lahko izognili plačevanju davkov nenasitni državni blagajni. Goriški igralci so igro premierno uprizorili v veliki dvorani KC Lojze Bratuž 27. februarja v nizu gledališke ponudbe *Iskrivi smeh na ustih vseh*.

Obmejno gledališko srečanje odraslih gledaliških skupin je bilo dobro obiskano in tudi zamejske skupine so doživele topel sprejem.

OBVESTILA

GLASBA, MAME IN POMLAD. V petek, 31. marca, ob 19. uri prireja Osnovna šola Dobrovo v Viteški dvorani dobrovskega gradu predstavo, posvečeno glasbi, mamam in pomladi. Sodelovale bodo glasbene skupine osnovne šole, solisti z vokalnimi in instrumentalnimi točkami in recitatorji.

PASIJONKE IGRE. V cerkvi na Mirenskem Gradu bo v nedeljo, 2. aprila, ob 19. uri izvedena dramska igra *Pasijonske igre*. Igro o Kristusovem trpljenju bo uprizorilo KUD Klas iz Mirne na Dolenjskem v sodelovanju s tamkajšnjim župnijskim pevskim zborom. Za besedilo in režijo je poskrbel Stanko Tomšič.

SLOVENIJA

MEDNARODNI TEHNOLOŠKI PARK

ZA PREOBRAZBO MEJNEGA PREHODA V VRTOJBI

Na pobudo občine Šempeter-Vrtojba je bil ustanovljen in je že začel delovati Mednarodni tehnološki park, ki bo vodil in usmerjal preobrazbo Mednarodnega mejnega prehoda v Vrtojbi. Ko bo s sprejemom Slovenije v EU odpravljena državna meja z Italijo, bodo namreč tudi na omenjenem mejnem prehodu, ki je eden največjih ob meji med državama, odpravljene mejne službe in druge strukture, ki zdaj zaposlujejo okoli 200 policistov, carinikov in drugega osebja. Zgradbe in druge objekte, ki jih sedaj uporabljajo mejne službe, bodo usposobili za druge dejavnosti, predvsem za potrebe mednarodne trgovine. Čez mejni prehod v Vrtojbi namreč poteka velik blagovni promet, ki dosega kakih 6 milijonov ton tovorov letno, kar je skoraj enak promet v koprski Luki.

Tehnološki park je oblika t.i. podjetniških valilnic (inkubatorjev), kjer novo ustanovljena podjetja s pomočjo krajevnih uprav, države in tudi s prispevki iz drugih virov, denimo iz EU, razvijajo proizvodnjo oz. storitve, s čimer de-

lujejo v korist določenega območja, v našem primeru urbane kompleksa, na katerem deluje mednarodni mejni prehod Vrtojba-Štandrež.

Mednarodni tehnološki park Plejade je samostojna delniška družba, ki deluje pod pokroviteljstvom občine Šempeter-Vrtojba, pri preobrazbi mejnega prehoda pa bodo sodelovali tudi Regijska razvojna agencija za severno Primorsko, Elektrotehniško društvo Nova Gorica ter Društvo strojnih inženirjev in tehnikov tudi v Novi Gorici. Služba vlade Slovenije za evropske zadeve je Mednarodni tehnološki park pred dnevi obvestila, da bo zanj oz. za projekte za preobrazbo mejnega prehoda Vrtojba določena začetna sredstva zagotovila EU, in sicer iz svojega programa za čezmejno sodelovanje.

Svoj tehnološki park, ki bo spodbujal razvoj visokega šolstva, sta pred kratkim ustanovila tudi mestna občina Nova Gorica in tamkajšnja Politehnika, ki postopno dobiva značaj in obseg univerze.

M.

PRORAČUN OBČINE NOVA GORICA

PRISPEVKI IN OBLJUBE O POMOČI

Na zasedanju sveta mestne občine Nova Gorica 16. marca je bil sprejet proračun za letošnje leto. Ta politično-financijski dokument je zelo obsežen in natančno določa, kako bodo sredstva razporedili v občini, ki je ena izmed "najbogatejših" v Sloveniji. Proračun tako predvideva skoraj 5 milijard 438 milijonov tolarjev prihodkov in nad 5 milijard 280 milijonov tolarjev izdatkov, kar pomeni, da bo občina letos predvidoma imela celo proračunski presežek. V proračunu je določenih tudi nekaj sredstev za potrebe Cerkve na območju novogoriške občine. Za nadaljevanje del pri gradnji obvozne ceste iz Grgarja na Sveto goro je namenjenih 15 milijonov tolarjev, gradnjo vodovodnega črpalnišča, ki bo baziliki in samostanu v Marijinem svetišču zagotovil oskrbo z vodo, 5 milijonov, in za razna vzdrževalna dela v cerkvi na Sveti gori skoraj 11 milijonov tolarjev. Mestna občina bo nadalje prispevala 800 tisoč tolarjev za obnovo prvin in zato zelo dragocenih inkunabul v knjižnici patra Matije Škrabca v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici pri Novi Gorici, 500 tisoč tolarjev za organiziranje prireditve z naslovom *Glasba z vrtov Svetega Frančiška* v omenjenem samostanu, ter 3 milijone tolarjev za dela pri nadaljevanju ob-

nove samostana na Kostanjevici. V proračunu so namenjeni tudi 4 milijoni tolarjev za obnovo cerkve na Trnovem in tiste na Vitovljah v spodnji Vipavski dolini. Spodbudne novice prihajajo iz Zgornje Vipavske doline. Tam sta namreč predstavnik ajdovske občine Igor Česnik in vipavski župan Ivan Princes na tradicionalnem srečanju predstavnikov obeh občin in duhovnikov obljubila, da bosta občini po najboljših močeh pomagali pri obnovi domačih cerkva.

M.

■ V AJDOVŠČINI NOVA AVTOBUSNA POSTAJA

V Ajdovščini so po večletnih prizadevanjih zgradili novo večnamensko zgradbo, v kateri bo predvsem avtobusna postaja. Poslopje je na desni strani magistralne ceste Nova Gorica-Ajdovščina-Ljubljana in je glede na lego zelo primerno za avtobuse in potnike. V središče Zgornje Vipavske doline pripelje veliko avtobusov novogoriške družbe Aurigo in avtobusov drugih podjetij, zlasti ljubljanskih. V Ajdovščino se vsak dan vozi z avtobusi tudi veliko število delavcev, uradnikov in šolske mladine iz okoliških vasi in s Krasa. Zgradbo bivše avtobusne postaje v Ajdovščini je odkupila Pošta Slovenija in bo v njej tamkajšnja pošta pridobila nove prostore.

SKUPNI NASTOP TRŽAŠKIH GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ ZA NOVO VODSTVO TRGOVINSKE ZBORNICE

OSREDNJA POVEZOVALNA VLOGA SDGZ

DAVORIN DEVETAK

Prejšnji petek so v Trstu pokrajinske stanovske organizacije podjetnikov slovesno izročile skupne dokumentacije za obnovo vodstva trgovinske zbornice. Nova zakonodaja namreč predvideva, da se zbornični organi (svet, izvršni odbor in predsednik) ne imenujejo več z vrha, po politični liniji, ampak na osnovi predlogov, ki jih izrazijo stanovske organizacije, ki so najbolj reprezentativne na pokrajinski ravni.

Naj poudarimo, da gre za zgodovinski dogodek, saj se je prvič zgodilo, da so se zastopniki gospodarstva tako rekoč strnili okrog interesov vsega lokalnega gospodarstva in pri tem prezrli razne poskuse političnega pogojevanja. Prav tako gre pozdraviti

dejstvo, da so vodilne tržške organizacije trgovcev, industrijcev in obrtnikov medsepolnopravno sprejele slovenske gospodarske organizacije (SDGZ in KZ) kot pomemben člen gospodarske celote.

Zaradi spremenjenih zakonskih kriterijev se je Slo-

vensko deželno gospodarsko združenje pravočasno začelo dogovarjati z drugimi sorodnimi združenji obrtnikov, trgovcev, industrijcev in kmetovalcev, da bi lahko maksimalno koristilo najširše oblike povezovanja za pridobitev lastnega zastopnika v novem zborničnem vodstvu.

Spremenjene politične razmere na Tržaškem, a tudi politika odpiranja in sodelovanja Združenja z vsemi, javnimi in zasebnimi dejavniki (upravami, ustanovami, stanovskimi združenji in sindikati), so doprinesle v zadnjih letih do bolj tvornega in stvarnega sprejemanja slovenske organizacije s strani ostalih institucionalnih sogovornikov.

Resno in dosledno sindikalno delo, spodbujanje posameznih in skupinskih iniciativ za razvoj lokalnega gospodarstva (konzorciji, obrtne cone, promocija v trgovini in gostinstvu, skupni nastopi v tujini itd.) so nedvomno prispevali k uveljavitvi ugleda organizacije v širšem prostoru. Omenimo soudeležbo SDGZ v odboru *Trieste City Club* in pri *Trieste Futura*. Ne nazadnje, izkušnja skupne koordinacije vseh združenj krajevnih in središnjih podjetij v okviru PIT (*Piccola impresa Trieste*), ki jo vodi predsednik Združenja Marino Pečenik, vsi ti faktorji so botrovali, da so skoro vsa tržška stanovska združenja dobila skupni jezik in pristala na skupno imenovanje zastopnikov v novo vodstvo trgovinske zbornice.

Kar je še pomenljivo, je, da je pri vseh zaveznih soudeležbenih SDGZ, saj včlanjuje malodane vse gospodarske kategorije in poklice. Slovenska organizacija je bila med glavnimi pobudniki in akterji te skupne akcije.

Združenja trgovcev (Confcommercio, Confesercenti, SDGZ, Associazione Autonoma in Si.Nal.Gi - sindikat prodajalcev časopisov), obrtnikov (Confartigianato, CNA, SDGZ), industrijcev (Confindustria) in kmetov (Kmečka zveza) se bodo skupaj potegovala za 5 zastopnikov v trgovini, 2 v obrti, 3 v industriji, 3 za prevoznitvo in špediterstvo, 2 za sektor storitev za podjetja, za 1 v turizmu, 1 za kmetijstvo itd. Povezava slovenskega z ostalimi združenji se bo lahko posebno obrestovala v trgovini, obrti, v prevoznitvi in špediterstvu ter pri storitvah za podjetja. Iz skupnih dogovorov so izostale, zaradi raznih nesoglasij, nekatere organizacije, npr. združenje špediterjev in Zveza nepo-

srednih obdelovalcev, ki včlanjuje tudi slovenske kmete. Ta zveza se je predstavila samostojno v povezavi z Združenjem ribogojcev in školkarjev.

Sedaj so na vrsti pregledi prispelih listin in dokumentacije, na osnovi katerih bo dežela evidentirala organizacije, ki imajo pravico do zastopnikov, ki bodo sestavljali novi 22-članski svet trgovinske zbornice. V tem bodo poleg naštetih kategorij sedeli še po en predstavnik bank, zavarovalnic, zadrug, sindikatov zaposlenih ter združenj potrošnikov. Novi svet bo iz svojih vrst izvolil izvršni odbor in novega predsednika.

V vsej povojni dobi ni bilo v vodstvu trgovinske zbornice v Trstu nobenega predstavnika lokalnega slovenskega gospodarstva, z edino izjemo predstavnika Kmečke zveze, ki je zastopal izključno kmete. Kljub pomembnemu doprinosu za celotno tržško gospodarstvo, ki so ga prispevala, denimo, naša zunanja trgovina, naše banke, a tudi ostale tradicionalne dejavnosti, nam tega uradni Trst ni hotel nikoli priznati.

Sedaj, ko so začeli padati razni zidovi in pregrade tudi pri nas, je na dlani realna možnost, da bo končno lahko sedel v krmilni sobi tržške zbornice tudi eden ali več zastopnikov Združenja. Ta bo soodločal o imenu novega predsednika in bo lahko sledil upravljanju ustanove, ki je med najpomembnejšimi v krajevnih stvarnostih, saj razpolaga z obsežnimi finančnimi sredstvi in drugimi zadolžitvami.

Trgovinska zbornica je bila doslej premalo pozorna na potrebe operaterjev izven mesta tudi zato, ker so pri raznih izbirah pogosto prevladovali ali bili poudarjeni samo interesi mesta oz. vladajoče oblasti, ki je bila skoraj vedno mačehovska do teritorija. V kolikor bo res potrjen v novem vodstvu tudi eden ali več zastopnikov Združenja, se bo ta gotovo angažiral, da ne bo več temu tako in da se bodo odslej namenile dotacije in financiranje pobude uravnovešeno na celotnem pokrajinskem teritoriju, tako za zdrave in perspektivne gospodarske pobude kot tudi za ogrožene in oškodovane dejavnosti.

Pričakovati je, da bo skupni nastop stanovskih organizacij res odprl novo stran v tržaškem in širšem čezmejnem območju, ki bo sicer uglasena še z drugimi spodbudnimi znaki sodelovanja in odpiranja tukajšnje stvarnosti, ki je bila več desetletij vse preveč zadržana in zazrta vase ter nezgodovinsko skregana z drugimi bližnjimi okolji, tako v smeri vzhoda kot severa.

ITALIJANSKO PRAVO

NOV ZAKON O PORODNIŠKIH DOPUSTIH (3)

DAMJAN HLEDE

Potem ko smo že obravnavali najpomembnejše novosti, ki jih prinaša zakon št. 53/2000, nam sedaj ostaja še nekaj zanimivosti in manjših novosti, od katerih jih je nekaj neposredno vezanih na porodniške dopuste, druge pa se materinstva ne tičejo.

6. Predajem odpravnine. Zakon uvaja še eno možnost, v kateri lahko delavec zaprosi za predajem odpravnine in se pridruži tisti, ki jo predvideva osmi odstavek člena 2120 civilnega zakonika za primer izrednih zdravniških stroškov in nakupa prvega stanovanja. Gre za predajem, ki ga lahko zaposlita mati ali oče v času korištenja neobveznih porodniških dopustov vse do osmega leta otrokove starosti za stroške, ki jih bodo bremenili v tem času. Možnost korištenja predajma je dana tudi v primerih izrednih dopustov za formacijo, o katerih bo kmalu beseda.

7. Posvojitev in rejništvo. Zakon upošteva tudi situacijo družin s posvojenimi otroki in družin, ki imajo otroke v rejništvu. Tudi zanje veljajo vse pravice v zvezi s porodniškimi dopusti, in sicer z nekaterimi prilagoditvami. Tako je npr. predvideno, da v primeru, ko ima otrok v trenutku posvojitve ali izročitve v rejništvo od šest do dvanajst let, ne bo pravica staršev do izrednega porodniškega dopusta omejena na otrokovo osmo leto starosti, ampak bo veljala v prvih treh letih po otrokovem vstopu v novo družino.

8. Pravica očeta in matere. Tako v zvezi z neobveznim porodniškim dopustom kot v zvezi z dopustom zaradi otrokove bolezni novi zakon odpravlja načelo, po katerem bi lahko oče zaprosil za dopust, samo če je mati

odvisna delavka. Ta pravica namreč pristojajo očetu tudi v primeru, ko materi ne pristojajo ali zato, ker ni zaposlena ali zato, ker izvaja samostojen poklic.

9. Dejanske družinske skupnosti. Zakon št. 53/2000 vedno govori o "očetih", "materah" in "starših" kot o subjektih, katerim pristojajo pravice v zvezi s porodniškimi dopusti, kar pomeni, da zakonska zveza ni pogoj za korištenje teh pravic. Gre za implicitno priznanje dejanskih družinskih jeder, kateremu se pridružuje še izrecno priznanje v zvezi z dopustom za posebne dogodke in vzroke, o katerem smo pisali v prejšnji številki in po katerem imata delavec oz. delavka vsako leto pravico do tridnevnega plačanega dopusta v primeru smrti ali dokumentirane bolezni zakonca, sorodnika do druge stopnje in tudi sobiva-jočega partnerja.

10. Sobotno leto. Zakon št. 53 vsebuje tudi nekaj določil v zvezi s splošnim delavskim pravom, ki se torej ne tičejo vprašanja materinstva. Najzanimivejša je brez dvoma določba, ki priznava delavcem, ki so vsaj pet let že zaposleni pri istem javnem ali zasebnem delodajalcu, pravico, da zaprosijo začasno prekinitev delovnega razmerja zaradi formacije, in sicer za obdobje, ki ne sme presegati enajst mesecev (neprekinjenih ali porazdeljenih) v celotni življenjski delovni dobi. Delodajalec ima pravico, da zaradi organizacijskih razlogov prošnje ne sprejme ali njeno uresničitev zakasni. V obdobju prekinitve zaradi formacije je delavcu zagotovljeno delovno mesto, nima pa pravice do plače in ima možnost, da to obdobje odkupi za socialno zavarovanje.

KONEC

KNJIŽNI KOT

ZA LEPŠI
DOM IN
OKOLJE

Feng šui v praksi je naslov knjige o kitajski umetnosti oblikovanja, urejanja in snovanja okolja, v katerem živimo. Knjiga je izšla pri Založbi Mladinska knjiga in je prevod uspešnice Angleža Simona Browna, ki je postal tudi vodja centra za svetovanje, kako s pomočjo feng šuija polepšati življenje. Delo je v slovenščino prevedla Vera Čertalič.

Izraz feng šui pomeni v kitajskem jeziku veter in vodo; pod tem pojmom poznamo med arhitekti in oblikovalci že uveljavljeno vedo in način, kako dom, stanovanje, zgradbe in okolje, v katerem živimo, uredimo tako, da bomo živeli v skladu z naravo in sami s seboj, dosegli srečo, uspeh, zdravje in bogastvo. Gre za starodavno kitajsko znanje in umetnost sobivanja z okoljem in s samim seboj. Znano je namreč, da okolje zelo vpliva na človeka, ki v njem živi, in prav tako zgradba, v kateri si uredi svoj dom. Da ne bo kdo mislil, da gre za eno novih potegavščin ali kako new age filozofijo, govori že podatek, da se načel feng šuija držijo danes vsi veliki arhitekti; tudi sloviti Renzo Piano se mu je privadil. Vedno bolj se ta filozofija in veda uveljavljata tudi na Zahodu, saj se morajo, recimo, v Nemčiji arhitekti držati načel feng šuija pri načrtovanju domala vsake zgradbe. Da je s stvarjo mogoče tudi dobro zaslužiti, pričajo podatki, ki govorijo o tem, kako ponujajo izvedenci feng šuija nasvete velikim blagovnicam in zaračunajo svoje usluge po učinku naraščanja prodaje v njih.

Velika knjiga o urejanju stanovanj pa je priročnik Mladinske knjige, ki jo je iz nemškega izvirnika v slovenščino prevedel Jože Pleše; gre za uspešen poizkus, kako se lahko na preprost in slikovit način človeku pomaga, da najde svoje videnje na ureditve svojega stanovanja. Bralec bo v knjigi našel niz rešitev za boljše in njemu primernejšo ureditev doma. Knjiga je preprosto in zgovorno urejena, saj velike fotografije dopolnjujejo kratki in jasni teksti, ki bralec ponujajo preproste rešitve. Podnaslov knjige je *Kako lahko vse prostore lepo uredimo in kar najbolj izrabimo*, in tu tiči zajet, saj ponuja knjiga vrsto inteligentnih rešitev, na katere sami ne pomislimo, ko se znajdemo pred dilemo, kako spremeniti ali osmisliti neki prostor v hiši. Odlika knjige je tudi ta, da ne ponuja nemožne drage in luksuznih rešitev, ki so jih polne revije s tovrstno tematiko, kjer bralec najde samo taka stanovanja in take hiše, ki jih lahko gleda le z daljnogledom ali pa v Hollywoodskih filmih ali pa bere o njih v rumenem tisku, ker so samo za bogataše. Bralec bo v priročniku gotovo našel kaj zase, pa naj bo šlo samo za nasvete glede barv v stanovanju ali pa ureditve kopalnice ali podstrešja.

JUP

KOŠARKA

LJUBLJANSKA UNION
OLIMPIJA IZTRŽILA
ODLOČILNI DVOBOJ

ERIK DOLHAR

"Mislim sem, da imamo v Barceloni zvesto in fanatično občinstvo, vendar me je to, kar smo doživeli v Ljubljani, fasciniralo," je po ljubljanski veličastni zmagi Unione Olimpije dejal trener FC Barcelone Aito Garica Reneses. S čestitkami na račun ljubljancov je nadaljeval: "Tokrat so igrali še bolj čvrsto kot v Barceloni in nas nadsakali pod obročema. Ne, da smo bili slabi, temveč je Olimpija igrala kot v transu in s pomočjo občinstva zasluženo zmagala. Za tretjo tekmo (30. marca ob 20.30, op. p.) nimamo veliko rezerv, upam le, da nam bo občinstvo pomagalo k zmagi tako, kot je Ljubljancem," je po tekmi razložil Reneses časnikar, ki tamkajšnje televizijske postaje.

Podobno kot trener tudi španski kolegi niso bili preveč optimistični pred tretjo tekmo.

Eden od njih je dejal: "To je ena najboljših evropskih ekip, in če sem odkrit, si v dvoboju z Unionom Olimpijo ne zaslužimo napredovanja na zaključni turnir. Saj ste videli trenerja, bil je povsem brez moči; in če Goldwire ne bi zadel tiste neverjetne trojke na prvi tekmi, bi verjetno zdaj pripravljali tekst za njegovo zamenjavo."

Barcelona od osamosvojitve Slovenije v Ljubljani še ni zmagala, v dosedanjih dveh tekmah četrtfinala oziroma v 80 minutah igre je vodila le nekaj minut, zato njen pesimizem ni odveč. "Če Barcelona ne bi ščitili sodniki, bi bili zdaj verjetno že na »final fouru«, vendar nič za to. Za

Pred tretjo tekmo je trener Barcelone Aito Garica Reneses menil, da nimajo veliko rezerv, strateg Olimpije Zmago Sagadin pa je prepričan, da so lahko še boljši, kot so bili v četrtek, 23. marca, ko so v Hali Tivoli v Ljubljani povsem nadigrali Katalonce.

tretjo tekmo se bomo še bolj pripravili, popravili nekaj detajlov in odigrali z mislijo, da nimamo kaj izgubiti. Barcelona je še vedno favorit, saj ima prednost domače dvorane, vendar pa ji ob enakovrednem sojenju ne bi dal veliko možnosti za uspeh," je povedal Zmago Sagadin, ki je ponosen na svoje varovanje, saj so igrali hrabro, razumno in odločno.

Nerazumljiva je bila le poteza gladalca, ki je sredi drugega polčasa vrgel na parket polno pločevinko piva, ki je za las zgrešila sodnika Cazzara iz Italije. "Res škoda, da nam gledalec pokvari vse slavo. Njegova poteza nas bo stala najmanj 50.000 tolarjev, vendar težava ni denar, ampak zaupanje mednarodne košarkarske zveze FIBA. Do zdaj nam za klopjo gostov ni bilo treba postavljati zaščitnih ograd, bomo videli, kako bo po tem incidentu," je dejal direktor kluba Rado Lorbek in poudaril, da bo na tretji tekmi komisar FIBA Lubomir Kotleba, glavni sekretar FIBA, ki ne bi smel dovoliti takšne sodniške sramote kot na dosedanjih dveh tekmah.

PLAVANJE

SLOVENSKI PLAVALCI IZ
DEVINA ODLIČNI!

Plavalci društva Adria iz Tržiča so se izvrstno odrezali na deželno prvenstvo začetnikov v Tržiču. Na zmagovalne stopničke so stopili kar 29-krat!

Takšnega uspeha najmlajših domačih plavalcev verjetno nista pričakovala niti trenerja Adrie Davide Zara in Enrico Saba: sedem zlatih odličij, dvanaest srebrnih in deset bronastih! Na tržiški strani italijanskega dnevnika je v petek, 24. marca, pod šeststolpčnim naslovom objavljena tudi slika neoporečnega protagonista prvenstva. To je še rosno mladi in obetavni Devinčan Rok Zaccaria, ki je pobral kar tri zlate medalje! Najboljši je bil med začetniki z odličnim časom 5.09.5 na 400 metrov prosto, na 200 metrov prosto ter na 100 me-

trov-metuljček. V tej disciplini je prehitel klubska soplavalca Davida Perica in Alessandra Petralio. Peric je bil drugi tudi na 100 metrov prsno in na 50 metrov metuljček. Adriini dečki (Petralio-Peric-Zaccaria-Cardinale) so stopili na zmagovalni oder tudi s štafeto 4x50 metrov prosto. Zlata kolajna jim je ušla le za desetinki sekunde. Ista deška štafeta je osvojila še bronasto odličje na 4x50 metrov mešano.

Med začetnicami B gre za beležiti tudi odličen uspeh najmlajših, med katerimi je prednjačila tudi druga mlada Devinčanka, Lea Ušaj.

Kot smo napovedali v prejšnji številki, tokrat objavljamo tudi veselo športne vesti o odličnem plavalcu iz Devina, o Matjažu Zaccarii, ki se je mi-

nuli konec tedna udeležil z deželno reprezentanco mednarodnega mladinskega mitinga v Tridentu. Pred časom je Matjaž v Imperii plaval odlično, saj je za celo sekundo izboljšal svoj osebni rekord in si tako več kot upravičeno priboril mesto v reprezentanci. Na Tridentinskem je na sto metrov hrbtno osvojil odlično 12. mesto, kar je za mladega plavalca kluba Adria iz Tržiča več kot uspeh, saj je bila v Tridentu zbrana izjemno močna evropska konkurenca mladih plavalcev. Konec tedna pa bo na vrsti absolutno deželno prvenstvo, ki se ga bodo poleg Matjaža Zaccarie udeležili še naslednji obetavni slovenski plavalci: Nikole Collovati, Vlasta Ušaj in Saša Radetti.

ŠAH

ODLIČNI ŠAHISTI Z
VRHA SV. MIHAELA

Da so slovenski šahisti v naši deželi zelo cenjeni in tudi uveljavljeni, smo že vedeli.

Tokrat pa prihaja vesela novica, ki govori o tem, da se tudi v prihodnje ne bo bati za kakovost slovenskega šaha pri nas, saj so mladi slovenski šahisti na nedavnem mednarodnem šolskem prvenstvu dosegli zavidljive rezultate: na tekmovalnem, ki se ga je udeležilo deset osnovnih šol, so namreč odnesli prvo mesto šahisti osnovne šole z Vrha sv. Mihaela, medtem ko je med petnajstimi nižjimi srednjimi šolami šahovska ekipa šole Ivan Trško iz Dobrodobera ponovila uspeh Vrhovcev. Najmlajši šahisti z Vr-

ha sv. Mihaela so nasprotnikom v petih ekipnih dvobojih prepustili samo pol točke, kar je neverjeten uspeh, zmagali so namreč v vseh dvobojih.

Šahovsko ekipo so sestavljali Andrej Drozgič in Jurij, Manuel ter Robert Devetak. Druga ekipa z Vrha sv. Mihaela, ki so jo sestavljali Martina Drozgič, Martin Devetak in Julijan Černic, pa je bila na koncu osma. Odlično so se odrezali tudi nekdanji učenci osnovne šole z Vrha, ki sedaj obiskujejo prvi razred srednje šole Trško v Dobrodoberu in so v postavi: Danilo Bizjak, Manuel Vižintin, Matija Čotič ter Ivan Černic; dosegli so štiri zmage in en remi, kar je po-

menilo končno prvo mesto. Za kroniko povejmo še to, da je ženska ekipa šole Oton Župančič iz Trsta, ki so jo sestavljale Veronika Žerjal, Tjaša Oblak, Barbara Vidmar in Valentina Oblak, dosegla drugo mesto med ženskimi ekipami in so se deklice tako uvrstile na deželno tekmovalje. Najmlajša udeleženka turnirja pa je bila Tjaša Oblak, ki je pri šestih letih več kot šahovski obet zamejstva. Izjemno mlada ekipa liceja France Prešeren iz Trsta, ki so jo sestavljali Matteo Di Mai, Marko Deško, Matija Vidmar in Mitja Oblak, pa je zasedla končno peto mesto med desetimi ekipami.

Mladim šahistom naj gre do naše iskrene čestitke. Želimo jim veliko lepih trenutkov za črnelimi polji tudi v prihodnje!

FORMULA 1

FERRARI DRUGIČ!

V nedeljo, 26. t.m., je bila v São Paulu v Braziliji druga dirka za svetovno avtomobilsko prvenstvo v formuli 1. Tudi tokrat so se veselili zmagovalstva v taboru italijanskega moštva Ferrari, saj je premočno slavil gotovo najboljši dirkač formule 1, nemški as Michael Schumacher, ki sedaj tudi vodi na skupni lestvici po prvih dveh dirkah z dvema zmagama in 20 točkami.

Rdeči Ferrarijev bolid je dosegel s to zmago odlično pozicijo za nadaljevanje prvenstva, ki se bo v začetku aprila nadaljeval v Italiji. Glavni poraženec druge dirke je svetovni prvak F1 Mikka Häkkinen, ki je tudi tokrat odstopil zaradi okvare motorja. Jasno je, da je še preuranjeno pisati o tem, kako sedaj Ferrarijev voznik premočno vodi, ker manjka do konca prvenstva še ogromno dirk, a

dejstvo je, da je Ferrarijevo moštvo letos dokazalo, kako so čez poletje uspeli v Maranello dati svojim bolidom tisto gotovost in hitrost, ki ju lansko leto niso imeli. Če k temu dodamo še Schumacherjevo pregovorno drznost in hladnost, uspehi ne morejo izostati. Ferrarijevim navijačem je malce zazvonilo v glavi, da tudi pri letošnjem avtomobilu le ni vse tako v redu, kot se vsem vetrovom govori, ko je na nedeljski dirki odstopil drugi dirkač rdečega moštva Rubens Barichello. Izdal ga je motor. Odveč je tudi pisanje, da je Italija dobesedno ponorela ob zadnji Ferrarijevi zmagi, saj se ve, da je Ferrari v Italiji največji bog športa; ko njegovi dirkači posegajo po lovorikah, italijanski navijači pozabijo celo na vseprisotni "calcio", ki normalnemu človeku sicer že moli iz oči.

Druga novica iz São Paula je dejstvo, da je mednarodna komisija skvalificirala drugouvrščenega Davida Coultharda iz moštva McLaren-Mercedes zaradi nepravilno postavljenih krilc na bolidu. Tako je na drugem mestu pristal Benettonov voznik Giancarlo Fisichella, na tretjem pa Heinz Harald Frentzen v Jordanovem vozilu.

Dne 9. aprila bo zato na Veliki nagradi San Marina v Imoli več kot samo napeto, saj bi v primeru ponovne Schumacherjeve zmage v Mercedesovem moštvu marsikomu v glavi že predirljivo piskal pravi potresni alarm in jim ne bi več samo zvonilo, kot jim pretresljivo zvonil sedaj.

ZUT

ODBOJKA

POMEMBNA
ZMAGA
DEKLET
OLYMPIE

Preteklo soboto so dekleta Olympie zmagala na domačih tleh v Gorici s 3-0 proti ekipi La Colorpea Gonars.

Trener Olympie Castegnaro je v začetno postavo poslal igralke Gruden, Princi L. in S., Lendaro, Corsi in Černic M.; tako formacijo je v bistvu obdržal do konca. Kot libero je igrala Mary Trapuzano. Prva dva seta sta bila do konca izenačena, naša dekleta pa so v končnici s koncentrirano igro prevladala (25-19; 25-21). V tretjem setu so nasprotnice docela popustile in v celem setu dosegly le 8 točk, tako da so imele domačinke prosto pot do zmage. Lepo število točk (21) je v tekmi naredila Annalisa Lendaro.

MH

OBČNI ZBOR GORIŠKIH
PLANINCEVS POLNO
PARO V NOVO
SEZONO

Prejšnji četrtek je bil v mali dvorani Kulturnega doma v Gorici 52. redni občni zbor Slovenskega planinskega društva Gorica. Člani so napolnili dvorano in pozorno poslušali poročila. Dosedanji predsednik Miran Čotar je ocenil delovanje v prejšnji sezoni. SPDG se lahko ponaša z razvejanim programom, v katerem lahko vsakdo najde pobudo, ki mu najbolj odgovarja, od družinskega izleta do zahtevne ture ali ne preveč težavnega pohoda v gore. Letošnja sezona pa bo za goriške planince povsem zahtevna, saj morajo meseca junija organizirati 29. srečanje planincev na Plešivem. Po pozdravih gostov in poročilih sekcij so člani izvolili novi odbor.

PRESEDNIŠKE VOLITVE V RUSIJI

PUTIN ZMAGOVALEC

Za predsednika Ruske federacije je bil v nedeljo, 26. t.m., izvoljen Vladimir Putin, ki ga je bil Boris Jelcin konec lanskega leta iznenada dočel za vršilca predsedniških dolžnosti, medtem ko se je sam umaknil iz javnega življenja. 47-letni polkovnik varnostne obveščevalne službe je prejel nad 52% glasov, medtem ko je njegov glavni tekmelec, komunist Genadij Žiganov, zbral 29% glasov. Putin ima torej absolutno večino glasov in so zato ožje volitve (t.i. balotaža) nepo-

trebne. Njegov mandat bo trajal štiri leta. Po ruski ustavi ima predsednik široka pooblastila, med katerimi je treba predvsem omeniti imenovanje ministrskega predsednika in mnogih ministrov ter vrhov vojske.

V Ruski federaciji, ki se razteza na ogromni površini 17 milijonov kvadratnih kilometrov, je bilo v nedeljo, 26. t.m., za predsedniške volitve 107 milijonov volilnih upravičencev. Prebivalcev pa je 167 milijonov.

16

ČETRTEK
30. MARCA
2000

POLITIKA V ITALIJI

ZMEDA ŠKODUJE
TUDI NAM

Italijo je v zadnjih dneh zaval val stavek, ki so povzročile velike težave v letalskem in železniškem prometu. Zanje je značilno, da jih proglašajo manjše veje sindikalnih organizacij, učinek teh stavk pa je precejšen, a ne prizadeva delodajalcev, temveč dejansko le koristnike javnih storitev, v našem primeru potnike. Zadeva že meji na paradoks, ker je že več časa v razpravi v rimskem parlamentu zakonski predlog, ki naj uredi stavkovno pravico delavcev in uslužbencev tis-

tih podjetij, ki opravljajo javne storitve, kamor sodita predvsem železniški in letalski promet. Parlament pa do zdaj ne more doseči kompromisa med različnimi stališči, tako da ostaja tako važno vprašanje nerešeno.

Italijanska notranja politika se sicer vedno bolj razvija v znamenju deželniških volitev 16. aprila in referendumov 21. maja. Sredi prihodnjega meseca bodo v vseh 15 deželah z navadnim statutom (Furlanija-Juljska krajina kot ostale štiri dežele so izvzete,

ker imajo posebne statute) izvolili predsednike in deželne poslance. Prvič bodo volitve potekale po novih predpisih, ki med drugim predvidevajo, da se predsednik deželne vlade izvoli neposredno.

Prava zmeda pa nastaja pred referendumom 21. maja. Vnela se je namreč bitka na nož za ali proti proporcionalnemu volilnemu sistemu. V tej zvezi prihaja do zavestnih ali samo slučajnih volilnih zavezništov med političnimi silami, ki so drugače na popolnoma nasprotnih političnih bregovih. Očitno je, da ta zmeda nikakor ne koristi rednemu zakonodajnemu delu, med drugim zaščiti naših manjšinskih pravic.

PREJELI SMO

ZAŠČITNI
ZAKON:
ČAKATI ALI
NASTOPITI

Obravnavanje zaščitnega zakona je spet odloženo na čas po volitvah 16. aprila! Ali pa celo ad kalendas Graecas - to je ob sv. Nikoli? Vse naše glavne komponente civilne in politične družbe - krovni organizaciji SSO in SKGZ ter stranka Slovenska skupnost - so izrazile "globoko, hudo razočaranje zaupanja" (glej izjavi SSO in SSK ter poročilo o 21. kongresu SKGZ v 11. številu Novega glasa, 23. marca).

"Tako odlašanje" - piše Janez Povše v svojem članku v isti številki NG - "v nas krepki neprijetne občutke nemoči." Kaj sedaj napraviti? Ali naj velja, kar izjavi predsednik SSO Sergij Pahor, da "najhujše pa je, ker zdaj ne vemo, kaj narediti s svojim razočaranim zaupanjem in ker bomo prisiljeni čakati do volitev?" Ali pa naj velja, kakor meni tajnik SSK Andrej Berdon, da "ta trenutek resnice zahteva resno preverjanje nadaljnje politike celotne narodne skupnosti... pa tudi seči po odločnejših sredstvih političnega nastopanja, kot so množične protestne manifestacije in odpiranje našega vprašanja na mednarodni ravni?"

Mislím, da ima prav Berdon: samo čakati je izguba časa, ravnanje po reku "potrpljenje je božja mast" naj ne velja, je preveč lagoden zaključek. Quousque tandem ne pomeni, da naj se čaka, pač pa, da naj se stopi v akcijo. Obe krovni organizaciji naj nastopita skupaj, in če je le mogoče, skupno s Slovensko skupnostjo. Ta skupni nastop je treba iskati. Sodelovanje SSO-SKGZ sloni na načelu konsenza, to pa ne sme pomeniti stagnacije, če eden od dveh partnerjev reče ne; drugi partner je samostojen in stori, kar se mu zdi, da je prav. Od nas je odvisno, ali bomo pohlevni ali bomo molčali in samo z grenko bo ugotavljali, da "so nas imeli za norca". Ali se bomo zadovoljili samo s tem, da nam ostanejo zagotovljene finančne podpore in da bomo "upravljali" ta finančna sredstva.

Treba se je sestrati, se dogovoriti za nekaj primernega in odločnejšega, tako do Italije kot njena manjšina, pa tudi do Slovenije. Slovenija se mora ukvarjati z našim manjšinskim vprašanjem, mora pokazati interes in skrb za našo manjšino v Italiji in mora Italiji sporočiti, da je ona kot matična država tista, ki skrbi za svojo manjšino in si prizadeva in zahteva, da se ta manjšina zakonsko zaščiti.

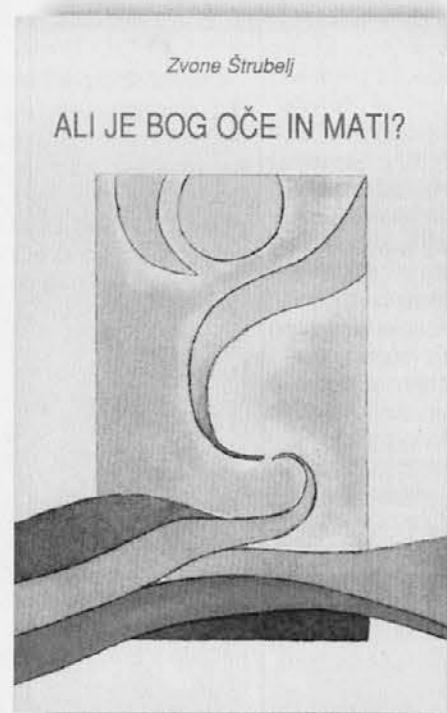
MK

PRISELJENCI
V ITALIJI

Po podatkih Statističnega urada za priseljenke, ki jih je pred kratkim objavila Caritas iz Rima, povzemamo pa jih iz Vestnika Družbe sv. Vincenca Pavelskega za Lacij (februar-marec 2000) je 31. decembra lani živelo v Italiji 1.490.000 uradno registriranih priseljenec. Na podlagi prošnje za redno oz. zakonito bivanje, vloženih do konca leta 1988, je njihov odstotek v letu 1999 narasel za 19%. Glede na število Italijanov znaša njihov odstotek 25%. Italija je tako četrta država EZ po številu priseljenec (za Nemčijo, Francijo in Veliko Britanijo). Naraslo je predvsem število priseljenec iz Vzhodne Evrope (Albanija, Jugoslavija, Romunija) ter iz Kitajske in Nigerije. Največ priseljenec je iz Maroka (174.324), Albanije (137.748) in Filipinov (72.595). Lombardija je dežela z največ priseljeneci (316.400), sledi ji Lacij (263.207; Rim z 240.000 priseljeneci je glavno mesto letih). Devet tujcev na deset biva v Italiji zaradi dela ali sorodstvenih vezi. Daje oznaka "priseljenec = zločinec" zmotna in krivična, navaja rimska Caritas, da je med zakonito bivajočimi priseljeneci šest sodnih kazenskih prijav na 100 oseb, dočim je takih prijav med Italijani devet na sto.

Novo pri
Goriški Mohorjevi
družbi

Avtor knjige je salezijanski duhovnik in teolog, ki že deset let služi na Tržaškem. V tej knjigi razmišljanja načena vrsto vprašanj, ki od vedno zaposlujejo duhovno radovednega in dojemljivega človeka. Slikarka Jasna Merku je knjigo opremila in ilustrirala.

Zvone Štrubelj

ALI JE BOG
OČE IN MATI?

V počastitev devetdesetletnice rojstva priljubljene goriške pesnice Ljubke Šorli je pri Goriški Mohorjevi družbi izšel italijanski prevod ciklusa pesmi Križev pot, za katerega je poskrbela Marija Kacin. Spremno besedo je napisal Marijan Breclj.

Ljubka Šorli

VIA CRUCIS

Ilustriral Franko Žerjal

GORIŠKA MOHORJEVA

